

Dabas lieguma “Burtnieku ezera pļavas” dabas aizsardzības plāns

Pirmā redakcija

Dabas liegums atrodas Valmieras rajona Burtnieku pagastā

Izstrādātājs:
Latvijas Dabas fonds

Sadarbībā ar Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu un Burtnieku pagasta padomi
projekta LIFE04NAT/LV/000198
“Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem” ietvaros

Dabas aizsardzības plāna izstrādes vadītāja:
Liene Salmiņa

Rīga

2005

Saturs

Ievads	3
Kopsavilkums	5
I Apraksts	7
1.1. Teritorijas juridiskās saistības	7
1.1.1. Latvijas likumdošana	7
1.1.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības	14
1.1.3. Plāna saistība ar citiem biotopu, sugu aizsardzības plāniem, projektiem ..	15
1.1.4. Īpašuma tiesības	16
1.2. Vispārēja informācija par teritoriju	17
1.2.1. Teritorijas atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas	17
1.2.2. Esošais teritorijas zonējums	17
1.2.3. Teritorijas apsaimniekošanas infrastruktūra	21
1.2.4. Teritorijas aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture	22
1.3. Teritorijas fiziski-ģeogrāfiskais raksturojums	27
1.3.1. Klimats	27
1.3.2. Ģeoloģija, ģeomorfoloģija	27
1.3.3. Hidroloģija	28
1.3.4. Augšnes	28
1.4. Teritorijas bioloģiskais raksturojums	29
1.4.1. Flora	29
1.4.2. Fauna	29
1.4.3. Biotopi	36
1.5. Teritorijas sociālekonomiskais raksturojums	39
1.5. Teritorijas sociālekonomiskais raksturojums	39
1.5.1. Demogrāfiskā analīze	39
1.5.2. Teritorijas izmantošanas veidi	39
1.5.3. Sociālekonomiskais novērtējums	44
II Teritorijas novērtējums	46
2.1. Teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un to ietekmējošie faktori	46
2.2. Biotopi kā dabas aizsardzības vērtība, to sociālekonomiskā vērtība un tos ietekmējošie faktori	46
2.4. Teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums, iesaistīto pušu intereses ..	50
III Teritorijas saglabāšanas mērķi	53
3.1. Teritorijas apsaimniekošanas ideālais jeb ilgtermiņa mērķis	53
3.2. Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi plānā apskatītajam apsaimniekošanas periodam (2005. - 2015.)	53
IV Apsaimniekošanas pasākumi	54
4.1. Apsaimniekošanas pasākumi	54
4.2. Zonējuma priekšlikums	60
V Plāna ieviešana un atjaunošana	61
5.1. Plāna ieviešanas praktiskie aspekti	61
5.2. Plāna atjaunošana	61
5.3. Nepieciešamie grozījumi teritorijas plānojumos	61
5.4. Individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts	61
Literatūras saraksts	66
Pielikumi	68

Ievads

Dabas liegums "Burtnieku ezera pļavas"(teritorijas kods 5327), 432 ha platībā, izveidots 2004. gadā (MK noteikumi Nr. 266/ 08.04.2004). Lieguma izveidošanas galvenais mērķis ir saglabāt EP Biotopu direktīvas I pielikuma biotopu 6450 Upju palieņu pļavas un Putnu direktīvas I pielikuma sugas ķikutu *Gallinago media* un griezi *Crex crex*. Dabas liegums ietver pēdējās atklātās pļavas Burtnieka ezera krastā un Briedes un Eiķinupes palienēs. Dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

Dabas liegums iekļauts Natura 2000 vietu sarakstā gan pēc Biotopu direktīvas, gan Putnu direktīvas kritērijiem. Dabas lieguma robežas sakrīt ar Putniem nozīmīgās vietas "Burtnieka pļavas"(kods LV083) robežām.

Lielākā daļa dabas lieguma teritorijas atrodas privāto vai juridisko personu īpašumā un Burtnieku pagasta padomes īpašumā.

Dabas aizsardzības plāns tiek izstrādāts projekta LIFE04NAT/LV/000198 "Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem" laikā sadarbībā ar GEF/UNDP projektu "Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā". Dabas aizsardzības plānu izstrādā Latvijas Dabas fonds, atbilstoši Vides ministra rīkojumam Nr. 120/04.07.2002 "Par ieteikumiem dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai".

Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā tika veiktas sekojošas inventarizācijas:

- Biotopu direktīvas I pielikuma biotopu un II pielikuma augu sugu (Inese Silamiķele),
- Īpaši aizsargājamo biotopu un augu sugu (Inese Silamiķele),
- Bezmugurkaulnieku (Sarmīte Ingberga – Petrovska, Nikolajs Savenkovs, Agnija Skuja),
- Putnu uzskaitē (Ainārs Auniņš).

Kartogrāfe – Baiba Strazdiņa. Dabas aizsardzības plāna izstrādi vadīja un plānu rediģēja Liene Salmiņa.

Darbu uzsākot tika organizēta informatīvā sanāksme, kas notika 2005. gada 28. janvārī, Burtnieku pagastā. Sanāksmē piedalījās 17 cilvēki no dažādām projektā ieinteresētajām pusēm (I pielik.). Informatīvās sanāksmes laikā tika veikta aptauja (I pielik.), kuras rezultāti liecina, ka visi zemes īpašnieki vēlas nākotnē apsaimniekot savā īpašumā esošās pļavas, lai arī daļa no īpašniekiem patreiz pļavas neapsaimnieko. Viens respondents vislabprātāk savu zemi iznomātu. Aptaujā piedalījās 9 respondenti.

Sanāksmes gaitā tika nominēti sekojoši uzraudzības grupas dalībnieki: Gundega Freimane, Dabas aizsardzības pārvaldes Sugu un biotopu daļas vadītājas vietniece; Ainārs Auniņš, Latvijas Dabas fonda reģionālais koordinators Rietumlatvijai *LIFE – Nature* projektā "Palieņu pļavu atjaunošana", Dainis Ozols, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta ģeologs, Uldis Balodis, Valsts vides dienesta Valmieras reģionālās vides pārvaldes Dabas aizsardzības daļas vadītājs, Māris Rika, Burtnieku pagasta padomes priekšsēdētājs, Lita Ozerinska, Burtnieku pagasta padomes grāmatvede, Jānis Jurašs, SIA "Burtnieku zirgaudzētava" vadītājs, Dzidra Grīnberga, Burtnieku pagasta iedzīvotāju pārstāve, Ainārs Loks, valsts a/s "Latvijas valsts meži" Rietumvidzemes mežsaimniecības 3. Mazsalacas iecirkņa vadītājs, Māris Rušņš, valsts a/s "Latvijas valsts meži" Rietumvidzemes mežsaimniecības 4. Rūjienas iecirkņa vadītājs, Guntars Kampernovs, valsts a/s "Latvijas valsts meži" Rietumvidzemes mežsaimniecības 7. Valmieras iecirkņa vadītājs, Kaspars Beriņš, Valsts meža dienests, Valmieras virsmežniecības inženieris vides aizsardzības

jautājumos, Madars Zariņš, Valsts meža dienesta Valmieras virsmežniecības Rencēnu mežniecības mežzinis (II pielik.).

2005. gada 26. septembrī notika uzraudzības grupas pirmā sanāksme, kurā dabas aizsardzības plāna izstrādes vadītāja informēja klātesošos par dabas liegumā sastopamajām dabas vērtībām un notika diskusijas par nepieciešamajiem pasākumiem dabas vērtību saglabāšanā (III pielik.). 2005. gada 31. oktobrī notika uzraudzības grupas otrā sanāksme, kurā tika apspriests dabas lieguma potenciālais zonējums un individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts.

Kopsavilkums

Dabas liegums dibināts 2004. gadā 432 ha platībā. Dabas liegums stiepjas aptuveni 100 – 500 m platā joslā gar Burtnieku ezera krastu – gandrīz nepārtrauktā posmā no Santupītes ietekas līdz Sedas ietekai, liegumā neatrodas vienīgi krasta posms pretim Burtnieku ciemam. Dabas liegums ietver pēdējās saglabājušās upju palieņu pļavas pie Burtnieku ezera, kurās ligzdo vai barojas virkne putnu sugu, tai skaitā tādas īpaši aizsargājamas putnu sugas kā ķīkuts, grieze un purva pūce. Pateicoties dabas lieguma izvietojumam Burtnieku ezera krastā, liegums ir arī nozīmīga rekreācijas teritorija, galvenokārt kā pieklūšanas vieta Burtnieku ezeram, jo liegumā neietilpst Burtnieku ezera atklātās ūdens platības. Dabas liegumā jau atrodas laivu bāze „Ezerpriedes”, vismaz divas vietas tiek izmantotas kā peldvietas

Ņemot vērā to, ka Burtnieku ezers jau izsenis ir bijis iecienīta rekreācijas teritorija (peldēšanās, laivošana, makšķerēšana) un nākotnē, attīstoties infrastruktūrai, rekreācijas slodze pieaugs, svarīgs ir sabalansēts un objektīvs dabas lieguma zonējums, kas nodrošina gan dabas vērtību saglabāšanos, gan rekreāciju Burtnieku ezerā. Dabas liegumā izdalītas divas zonas: dabas lieguma zona un dabas parka zona. Dabas parka zona izveidota tajās lieguma daļās, kur pieļaujama un objektīvu apsvērumu dēļ nepieciešama dabai draudzīgas rekreācijas infrastruktūras attīstība.

Sasniedzot teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa jeb ideālo mērķi, dabas liegumā dominē atklātas palieņu pļavas, sastopami ezera piekrastes niedrāji, vecupes, nogāžu meži un dabas liegumā ir dabai draudzīgs tūrisms un atpūta.

Teritorijas bioloģisko vērtību apstiprina fakts, ka tā iekļauta Natura 2000 vietu sarakstā. Dabas liegumā atrodas 7 Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi – 6450 Upju palieņu pļavas, 6210 Sausas pļavas kaļķainās augsnēs, 6410 Molīnijas pļavas uz kaļķainām, kūdrainām vai mālainām augsnēm, 3150 Dabīgi eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju, 9180* Nogāžu un gravu meži, 8220 Smilšakmens atsegumi un 7160 Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi. Konstatētas 7 īpaši aizsargājamas putnu sugas, no kurām 5 ir Putnu direktīvas I pielikuma sugas un viena īpaši aizsargājama bezmugurkaulnieku suga. Dabas lieguma biotopi ir piemēroti 9 īpaši aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām, tai skaitā 5 sugas ir iekļautas Biotopu direktīvas II pielikumā.

Balstoties uz īpaši aizsargājamo sugu un biotopu sastopamību valstī un citur Eiropā, noteiktas dabas aizsardzības prioritātes dabas liegumā. Augstākā prioritāte ir sugām un biotopiem, kuri Latvijā ir reti un lokāli izplatīti vai iekļauti Biotopu direktīvas vai Putnu direktīvas pielikumos, un tātad to saglabāšanai dabas liegumam ir vislielākā nozīme. Tie ir:

- Pļavās ligzdojošie putni, īpaši grieze un ķīkuts,
- Upju palieņu pļavas,
- Smilšakmens atsegumi.

Dabas vērtību saglabāšanos ir negatīvi ietekmējusi apsaimniekošanas pārtraukšana un izmaiņas upju un ezera hidroloģiskajā režīmā. Dabas aizsardzības plāna darbības laikā kā prioritāri apsaimniekošanas pasākumi izvirzīti: krūmu izciršana palieņu pļavās, pļavu ganīšana vai pļaušana, kā arī sabiedrību informējoši un izglītojoši pasākumi. Kā pozitīvs un īpaši svarīgs faktors dabas vērtību saglabāšanā jāmin zemes īpašnieku iespēja pieteikties un saņemt subsīdiu maksājumus no LAD par bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošanu, kas bija galvenais iemesls pļavu apsaimniekošanas atsākšanai un Burtnieku pagasta padomes sadarbība ar Latvijas Dabas fonda projektu LIFE04NAT/LV/000198 “Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem”(2004 - 2008) un UNDP/GEF projektu “Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā” (2004 - 2008).

Sadarbības rezultātā zemju īpašniekiem ir iespēja slēgt līgumus ar LDF un saņemt finansējumu no LIFE Daba projekta krūmu izciršanai palieņu pļavās, aploka izveidošanai, kā arī tiks izgatavoti informācijas stendi, izveidota dabas taka un uzcelts skatu tornis pie Eiķinupes sadarbībā ar UNDP/GEF projektu.

I Apraksts

1.1. Teritorijas juridiskās saistības

1.1.1. Latvijas likumdošana

1.1.1.1. Vispārējie un speciālie vides un dabas aizsardzību regulējošie tiesību akti

Latvijas Republikas likums "Par vides aizsardzību" (06.08.1991., grozījumi 22.05.1997., 20.06.2000., 20.12.2001., 24.10.2002. un 15.05.2003.) nosaka resursu ilgpējīgu izmantošanu, valsts pārvaldes institūciju un pašvaldību institūciju kompetenci vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, Latvijas Republikas iedzīvotāju tiesības uz kvalitatīvu dzīves vidi, LR iedzīvotāju pienākumus vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, sabiedrības tiesības saņemt informāciju par vidi un piedalīties ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā.

Latvijas Republikas likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" (02.03.1993., grozījumi 30.10.1997., 28.02.2002., 12.12.2002., 20.11.2003., 15.09.2005.) definē aizsargājamo teritoriju kategorijas un nosaka nepieciešamību tām izstrādāt dabas aizsardzības plānus, individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus un nosaka Natura 2000 teritorijas valstī. Dabas liegums „Burtnieku ezera pļavas” ir Natura 2000 teritorija.

Latvijas Republikas likums "Par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu"(1997.12.30, ar grozījumiem 24.05.2001) nosaka Biosfēras rezervāta robežas, vispārīgos noteikumus, funkcionālās zonas un Biosfēras rezervāta pārvaldi.

"Sugu un biotopu aizsardzības likums"(16.03.2000) regulē sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, veicina populāciju un biotopu saglabāšanu, kā arī regulē īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību. Likums nosaka valsts pārvaldes un institūciju kompetenci, un zemes īpašnieku un pastāvīgo lietotāju pienākumus un tiesības sugu un biotopu aizsardzībā, kā arī nepieciešamību veikt sugu un biotopu monitoringu.

Latvijas Republikas "Aizsargjoslu likums" (1997.03.11, ar grozījumiem: 21.02.2002; 19.06.2003) nosaka aizsargjoslu veidus un aprobežojumus katrā no tiem. Saskaņā ar šo likumu aizsargjoslas platums **Burtnieka ezeram** ir ne mazāks kā **500 m**, jo ezera platība pārsniedz 1000 ha. Aizsargjoslas ir arī dabas liegumā esošajām upēm. Gar **Briedi** nosakāma aizsargjosla **100 m platumā. Eiķīnupei un Dūrei nosakāma 50 m plata aizsargjosla.** Nodrošinot aizsargjoslas gar upēm, samazinās barības vielu izskalošanās, saglabājas piekrastes joslas bioloģiskā daudzveidība. Aizsargjoslu robežas jāatzīmē zemes gabalu plānos un jāieraksta zemesgrāmatā šā likuma 60. un 62. pantā noteiktajā kārtībā. Ja nav izstrādāts teritorijas plānojums, vietējā pašvaldība nodrošina aizsargjoslu robežu noteikšanu, kā arī iesniedz šīs ziņas Valsts zemes dienestam aizsargjoslu iezīmēšanai zemes robežu plānos.

Dabas liegums D robežojas ar 2. šķiras valsts autoceļu Puikule-Rencēni-Vēveri (V112), A – ar pašvaldības ceļu, kuriem likumā noteiktais aizsargjoslas platums ir **30 m**. Aizsargjoslas gar autoceļiem tiek noteiktas, lai samazinātu autoceļu negatīvo ietekmi uz vidi, nodrošinātu transporta maģistrāļu ekspluatāciju un drošību, kā arī izveidotu no apbūves brīvu joslu, kas nepieciešama autoceļu rekonstrukcijai.

Dabas liegumam blakus atrodas arhitektūras pieminekļi un daļa no to aizsargjoslām atrodas dabas liegumā – tas attiecas uz **Burtnieku luterāņu baznīcu,**

Burtnieku mācītājmuižas apbūvi un Burtnieku viduslaiku pili. Aizsargjoslu platums ap augstāk minētajiem valsts nozīmes kultūras pieminekļiem ir **500 m**.

Dabas liegums robežojas ar **Burtnieku vecajiem kapiem**, kuriem aizsargjoslas platums ir **300 m**.

Gadījumā, kad vienā vietā pārklājas vairāku veidu aizsargjoslas, spēkā ir stingrākās prasības un lielākais minimālais platums.

Latvijas Republikas likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" (14.10.1998, groz. 30.05.2001., 19.06.2003., 26.02.2004., 15.09.2005) un 2004. gada 17. februārī pieņemtie Ministru kabineta Noteikumi Nr.87 "Kārtība, kādā vērtējama ietekme uz vidi", kas precīzi reglamentē likumā "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" noteikto prasību izpildes mehānismu paredz, ka Ietekmes uz vidi novērtējums jāveic, ja paredzētā darbība var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000 vietu).

"Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"(MK noteikumi Nr. 415, 22.07.2003, ar grozījumiem 26.10.2004. MK noteikumi Nr. 898) nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamās un aizliegtās darbības veidus aizsargājamās teritorijās, kā arī aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izvietojuma kārtību. Līdz dabas lieguma "Burtnieka ezera pļavas" individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu apstiprināšanai Ministru kabinetā, spēkā ir šie noteikumi attiecībā uz dabas liegumiem.

Likums "Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās" (30.06.2005). Šis likums ir aktuāls galvenokārt privāto meža zemju īpašniekiem, jo paredz vai nu zemes maiņu vai vienreizēju kompensāciju par negūtajiem ienākumiem no mežsaimnieciskās darbības. Stājas spēkā 2006. gada 1. janvārī.

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi (Nr. 353, 10.10.2000) nosaka Biosfēras rezervāta teritorijā atļautās un aizliegtās darbības. Tomēr, tā kā šie noteikumi pieņemti 2000. gadā, kad vēl nebija dibināts dabas liegums "Burtnieka ezera pļavas", tad līdz dabas lieguma "Burtnieka ezera pļavas" individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu apstiprināšanai Ministru kabinetā, spēkā ir **"Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"**.

"Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem" (MK noteikumi Nr. 175., 2001.04.24) nosaka dabas pieminekļus un to robežas. Dabas liegumā "Burtnieku ezera pļavas" atrodas dabas piemineklis "Burtnieka smilšakmens atsegumi".

"Noteikumi par dabas liegumiem"(MK noteikumi Nr.212., 15.06.1999., grozījumi 26.06.2001, 21.10.2003. un 10.04.2004) nosaka dabas liegumu robežas un teritoriju aizsardzības statusu. Saskaņā ar Grozījumiem Ministru kabineta 1999. gada 15. jūnija noteikumos Nr. 212 "Noteikumi par dabas liegumiem" (Nr. 266/ 08.04.2004.) teritorijai "Burtnieka ezera pļavas" piemērots dabas lieguma statuss 432 ha platībā.

"Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" (MK noteikumi Nr. 396, 14.11.2000, ar grozījumiem 27.07.2004 not. nr.627) nosaka Latvijā apdraudētās, izzūdošās vai retās sugas, vai arī sugas, kuras apdzīvo specifiskus biotopus. Dabas liegumā "Burtnieka ezera pļavas" atrodas 8 īpaši aizsargājamas dzīvnieku sugas.

"Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu" (MK noteikumi Nr. 421, 05.12.2000, ar grozījumiem 25.01.2005, MK noteikumi Nr. 161, 25.01.2005, MK noteikumi Nr. 161) nosaka to biotopu sarakstu, kuri Latvijā ir reti un apdraudēti. Dabas liegumā "Burtnieka ezera pļavas" atrodas seši reti un aizsargājami biotopu veidi – Smilšakmens atsegumi, Nogāžu un gravu meži, Zilganās molīnijas *Molinia caerulea* pļavas kaļķainās, kūdrainās vai mālainās augsnēs. Sausas pļavas kaļķainās augsnēs, Vecupes un Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi.

"Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi" (MK noteikumi Nr.45, 30.01.2001, groz. 31.05.2005 MK not.nr. 378) definē mikrolieguma izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību un to aizsardzības nosacījumus, kā arī nosaka tās augu un dzīvnieku sugas, kurām veidojami mikroliegumi. Dabas liegumā atrodas 4 sugas un 6 biotopu veidi, kuriem nepieciešamības gadījumā veidojami mikroliegumi.

"Noteikumi par zaudējumu atlīdzību par īpaši aizsargājamo sugu indivīdu un biotopu iznīcināšanu vai bojāšanu" (MK noteikumi Nr.117, 13.03.2001) nosaka zaudējumu atlīdzināšanas kārtību un atlīdzības lielumu, ja ir iznīcināti vai bojāti īpaši aizsargājami biotopi vai sugas.

MK noteikumi Nr. 385 (01.09.2001.) **"Lauksaimniecībā izmantojamās zemes transformācijas nosacījumi un zemes transformācijas atļauju izsniegšanas kārtība"** nosaka, ka zemes transformācija ir aizliegta īpaši aizsargājamās biotopos.

MK noteikumi Nr. 619 (20.07.2004) **"Kārtība, kādā lauksaimniecībā izmantojamo zemi transformē par lauksaimniecībā neizmantojamo zemi un izsniedz zemes transformācijas atļaujas"** nosaka, ka īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos zemes transformāciju nosaka vispārējie ĪADT aizsardzības un izmantošanas noteikumi vai teritorijas individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.

Ministru kabineta noteikumu projekts **"Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādāšanas kārtību"**, kas 17.11.2005. izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē nosaka kāda fiziska vai juridiska persona var pasūtīt dabas aizsardzības plānus, un nosaka plāna saturu un izstrādāšanas kārtību.

1.1.1.2. Citu nozaru normatīvie akti un plānošanas dokumenti

□ Meži

Latvijas Republikas Meža likums (24.02.2000, groz. 13.03.2003., 27.01.2005., 29.04.2005) nosaka mežu ilgtspējīgas apsaimniekošanas principus, mežu īpašnieku pienākumus.

MK noteikumi Nr.189 "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā" (08.05.2001., groz. 26.02.2002., 08.02.2005., 17.05.2005) nosaka vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā.

MK noteikumi Nr.370 "Kārtība, kādā aprēķināmi mežam nodarītie zaudējumi" (24.10.2000.) nosaka kārtību, kādā aprēķināmi mežam nodarītie zaudējumi, kuri radušies, pārkāpjot meža apsaimniekošanu un izmantošanu regulējošo normatīvo aktu prasības.

MK noteikumi Nr.152 "Par koku ciršanu meža zemēs"(09.04.2002.) nosaka koku ciršanas kārtību meža zemēs, nosaka galvenās un kopšanas cirtes kritērijus, slimību inficēto un kaitēkļu invadēto koku ciršanas kārtību, cirsmu izveidošanas kārtību un koku ciršanas kārtību ārkārtas situācijās.

MK noteikumi Nr. 217 "Par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtas situāciju izsludināšanu mežā" (01.06.2001., groz. 15.03.2005, MK not.nr. 187) nosaka meža aizsardzības pasākumus, to izpildes kārtību un termiņus, kā arī kārtību, kādā izsludināmas ārkārtas situācijas sakarā ar meža ugunsgrēku izplatīšanos, meža kaitēkļu savairošanos un slimību izplatīšanos masveidā.

- Tā kā daudzviet pļavu atjaunošanai nepieciešams izcirst ne tikai krūmus, bet arī kokus, zemes īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem ir saistoši MK Noteikumi nr. 416 "**Kārtība koku ciršanai ārpus meža zemes**" (2000.11.28, groz. 19.04.2005, MK not.nr. 270), kas izdoti saskaņā ar Meža likuma 8. pantu. Šie noteikumi nosaka, ka ja īpaši aizsargājamai dabas teritorijai ir sava administrācija, koku ciršana ārpus meža zemes ir jāsaskaņo ar administrāciju. Tātad koku ciršana dabas liegumā "Burtnieku ezera pļavas" ir jāsaskaņo ar Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrāciju.

□ Lauksaimniecības zemes

Dabas liegumā atrodas lielas platības ar bioloģiski vērtīgiem zālājiem, tāpēc to apsaimniekošanai ļoti nozīmīga bija **Latvijas Lauku attīstības plāna** apstiprināšana 2004. gadā.

Latvijas Lauku attīstības plānā, ko izstrādājusi ZM ES atbalsta līdzfinansējuma saņemšanai no 2004.gada līdz 2006.gadam, kā prioritātes Latvijas lauku attīstībai izvirzītas lauku ekonomikas attīstība un bioloģiski daudzveidīgas lauku vides saglabāšana. Šo prioritāšu īstenošanai noteikti šādi atbalsta pasākumi: "Agrovide", „Mazāk labvēlīgie apvidi un apvidi ar ierobežojumiem vides aizsardzības nolūkā”, „ES standartu sasniegšana”, „Priekšlaicīgā pensionēšanās”, „Atbalsts ražotāju grupām” un „Atbalsts daļēji naturālām saimniecībām”. Plāns tiks īstenots no Eiropas Lauksaimniecības vadības un garantiju fonda (ELVGF) Garantiju daļas. No šī fonda laika periodā no 2004.gada līdz 2006.gadam Latvijai tiek piešķirts finansējums 328 miljoni eiro apmērā, kas ir 80 % no kopējām plāna izmaksām. Atlikušie 20 % tiek finansēti no Latvijas valsts budžeta. Būtiska Lauku attīstības plāna finansējuma priekšrocība ir tāda, ka lielākā daļa no maksājumiem neprasa projekta izstrādi, bet ir nepieciešams tikai pieteikums, kurā finansējuma saņēmējs apņemas ievērot konkrētā pasākuma nosacījumus. Tādējādi procedūra finansējuma saņemšanai ir krietni

vienkāršāka un neprasa lielus ieguldījumus paša pieteikuma aizpildīšanā (<http://www.zm.gov.lv>).

Pasākums "Agrovide"

Apakšpasākums: Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos

Šī apakšpasākuma juridiskais pamats ir regulas (EC) Nr. 1257/1999 VI sadaļas 22. c) pants.

Apakšpasākuma mērķis

Uzturēt un aizsargāt sugām bagātākās zālāju ekosistēmas, veicinot videi draudzīgu metožu lietošanu lauksaimnieciskajā darbībā un vides aizsardzības (saskaņā ar nacionālajiem un starptautiskajiem normatīvajiem aktiem) prasībām atbilstošu ekstensīvu saimniecisko darbību dabisko zālāju platībās.

Atbalstāmās aktivitātes

Zālāju uzturēšana videi draudzīgā veidā, īstenojot šādas aktivitātes:

- ekstensīva ganīšana;
- zālāju vēlē pļaušana.

Mērķa teritorijas

Apakšpasākums attiecas uz Latvijas Dabas Fonda noteiktajiem bioloģiski vērtīgajiem zālājiem (t.sk. upju palienēs).

Atbalsta saņēmēji

Atbalstu saskaņā ar šo pasākumu var saņemt fiziska vai juridiska persona, kas veic lauksaimniecisko darbību.

Atbalsta saņēmēja saistības

Pretendents var saņemt atbalstu, ja:

- visā saimniecībā tiek pielietota laba saimniekošanas prakse;
- saimniecības apsaimniekoto bioloģiski vērtīgo zālāju platība ir vismaz 1 ha, kuru veido lauki, kas ir ne mazāki par 0.3 ha;
- pretendents apņemas platībā, par kuru tiek uzņemtas saistības, saimniekot atbilstoši pasākuma noteikumiem piecus gadus, sākot no pirmā maksājuma apstiprināšanas gada;
- ekstensīvās ganīšanas gadījumā - jāgana no 0,65 līdz 0,74 dzīvnieku vienībām uz saimniecībā noganīto bioloģiski vērtīgo zālāju ha¹;

Atbalsta apjoms

---

¹ Gadījumā, ja lopu nepieder atbalsta saņēmējam, starp atbalsta saņēmēju un lopu īpašnieku jānoslēdz rakstveida līgums.

Maksājums tiek veikts šādi:

Veicamās aktivitātes:	EUR/ha gadā
Ekstensīva ganīšana zālāju platībās	138
Vēlā pļaušana	138

Atbalsta maksājumu apjoma aprēķins ir balstīts uz negūto ienākumu daļu, papildu izmaksu aprēķinu 1 ha LIZ zālāju platībā un 20 % ieinteresētības likmi.

Ierobežojumi

Par attiecīgo platību atbalsta saņēmējs nevar pretendēt uz atbalstu pasākuma "Agrovide" apakšpasākumā „Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” (<http://www.zm.gov.lv>).

Burtnieku pagasts nav iekļauts *Mazāk labvēlīgo apvidu sarakstā* (Latvijas lauku attīstības plāns, 2004), jo pagastā atrodas auglīgas zemes, tomēr dabas lieguma – potenciālās Natura 2000 teritorijas statuss dod iespēju zemju īpašniekiem, kuru lauksaimniecībā izmantojamās zemes atrodas dabas liegumā, saņemt Apvidu ar ierobežojumiem vides aizsardzības nolūkā atbalstu (AIVIN), kas Burtnieku pagasta gadījumā ir 38 EUR/ha gadā.

Tas ir saskaņā ar EK regulas Nr.1257/99 16. pantu, kurā teikts, ka par tādām uzskata teritorijas, kurās ir īpaši aprobežojumi saimnieciskajai darbībai lauku vides kvalitātes un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas nolūkā. Latvijā par AIVIN tiek klasificētas visas teritorijas, kurās lauksaimniecisko darbību ierobežo nacionālā likumdošana par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un atrodas Natura 2000 vietu sarakstā iesniegšanai Eiropas Komisijā un ir potenciālās Natura 2000 statusa ieguvējas. Tātad visiem zemju īpašniekiem, kuru lauksaimniecībā izmantojamās zemes atrodas dabas liegumā "Burtnieka ezera pļavas", kas ir potenciāla Natura 2000 teritorija, ir tiesības saņemt Apvidu ar ierobežojumiem vides aizsardzības nolūkā atbalstu (AIVIN).

□ Teritoriju plānojumi, īpašums

Dabas liegums pilnībā atrodas Valmieras rajona Burtnieku pagastā. **"Noteikumi par teritorijas plānojumiem"** (MK noteikumi Nr. 423, 05.12.2000., grozījumi 31.07.2001.) nosaka pagasta teritorijas plānojuma izstrādāšanas, saskaņošanas, spēkā stāšanās, apturēšanas, grozīšanas, sabiedriskās apspriešanas un ievērošanas pārraudzības kārtību, kā arī nacionālā līmeņa teritorijas attīstības plāna saistošās daļas. Dabas lieguma "Burtnieku ezera pļavas" dabas aizsardzības plāns ir rekomendējošs Burtnieku pagasta teritorijas plānojumam. Burtnieku pagasta teritoriālais plānojums pabeigts 2005. gadā.

"Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi" (MK noteikumi Nr. 883, 19.10.2004.) nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma un detālplānojuma sastāvdaļas, to sagatavošanas, sabiedriskās apspriešanas, spēkā stāšanās, likumības izvērtēšanas, ievērošanas pārraudzības un darbības apturēšanas kārtību, kā arī vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma grozīšanas kārtību.

LR likums „Par zemes lietošanu un zemes ierīcību” (21.06.1991.) nosaka zemes lietotāju tiesības un regulē zemes lietošanas un zemes ierīcības pamatnoteikumus.

□ **Tūrisms, zvejniecība un makšķerēšana**

Latvijas Republikas „Tūrisma likums” (17.09.1998., ar 2003. gada 27. februāra grozījumiem) nosaka kārtību, kādā valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības un uzņēmumi (uzņēmēj sabiedrības) darbojas tūrisma jomā, kā arī aizsargā tūristu intereses. Likums definē, ka dabas tūrisms ir tūrisma veids, kura mērķis ir izzināt dabu, apskatīt raksturīgās ainavas, biotopus, novērot augus un dzīvniekus dabiskajos apstākļos, kā arī izglītoties dabas aizsardzības jautājumos.

MK noteikumi nr. 300 (11.08.98) **„Peldvietu iekārtošanas un higiēnas noteikumi”**, nosaka prasības peldvietu iekārtošanai.

Latvijas Republikas „Zvejniecības likums” (12.04.1995.) nosaka tauvas joslas platumu un īpašuma tiesību aprobežojumus tauvas joslā.

“Licencētas amatierzvejas – makšķerēšanas kārtība – Latvijas Republikas ūdeņos” (MK noteikumiem Nr. 574, 14.10.2003.) Noteikumi nosaka kārtību, kādā veicama licencētās amatierzvejas — makšķerēšanas, arī licencēto zemūdens medību un licencētās vēžošanas (turpmāk — licencētā makšķerēšana) — ieviešana un kontrole, kā arī izstrādājams konkrētās ūdenstilpes licencētās makšķerēšanas nolikums.

“Makšķerēšanas noteikumi” (MK noteikumi Nr. 67, 13.02.2001., grozījumi Nr. 231 29.04.2003.) nosaka kārtību, kādā fiziskās personas var nodarboties ar amatierzveju — makšķerēšanu, kā arī ar zemūdens medībām, vēžu un citu ūdens bezmugurkaulnieku ieguvī rekreācijas vai sporta nolūkā ar šajos noteikumos atļautiem makšķerēšanas rīkiem Latvijas Republikas ūdeņos.

□ **Medības**

“Medību likums” (08.07.2003.) nosaka medību saimniecības pamatnoteikumus Latvijā. Nosaka arī medību un medību saimniecības organizēšanu dzīvnieku skaita regulēšanas nolūkos īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

“Medību noteikumi” (MK noteikumi Nr. 760, 23.12.2003., grozījumi Nr. 162, 23.03.2004.) nosaka medijamo dzīvnieku sugas, to medību termiņus, kā arī gadījumus, kādos iespējamas medības ārpus medību termiņiem. *“2. Medības īpaši aizsargājamās dabas teritorijās nosaka šie noteikumi, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, attiecīgo teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un citi medības reglamentējošie normatīvie akti.”*

○ **Citi**

“Meliorācijas sistēmu ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi”. (MK noteikumi Nr. 272, 08.04.2004). Šie noteikumi nosaka prasības, kādas zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam jāievēro valsts, valsts nozīmes, pašvaldības, koplietošanas vai viena īpašuma meliorācijas sistēmu izmantošanā, kopšanā un saglabāšanā.

1.1.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības

Eiropas Padomes direktīva 79/409/ EEC "Par savvaļas putnu aizsardzību" (02.04,1979.) nosaka savvaļas putnu sugu aizsardzības, saglabāšanas un kontroles nepieciešamību, kā arī izmantošanas noteikumus. Dabas liegums ir viena no īpaši aizsargājamām teritorijām, kuras Latvija izdalīja, lai izpildītu Putnu direktīvas prasības (*SPA, Special Protection Areas*), un kura kopā ar citām īpaši aizsargājamām teritorijām (*SCI, Sites of Conservation interest*), ko nosaka pēc Biotopu direktīvas kritērijiem, veido Natura 2000 teritoriju tīklu. Dabas liegums ir sevišķi nozīmīgs Putnu direktīvas I pielikuma sugas ķikuta *Gallinago media* un griezes *Crex crex* saglabāšanai.

Eiropas Padomes Direktīva "Par dabīgo biotopu, savvaļas augu un dzīvnieku sugu aizsardzību" (92/43/EEC). Direktīvas mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, veicot dabisko biotopu, faunas un floras aizsardzību. Direktīva paredz, ka katrai dalībvalstij ir jānodala "īpašās saglabājamās teritorijas" (*Sites of Conservation Interest* jeb *SCI*) šīs Direktīvas I pielikumā iekļauto biotopu un II pielikumā iekļauto sugu aizsardzības nodrošināšanai. Kopā ar teritorijām, kas izveidotas saskaņā ar direktīvu 79/409/EEC (sk. iepriekš), tās veido *NATURA 2000* aizsargājamo dabas teritoriju tīklu, kam jānodrošina direktīvu pielikumos minēto sugu, to dzīvotņu un biotopu adekvātu aizsardzību. Dabas liegums ir nozīmīgs galvenokārt tāda Biotopu direktīvas I pielikuma biotopa kā 6450 Upju palieņu pļavas saglabāšanā. Dabas liegumā atrodas vēl 7 EP Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi.

Direktīva nosaka, ka dalībvalstīm jāsniedz informācija Eiropas Komisijai vienu reizi sešos gados par ES nozīmes aizsargājamo sugu un biotopu stāvokli gan Natura 2000 teritorijās, gan valstī kopumā.

Dabas liegums "Burtnieku ezera pļavas" ir nodalīts kā Natura 2000 teritorija gan saskaņā ar Putnu direktīvas prasībām, gan Biotopu direktīvas prasībām.

Konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu (Bernes konvencija), pieņemta 16.09.1970. nosaka nepieciešamību saglabāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, kā arī nosaka īpaši aizsargājamās augu un dzīvnieku sugas un aizliegtos nonāvēšanas, gūstīšanas un citāda veida izmantošanas līdzekļus un paņēmienus.

Vašingtonas konvencija par Starptautisko tirdzniecību ar apdraudētām savvaļas dzīvnieku un augu sugām – CITES konvencija (pieņemta 1973. gadā, ratificēta 17.12.1996.) nosaka sugu sarakstu, kuru eksporta, importa vai ieviešanas no jūras gadījumā jāsaņem atļauja Dabas aizsardzības pārvaldē.

Konvencija par bioloģisko daudzveidību (pieņemta 05.06.1992., ratificēta 08.09.1995.) nosaka bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas nepieciešamību un ilgtspējīgas dzīvās dabas izmantošanas koncepciju.

Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas 1998. gada 25. jūnija Orhūsas konvencija (26.04.2002) par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem. Orhūsas konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā

ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs.

1.1.3. Plāna saistība ar citiem biotopu, sugu aizsardzības plāniem, projektiem

Sugu aizsardzības plāni

Viena no mērķa sugām dabas liegumā ir ķikuts. Saskaņā ar **Nacionālo ķikuta aizsardzības pasākumu plānu** (Auniņš 1999), kas sakrīt ar EK Putnu direktīvas prasībām, 2004. gadā izveidots jauns dabas liegums sugas aizsardzības nodrošināšanai – "Burtnieka ezera pļavas".

Nacionālais ķikuta aizsardzības pasākumu plāns (Auniņš 1999) paredz sekojošas darbības, kas tiks īstenotas projekta LIFE04NAT/LV/000198 "Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem" gaitā:

- 1) finansiāls atbalsts pļavu apsaimniekošanas uzsākšanai, ko turpinātu zemes īpašnieki, piesakoties uz atbalsta saņemšanu Lauku attīstības plāna pasākuma "Agrovide" apakšpasākumam "Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos";
- 2) sabiedrības informēšana un izglītošana. Ķikuts ārpus speciālistu aprindām ir nepazīstama suga, tādēļ jāpanāk šīs sugas un tās specifisko ekoloģisko prasību atpazīstamība pļavu īpašnieku un apsaimniekotāju vidū. Projekta gaitā paredzētas gan informatīvās sanāksmes, piedalīšanās TV raidījumos par dabas aizsardzību, rakstu ievietošana plašsaziņu līdzekļos, kā arī bukletu izdošana;
- 3) dabas aizsardzības plāna izstrāde.

Starptautiskais ķikutu aizsardzības pasākumu plāns (Kālās 2002) paredz:

- 1) ar atbilstošu apsaimniekošanas pasākumu palīdzību saglabāt vai uzlabot ķikutam piemērotā biotopa kvalitāti un daudzumu;
- 2) izstrādāt atbilstošu apsaimniekošanas sistēmu aizsargājamajās teritorijās, kas izveidotas ķikuta vai palieņu pļavu aizsardzībai, izstrādājot tām dabas aizsardzības plānus. Apsaimniekošanas darbībām jābūt sabalansētām ar kopējiem teritorijas aizsardzības mērķiem, kur ķikuts ir viens no vairākiem funkcionālas sistēmas elementiem;
- 3) uzlabot sugas aizsardzības statusu nodrošinot atbilstošu aizsardzības režīmu ķikutam starptautiski nozīmīgajās teritorijās;
- 4) izvērtēt biotopa atjaunošanas iespējas.

Augstāk minētie pasākumi tika realizēti jau 2004. gadā, kad tika izveidots dabas liegums "Burtnieka ezera pļavas", kā arī patreiz, realizējot projektu "Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem".

Dabas aizsardzības plāna izstrāde un projektā LIFE04NAT/LV/000198 "Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem" paredzētās aktivitātes notiek saskaņā arī ar **Griezes aizsardzības pasākumu plānu** (Keišs 1999), kas sakrīt ar EP Putnu direktīvas prasībām.

Plānam ir saistība ar 2005. gadā gatavoto **Lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* sugas aizsardzības plānu** (Latvijas Entomoloģijas biedrība, 2005).

Citi projekti

Dabas aizsardzības plāns ir saistīts ar:

- Burtnieku teritorijas plānojumu, kas tiek izstrādāts 2005. gadā (SIA „Reģionālie projekti”);
- Valmieras rajona teritorijas plānojumu;
- projektu "Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā" (2004-2008) (UNDP/GEF);

- Valmieras rajona attīstības programmu un teritorijas plānojumu;
- projektu „Domā globāli, rīkojies globāli” (2003-2004) – finansēja ES PHARE sadarbības programma Baltijas jūras reģionā;
- projekts „Tūrisma attīstības epicentrs Latvijas – Igaunijas pierobežas reģionā” – finansēja ES PHARE.

Augstāk minēto dokumentu un projektu jautājumi, kas saistīti ar dabas lieguma "Burtnieku ezera pļavas" dabas aizsardzības plāna izstrādi, tiks atspoguļoti atbilstošajās dabas aizsardzības plāna nodaļās. Uzskaitīti tikai lielākie projekti.

1.1.4. Īpašuma tiesības

Dabas liegumā "Burtnieka ezera pļavas" ir 37 zemes īpašnieki. Lielākā daļa dabas lieguma (265,8 ha jeb 61,5 %) atrodas privātīpašumā, 89,9 ha jeb 20,8 % - juridisko personu īpašumā, 66,5 ha jeb 15,4 % ir Burtnieku pagasta pašvaldības īpašums, bet Latvijas Valsts īpašums aizņem 9,8 ha jeb 2,3 % no dabas lieguma teritorijas un atrodas akciju sabiedrības „VAS "Latvijas valsts meži"" Rietumvidzemes mežsaimniecības tiesiskajā valdījumā (1.pielik.). Lielākā daļa zemes īpašnieku dzīvo Burtnieku pagastā. Daļa no zemes tiek iznomāta SIA "Burtnieku zirggaudzētava". Burtnieku ezers ir publisks ezers.

1.2. Vispārēja informācija par teritoriju

1.2.1. Teritorijas atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas

Dabas liegums "Burtnieku ezera pļavas" atrodas Latvijas ziemeļu daļā, pēc Latvijas Republikas administratīvā iedalījuma – Valmieras rajona Burtnieku pagastā.

Liegums sastāv no trim teritorijām un aizņem Burtnieku ezera un tajā ietekošo upju lejteču krastus (1. att.):

I teritorija ietver Burtnieku ezera austrumu krasta pļavas no Sedas ietekas līdz Mieļām;

II teritorija ietver Smiltsvēveru upītes un Eiķinupes lejteču un Burtnieku ezera dienvidaustrumu līča (*Zvejnieku ostas*) krastu pļavas no Mieļām līdz Burtniekiem;

III teritorija ietver Briedes lejteces un Burtnieku ezera dienvidrietumu krasta pļavas no Burtniekiem līdz Santupītes ietekai, kā arī šauru Burtnieku ezera līci uz rietumiem no Briedes ietekas (1. att.).

Dabas liegums stiepjas aptuveni 100 – 500 m platā joslā gar Burtnieku ezera krastu – gandrīz nepārtrauktā posmā no Santupītes ietekas līdz Sedas ietekai, liegumā neatrodas vienīgi krasta posms pretim Burtnieku ciemam.

Dabas liegums izveidots daļēji applūstošā Burtnieku ezera un tajā ietekošo upju krastu joslā, tāpēc lieguma teritorijā apdzīvotas vietas ir maz. Lieguma teritorija dienvidos robežojas ar Burtnieku ciemu, teritorijas austrumu daļas tuvumā atrodas Dūres ciems. Ziemeļos teritorija robežojas ar dabas liegumu "Vidusburtnieks", ziemeļaustrumos – ar mežu masīvu *Radziņmežs* un meliorēto pļavu un lauksaimniecības zemju masīvu (Silzemnieku polderis), arī dienvidrietumos lieguma teritorija robežojas ar mežu masīvu.

Lieguma platība ir 432 ha. Lieguma vidējā koordināta Latvijas Koordinātu Sistēmā (LKS 92): X 575979, Y 6398284.

Lielākā daļa dabas lieguma ir viegli pieejama, jo gar Burtnieku ezeru ir ierīkoti gan valsts autoceļi, gan pašvaldības, gan māju ceļi. 2. šķiras valsts autoceļš 112 Puikule – Rencēni – Vēveri savieno Burtnieku pagastu ar kaimiņu pagastiem. Taisnākais ceļš no Burtniekiem uz Valmieru ir Burtnieki – Pidriķis – Valmiera, kas posmā no Pidriķiem līdz Valmierai nav asfaltēts. Lieguma teritorijā ir tikai dažī privātie ceļi, kas ved līdz Burtnieku ezeram. Daļa no lieguma austrumu robežas sakrīt ar pašvaldības ceļu ar grants un grunts segumu, kas ved pa Silzemnieku poldera rietumu malu, bet neliels robežu posms lieguma D sakrīt ar 2. šķiras valsts autoceļu V 112 Puikule – Rencēni – Vēveri.

Grūtāk pieejama ir teritorija uz dienvidiem no Sedas upes ietekas ezerā un uz ziemeļiem no Briedes upes ietekas. Samērā grūti pieejams ir arī Briedes ietekas rajons. Visa dabas lieguma teritorija ir grūti caurstaigājama pavasara un rudens palu laikā, kad ir visaugstākais ūdens līmenis.

1.2.2. Esošais teritorijas zonējums

Līdz dabas aizsardzības plāna izstrādei 2005. gadā dabas liegumam nav funkcionālā zonējuma. Līdz dabas lieguma dibināšanai 2004. gadā, aplūkojamā teritorija atradās Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta ainavu aizsardzības zonā (Burtnieks) (4. att.)

I. att. (jpg) Dabas lieguma „Burtnieku ezera pļavas” atrašanās vieta

2. attēls. (jpg) *Burtnieku ezera apkārtnē 1930-ajos gados*

3.attēls. (jpg) Burtnieku ezera apkārtnē 1930-ajos gados

Dabas lieguma aizsardzības un izmantošanas noteikumu ievērošanas kontroli veic Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts un Valmieras reģionālās vides pārvaldes Dabas aizsardzības daļa. Valsts meža dienesta Valmieras virsmežniecības Rencēnu mežniecība uzrauga meža apsaimniekošanas atbilstību normatīvo aktu prasībām.

Dabas lieguma "Burtnieku ezera pļavas" esošo privāto zemes īpašumu apsaimniekošanu un pārvaldi veic zemes īpašnieki un lietotāji, saskaņā ar attiecīgajiem normatīvajiem aktiem.

Tā kā liegumā ir tikai privātie ceļi, par to uzturēšanu atbild zemes īpašnieki.

Zemju īpašnieki vai tiesiskie valdītāji nodrošina meliorācijas sistēmas uzturēšanu (grāvju apauguma novākšana, grāvju un drenu aku tīrīšana u.c.) lieguma centrālajā daļā uz ZA no Burtniekiem, kā arī atsevišķu novadgrāvju un drenu izplūdes vietu uzturēšanu pārējā lieguma teritorijā atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr. 272., 08.08.2004. "Meliorācijas sistēmu ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi.

Likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 32¹. pants nosaka, ka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju monitoringu organizē un koordinē Latvijas Vides aģentūra un no 2005. gada Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra.

1.2.4. Teritorijas aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture

Vēsturiskā teritorijas izmantošana. Pašreizējā dabas lieguma teritoriju pēcdeduslaikmetā klāja senā Burtnieku ezera ūdeņi. Salacai iegrauzoties dziļāk, senā Burtnieka līmenis pazeminājās, ezera malās plašas teritorijas pārpurvojās (Eberhards, Kalniņa, Zagorska 2003). Padziļinot Salacas izteku pie Vecates, Burtnieku ezera līmenis 1929. gadā pazeminājās par 1 m, atsedzot platu zālainu piekrastes joslu, kas palos applūst (Tidriķis 1994). Lieguma teritorijā starp pašreizējo Burtnieku ezera krasta līniju un senākajām krasta līnijām izveidojušās galvenokārt slapjas grīšļu un augsto lakstaugu pļavas, mēreni mitras pļavas, vietām niedrāji un krūmāji.

Teritorija ietilpst senā kultūrvēsturiskā un lauksaimniecības novadā (Tidriķis 1994), uz ziemeļiem no lieguma teritorijas – Sedas deltā un Zvejnieku sensalā veiktie palinoloģiskie pētījumi liecina par pļavām un to iespējamo apsaimniekošanu jau boreālajā (pirms vairāk kā 8000 gadiem) un atlantiskajā laikā (Eberhards, Kalniņa, Zagorska 2003).

Pagasti sāka veidoties **19. gs. 20-tajos gados. Burtnieku pagasts izveidojies**, apvienojot Burtnieku, Briedes, Dūres, Ēķina, Seķu, Burtnieku mācītāja un Rūtes muižu teritorijas. **20.gs. sākumā** pagastā sāka attīstīties lauksaimniecība, 30-tajos gados Burtnieku pils ar parku un muižas centru (443 ha) uz 18 gadiem tiek iznomāta Latvijas agronomu biedrībai paraugsaimniecības ierīkošanai, saimniecībā nodarbināti 60 cilvēki. Latvijas agronomu biedrība Burtnieku muižā uzturēja divgadīgu lauksaimniecības skolu un apsaimniekoja no valsts nomāto Burtnieku ezeru.

1941.gadā Burtniekos uz bijušās agronomu biedrības saimniecības bāzes nodibināja padomju saimniecību „Burtnieki”. Pēckara laikā p/s “Burtnieki” pamazām pievienojās 11 apkārtējie mazie kolhozi. 1967.g. “Burtniekos” noorganizēja šķirnes zirgkopības fermu, kurā audzēja gan sporta, gan braucamā tipa zirgus. Padomju saimniecības laikos izveidoja Burtnieku ciemu, kas bija paredzēts 1500 iedzīvotājiem.

20. gs. sākuma topogrāfiskās kartes liecina, ka teritorija tajā laikā apsaimniekota galvenokārt kā pļavas, daļu teritorijas aizņēma purvi, vietām – meži un krūmāji. Grāvju tīkls bijis izveidots purvā uz R no Briedes ietekas.

Pēdējā gadsimta laikā zemes izmantošanas veidi ap Burtnieku ezeru ir būtiski mainījušies. 20.gadsimta sākumā Burtnieku novads bija viena no auglīgākajām un visbiezāk apdzīvotajām vietām Latvijā. Uzreiz pēc zemes reformas 1920. gadā ezera apkārtnē sākās plaši meliorācijas darbi. Tajā laikā nozīmīgākā ietekme uz ainavu

attīstību bija lielo upju – Sedas un Salacas regulēšanai. Iztaisnojot upju gultnes un pazeminot gruntsūdens līmeni, lielas teritorijas ap Burtnieku ezeru kļuva izmantojamas lauksaimniecībā. Savukārt, veicot masveida meliorāciju 20.gs. 60.-80.tajos gados, prioritāte bija lielu lauksaimniecības zemju masīvu veidošana vietās, kur tas bija izdevīgi, pārējās teritorijas atstājot aizaugšanai ar krūmiem un mežu. Rezultātā ainavas tika ievērojami vienkāršotas, vēl tagad lauku vidū nereti redzamas melioratoru sastumtās krūmu un akmeņu kaudzes. Iztaisnotas tika praktiski visas mazās upītes.

Lielākais meliorācijas objekts Burtnieka apkārtnē bija Silzemnieku komplekss, kurš tika izveidots 1984.gadā un aizņēma 1325 ha. Šobrīd pļavas ir daļēji privatizētas, bet lielākā daļa no tām netiek izmantota un aizaug, ceļi kļūst neizbraucami. No valsts budžeta joprojām tiek atmaksāta sūkņu stacijas darbība, jo teritorija ir noteikta kā nacionālas nozīmes lauksaimniecības polderis. Poldera drenu un grāvju sistēmu un sūkņu staciju apsaimnieko Ziemeļaustrumu reģionālā lauksaimniecības pārvalde (Burtnieku pagasta teritoriālais plānojums. I redakcija).

1960. – 1980. gados veikta Burtnieku ezera apkārtnes meliorācija (Burtnieki 1985). Meliorācijas sistēmas izveidotas galvenokārt liegumam blakusesošajās teritorijās un maz ietekmē pašu liegumu. Liegumu šķērso atsevišķi novadgrāvji, Burtnieku ezera DA krasta nogāzē ierīkotas drenu izplūdes vietas, taču galvenokārt ūdeņi no meliorācijas sistēmām ieplūst upēs, kuras pašas lieguma teritorijā neietilpst meliorācijas objektos.

Vienīgais meliorācijas objekts lieguma teritorijā atrodas uz ZA no Burtniekiem – pļavās starp Burtnieku ciemu un Ēķinupi (Burtnieki 1985). Meliorācijas sistēma, ko veido slēgtās drenas, kontūrgrāvji un novadgrāvji, ierīkota 1964. gadā. 1990. gadu sākumā veikta daļēja grāvju pārtīrīšana.

Padomju laikā nav pārraktas un meliorācijas objektos neietilpst Sedas, Dūres strauta, Smiltsvēveru upītes (Negurskas, Slaunu strauta), Ēķinupes, Briedes lejteces. 1959. – 1960. gadā pārrakta Santupīte (Burtnieki 1985).

Teritorijas aizsardzības vēsture. Pašreizējā dabas lieguma "Burtnieku ezera pļavas" teritorijai valsts nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas statuss ir kopš 1990. gada, kad tika izveidots Ziemeļvidzemes reģionālais dabas aizsardzības komplekss. No 1997. gada līdz lieguma nodibināšanai, teritorija atradās Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta ainavu aizsardzības zonā.

Teritorija apsekota projekta "Latvijas īpaši aizsargājamo teritoriju sistēmas saskaņošana ar EMERALD/NATURA 2000 aizsargājamo teritoriju tīklu" ietvaros (EMERALD 2003). Ņemot vērā nozīmīgās platībās konstatētos Eiropas Savienības aizsargājamās pļavu biotopus, teritorijas ainavas un biotopu dabiskumu un piemērotību ķikutam un citiem pļavu putniem, kā arī teritorijas aizsardzības un apsaimniekošanas nepieciešamību, tika ierosināts izveidot dabas liegumu. Dabas lieguma "Burtnieku ezera pļavas" robežas un platība (432 ha) apstiprināta ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 266, 08.04.2004. Ar vides ministra 2004. gada 13. aprīļa rīkojumu Nr. 102 teritorija apstiprināta par potenciālo NATURA 2000 vietu.

"Burtnieka pļavas" (kods LV083) ir Eiropas Savienības nozīmes putniem nozīmīga vieta (Račinskis 2004), kas kopā ar dabas liegumu "Vidusburtnieks"(=PNV "Vidusburtnieks"(kods LV089)), ezeru un ārpus dabas liegumiem esošajām teritorijām, veido Burtnieka ezera apkārtnes ainavu.

Izpēte. Dabas lieguma teritorija ir samērā maz pētīta. Teritorija apsekota galvenokārt kopš 2000. gada notiekošo projektu ietvaros (Pļavu projekts 2002, EMERALD 2003), vairāk ziņu ir par ornitoloģiskiem pētījumiem (Račinskis, Stīpniece 2000).

Burtnieka ezera ūdens bezmugurkaulnieku fauna līdz šim galvenokārt pētīta ezera atklātajā dziļūdens daļā. Regulārus makrozoobentosa pētījumus divās ezera stacijās (ezera vidusdaļā un pie Salacas iztekas) (vienreiz gadā) veic Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra Virszemes ūdeņu monitoringa programmas ietvaros. 2003. gadā samērā augsta makrozoobentosa organismu sugu daudzveidība konstatēta ezera Z daļā, kur dominējošās organismu grupas bija – trīsuļodu Chironomidae kāpuri, gliemji Mollusca un spāru Odonata kāpuri, savukārt D daļā dominēja tikai trīsuļodu kāpuri. Ezera trofiskais stāvoklis tiek vērtēts kā eitrofs līdz hipereitrofs (Anonymus 2003). No 1981. līdz 2001. gadam pētījumus veikusi arī Latvijas Universitātes Bioloģijas institūta hidrobioloģijas laboratorija (dati nav publicēti).

1962. un 1963. gadā makrozoobentosa faunas pētījumus veicis A.Kudulis un konstatējis, ka dominējošā organismu grupa ezerā ir trīsuļodu kāpuri, viendienīšu Ephemeroptera kāpuri, mazzartāpi Oligochaeta, kā arī vēžveidīgie Crustacea un gliemji (Kudulis 1964). Literatūras avotos ziņas par īpaši aizsargājamām ūdens bezmugurkaulnieku sugām lieguma teritorijā netika atrastas.

Sistemātiski spāru pētījumi dabas liegumā „Burtnieku ezera pļavas” līdz šim nav veikti, ir tikai atsevišķi spāru novērojumi Burtnieku ezera apkārtnē 50.-tajos un 60.-tajos gados.

Protams, vairāk informācija ir pieejama par Burtnieku ezeru, tā hidroloģiju utt (<http://www.ezeri.lv>).

Monitorings. Saskaņā ar LR Vides Nacionālās monitoringa programmas Ūdeņu monitoringa daļas rīcības plānu, Burtnieku ezera A krastā, ārpus dabas lieguma, tiek veikti hidroloģiskie pētījumi, ko veic Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra Virszemes ūdeņu monitoringa programmas ietvaros (<http://www.lva.gov.lv>).

Dabas liegums “Burtnieka ezera pļavas” ir viena no 15 projekta LIFE04NAT/LV/000198 “Paliņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem” teritorijām, kuru īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem tiek piedāvāts finansējums no projekta līdzekļiem krūmu izciršanai, žogu uzstādīšanai ganību ierīkošanai vai pļavu pirmreizējai pļaušanai.

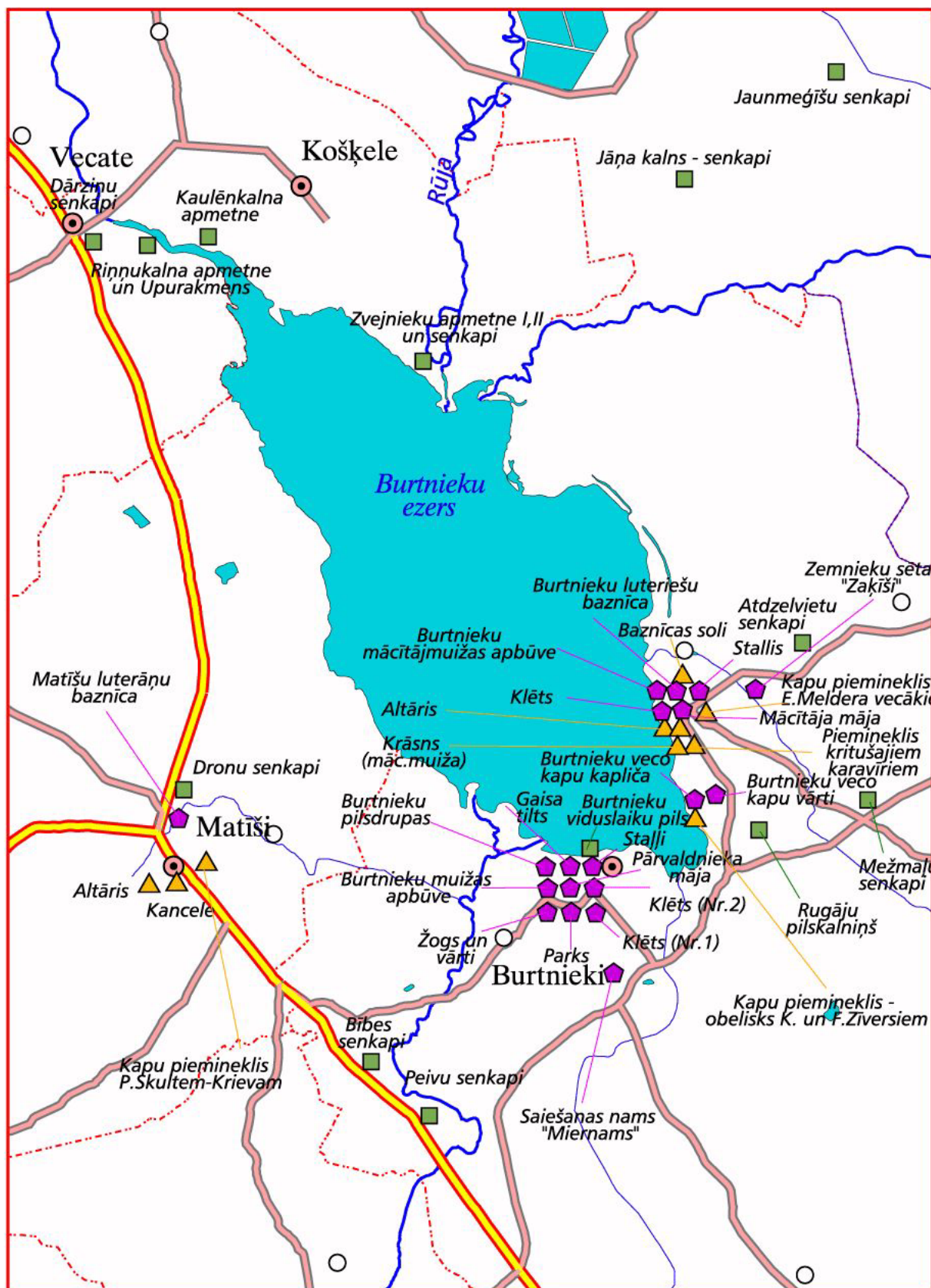
1.2.5. Teritorijas kultūrvēsturiskais raksturojums

Lai gan lieguma teritorijā neatrodas nozīmīgi kultūrvēsturiski pieminekļi, lieguma apkārtnē atrodas ļoti daudz kultūrvēsturiski nozīmīgu objektu, gan valsts, gan vietējās nozīmes, piemēram, Burtnieku luterāņu baznīca, Burtnieku pilsdrupas, Atdzelvītu senkapi (5. att.), kā arī daudz dižkoku. Burtnieku ezera apkārtnē atrodas trīs akmens laikmeta apmetnes (Eberhards, Kalniņa, Zagorska 2003).

Burtnieku pagastā atrodas Burtnieku zirgaudzētava, kas ir vecākā zirgaudzētava Latvijā (dibināta 1941. gadā) un slavēta ar augstas klases atpūtas un sporta zirgu audzēšanu.

Dabas lieguma pļavās, pie Burtnieku ciema, agrāk notikuši brīvdabas pasākumi.

5. attēls.

Kultūrvēsturiskie objekti Burtnieku ezera apkārtnē (<http://www.liis.lv/burtnieks>)

1.2.6. Kartogrāfiskais materiāls par teritoriju.

Dabas plāna sagatavošanā tika izmantoti ortofoto, topogrāfiskās kartes un zemes kadastra karte (1. tab.).

1. tabula

Plāna izstrādē izmantotais kartogrāfiskais materiāls

Nr. p.k.	kartes veids	mērogs	gads
1.	Ortofotokartes	1:10 000	1998
2.	PSRS Ģenerālštāba topogrāfiskā karte	1:50 000	1982
3.	LR VZD Kartogrāfijas pārvaldes topogrāfiskās kartes (4343 Dikļi, 5322 Rūjiena)	1: 50 000	2004
4.	LR VZD Satelītkarte (4344 Valmiera; 5322 Rūjiena; 4343 Dikļi)	1: 50 000	2003
5.	Topogrāfiskās kartes (53 Rūjiena; 54 Valmiera)	1: 75 000	1927
6.	Zemes kadastra karte, VZD	1: 10 000	2004
7.	Privāto mežu daļplāni	1: 10 000	1994., 1997., 2005., 2002., 2000., 2001., 2004.(atkarībā no īpašuma)
8.	Burtnieku pagasta (p/s "Burtnieki") ierīkoto meliorācijas sistēmu plāns	1:10 000	1985

1.3. Teritorijas fiziski-ģeogrāfiskais raksturojums

1.3.1. Klimats

Dabas liegums atrodas Vidzemes Centrālās augstienes klimatiskajā rajonā. Tas ir vismitrākais un aukstākais klimatiskais rajons Latvijā. Bez sala periods 125 – 130 dienas, visbargākā ziema (Kalniņa 1995). Klimats mēreni vēss, vidēji un stipri mitrs. Gada vidējā temperatūra 5,0 – 5,2 °C, februāra vidējā temperatūra -6,5 °C, jūlija vidējā temperatūra 17 °C. Nokrišņi 700 – 650 mm gadā. Pastāvīga sniega sega parasti izveidojas decembra vidū, nokūst marta beigās, snīga segas biezums vidēji 24 cm (Zelčs 1994).

1.3.2. Ģeoloģija, ģeomorfoloģija

Dabas liegums atrodas Tālavas zemienes Burtnieka līdzenumā (Ramans, Zelčs 1995). Burtnieka līdzenuma virsa ir viļņots līdzenums ar tipiskāko drumlinu reljefu Latvijā – Burtnieka drumlinu lauku, kura centrālajā daļā atrodas Burtnieku ezers. Drumlinu nogulumi satur bagātu karbonātisko materiālu, tāpēc bieži sastopamas saldūdens kaļķiežu iegulas, kas veidojušās senajos ezeros.

Burtnieka līdzenuma pamatiežu virsu veido vidusdevona Burtnieku svītas smilšakmeņi un aleirolīti, kas atsedzas arī Burtnieku ezera DA krastā, kur izveidots ģeoloģisks dabas piemineklis "Burtnieku smilšakmens atsegumi"(MK noteikumi Nr. 175., 2001.04.24). Pamatiežus klāj 10 – 20 m biezi kvartāra (ledāja un tā kušanas ūdeņu) nogulumi: morēnmāls, grants, oļi, smiltis, aleirīti, māli. Pazeminājumā, kuru aizņēma senais Burtnieks, uzkrājušies māli, smalkas smiltis un aleirīti. Starpdrumlinu ieplakās u.c. plašākos reljefa pazeminājumos ledāja nogulumus sedz purvu nogulumi, upju ielejās – aluviālie nogulumi (Zelčs 1994, Eberhards, Kalniņa, Zagorska 2003).

Burtnieka līdzenuma centrālo daļu aizņem Burtnieka ieplaka ar Rūjas, Sedas un Briedes pazeminājumu, kura ir limnoglaciāls pēcleduslaikmeta ezera līdzenums ar reljefā maz izteiktām baseina krasta līnijām un upju deltu veidojumiem (Zelčs 1994). Leduslaikmeta beigu posmā un pēcleduslaikmeta sākumā senais Burtnieks bija ap 20 km garš. Iespējamo pašu senāko un augstāko krasta līniju fragmenti izsekojami gar tagadējā Burtnieka ezerieplakas R puses drumlinu nogāzēm 50 – 51 m un 49 m v.j.l. pie Vecates, Bauņiem u.c., gar ezerieplakas A, DA malu. Augstākā krasta līnija, kas ar pārtraukumiem apliec visu plašo pazeminājuma joslu, atbilst 46 – 47 m v.j.l. jeb 5 – 6 m virs tagadējā ezera līmeņa. Vislabāk reljefā iezīmējas nākamā krasta līnija ap 43,5 – 44 m v.j.l., kurai atbilst senās Sedas deltas veidošanās sākums. Jaunākā krasta līnija (41,9 – 42 m v.j.l.) vienīgā pilnīgi nepārtraukti aptver tagadējo Burtnieku, tā fiksē ezera vidējo maksimālo līmeni pirms 1929. gada. Tagadējā Burtnieku ezera krasta līnija reljefā labi iezīmējas 40,7 – 40,9 v.j.l. (0,8 – 0,9 m virs ezera vasaras līmeņa) vietām ar izteiktu smilšu valnīti (Eberhards, Kalniņa, Zagorska 2003).

Attiecībā uz kvartāra nogulumiem, kuru biezums Burtnieku pagasta teritorijā svārstās no 0 – 20 m, dabas liegumā sastopami *limnoglaciālie* nogulumi, kas atsedzas Briedes un Ēķinupes upes grīvu rajonā, *ezeru* nogulumi - Burtnieku ezerā un tā palienē, kā arī *aluviālie*, jeb upju nogulumi, kas sastopami visu pagasta teritorijā tekošo upīšu gultnēs un palienēs. Gultnes nogulumus veido smalka un dažāda rupjuma smilts ar nelielu grants piejaukumu. Palienēs izgulsnēta sīkgraudaina un smalkgraudaina smilts ar aleirīta lēcām. Dažviet sastopamas apraktās augsnes un kūdra. Aluviālo nogulumu biezums pagasta teritorijā reti pārsniedz 2 m (Burtnieku pagasta teritorijas plānojums, 2005).

1.3.3. Hidroloģija

Lieguma teritorija atrodas Burtnieku ezera baseinā, kas ir daļa Salacas baseina (Eipurs 1998). Burtnieku ezera maksimālais palu līmenis sasniedz 42,8 m v.j.l. (Tidriķis 1994).

Teritorijas hidrogrāfisko tīklu veido upes, upītes un grāvji, kas ietek Burtnieku ezerā, kā arī grāvji Eiķinupes rietumu krastā, Burtnieku ezera austrumu krastā un Silzemnieku poldera kanāls. Liegums robežojas ar Sedas un Santupītes lejtecēm līdz to ietekām Burtnieku ezerā, teritoriju šķērso Briedes, Eiķinupes, Dūres, kā arī vairāku mazu upīšu: Smiltsvēveru upītes (Negurskas), Mielūpītes, Aunupītes lejteces līdz ietekām Burtnieku ezerā (1. att.).

Kopš 1940. gada nav regulētas liegumā esošo upju lejteces, izņemot Santupīti. Lieguma teritorijā uz ZA no Burtnieku ciema atrodas 1964. gadā izveidota meliorācijas sistēma.

Regulēts ir Briedes posms pirms ietekas ezerā, kā arī Eiķinupes, Santupītes, Aunupītes lejteces.

Dabas liegumam blakus ir Silzemnieku polderis. Silzemnieku poldera sūkņu stacijas darbību finansē valsts, jo Silzemnieku polderim piešķirts nacionālas nozīmes lauksaimniecības polderis (Lauku attīstības plāns Latvijai, 2004).

Visa lieguma teritorija atrodas 1% plūdu riska zonā (teritorijas ar applūšanas varbūtību 1 reizi 100 gados), kas daudzviet iestiepjas arī ārpus dabas lieguma (Burtnieku pagasta teritorijas plānojums, 2005)

Nozīmīgākais hidroloģiskais process, kas ietekmē dabas lieguma vērtības ir **pali**, to ilgums un ietekmētā platība, jo:

- ar ledu tiek izrauti nelieli krūmi, tādējādi sekmējot klaju platību saglabāšanos;
- palu laikā palienē tiek sanestas barības vielu daļiņas, kas sekmē auglīgu palieņu augšņu veidošanos;
- veidojas mitras, dūņainas ieplakas, kas ir barošanās vieta daudzām putnu sugām, tai skaitā ķikutam;

Savukārt palu ilgumu un platību ietekmē meliorācijas grāvju daudzums un to darbības efektivitāte. Meliorētās palienēs palu ūdeņi ātrāk aizplūst pa novadgrāvjiem, kā rezultātā neveidojas ilglaicīgas mitras ieplakas, mitruma režīms kļūst vienāds visā palienē un pakāpeniski arī veģetācija kļūst arvien vienveidīgāka.

Informācija par palu apjomu un ilgumu dabas liegumā agrāk un tagad nav. Visticamāk, vietās ar lielu grāvju blīvumu, palu ietekme ir samazinājusies.

1.3.4. Augsnes

Burtnieka līdzenuma augšņu cilmieži bieži ir karbonātiski, tāpēc vietām līdz 90 % teritorijas aizņem labi vai vidēji iekultivētas vāji podzolētās velēnu podzolaugsnes. Smilšaino nogulumu izplatības rajonos ir stipri podzolētās velēnu podzolaugsnes. Starpdrumlinu ieplakās, gar purviem un pazeminājumos ir velēnu glejaugsnes, aluviālās augsnes un velēnpodzolētās glejaugsnes (Zelčs 1994), kūdrainā podzolētā glejaugsne. Augsnes veidojušās uz mālsmilts, smilšmāla un smilts cilmiežiem (Nikodemus, Kūmiņš, Zvaigzne 1998). Informācija par augšņu tipiemi tieši liegumā nav.

1.4. Teritorijas bioloģiskais raksturojums

Lieguma teritorija atrodas Ziemeļvidzemes ģeobotāniskā rajona Ziemeļvidzemes pacēluma apakšrajona 3. mikrorajonā, kas ietver Burtnieka drumlinu lauku. Mikrorajonam raksturīgi egļu un platlapju-egļu meži, ieplakas aizņem pārpurvojušās pļavas, zāļu un pārejas purvi, purvaini meži (Табака 1979).

1.4.1. Flora

Dabas lieguma florai raksturīgas galvenokārt slapjo pļavu augu sugas. Bieži augājā dominē slaidais grīslis *Carex acuta*, ciņu grīslis *Carex cespitosa*, divrindu grīslis *Carex disticha*, parastais miežubrālis *Phalaroides arundinacea*, parastā vīgrieze *Filipendula ulmaria*. Teritorijai raksturīgas slapjo pļavu platlapju sugas ir meža zirdzene *Angelica sylvestris*, purva purene *Caltha palustris*, lēdzerkste *Cirsium oleraceum*, garlapu veronika *Veronica longifolia*, ārstniecības baldriāns *Valeriana officinalis*, parastā zeltene *Lysimachia vulgaris*, vītoli vējmietiņš *Lythrum salicaria*, abinieku sūrene *Polygonum amphibium*, ložņu gundega *Ranunculus repens* u.c.

Sastopamas arī mitru un mēreni mitru pļavu augu sugas: parastā ciņusmilga *Deschampsia caespitosa*, parastā smilga *Agrostis tenuis*, parastā smarzzāle *Anthoxanthum odoratum*, pļavas skarene *Poa pratensis*, sarkanā auzene *Festuca rubra*, parastā kamolzāle *Dactylis glomerata*, pļavas dedestiņa *Lathyrus pratensis*, šaurlapu ceļteka *Plantago lanceolata* u.c.

Burtnieku ezera pļavās satopamas vairākas dabisku neielabotu pļavu indikatorsugas: purva gandrene *Geranium palustre*, purva dedestiņa *Lathyrus palustris*, ziemeļu madara *Galium boreale*, sāres grīslis *Carex panicea*, stāvā vilkakūla *Nardus stricta*.

1.4.2. Fauna

1.4.2.1. Putni

No putnu aizsardzības viedokļa nozīmīgākie ir abi teritorijā ietilpstošie palieņu pļavu masīvi: pie Ēķinupes ietekas un pie Briedes ietekas.

Lai gan Ēķinupes palienes ir meliorētas, to putnu fauna ir daudzveidīgāka. Tām raksturīgas gan sausām un mēreni mitrām, gan slapjām pļavām raksturīgas putnu sugas. Raksturīgākās sugas atklātajās vietās ir lauka cīrulis *Alauda arvensis*, pļavu čipste *Anthus pratensis*, lukstu čakstīte *Saxicola rubetra*, dzeltenā cielava *Motacilla flava*, slapjākās vietās arī ceru ļauķi *Acrocephalus schoenobaenus*. Aizaugušākās vietās, galvenokārt krūmos meliorācijas grāvjos ligzdo brūnspārnu ļauķi *Sylvia communis*, purva ļauķi *Acrocephalus palustris*, kārklu ļauķi *Locustella naevia*, niedru stērste *Emberiza schoeniclus*, upes ļauķi *Locustella fluviatilis* un lakstīgalas *Luscinia luscinia*. Pļavas mitrākajās vietās ligzdo **ormanīši** *Porzana porzana* (2005. gadā vismaz 2 pāri) un dumbrcāļi *Ralus aquaticus*. Gan 2004. gan 2005. gadā pļavā konstatēts **ķikuts** *Gallinago media*, tomēr riests ar vairāku gaiļu piedalīšanos nav ticis konstatēts. Iespējams, ka pļavā ierodas ligzdot putni no citiem apkārtnes riestiem, tādēļ pļava šiem putniem ir nozīmīga. Samazinot krūmu daudzumu pļavās, iespējams, tajās varētu izveidoties arī stabils riests. Ķikuta klātbūtne pļavā pirmoreiz konstatēta 1999. gadā, kas ir viens no pirmajiem ornitologu apmeklējumiem šai teritorijai ar mērķi konstatēt pļavu putnu sugas. Pļavā ligzdo arī vairāki pāri mērkaziņu *Gallinago gallinago*. Pļavās ligzdo **griezes** *Crex crex*, uzskaitēs 2005. gadā uzskaitīti 5 pāri, arī iepriekšējā gadā to bija tikpat. Tomēr ilgākā laika posmā notikusi griežu skaita samazināšanās, iepriekš to skaits pļavās vērtēts kā vismaz 10 pāri. 2005. gada maija sākumā pļavā novērota medījoša **purva pūce** *Asio flammeus*, tomēr vēlākos

apmeklējumos tā vairs nav konstatēta. Caurceļošanas periodā pļavās izceltas arī **vistilbes *Lymnocyptes minimus***. Jāatzīmē Eiķenupes palienes nozīme kā ligzdošanas vieta pīlēm, tajās pīļu ligzdošanas sezonas sākumā novērotas priekšķes *Anas querquedula*, platknābji *Anas clypeata* un meža pīles *Anas platyrhynchos*, kā caurceļotājas novēroti arī baltvēderi *Anas penelope*, krīkļi *Anas crecca* un garkakļi *Anas acuta*.

Uz ziemeļiem no Eiķenupes pļavas ezera labajā krastā izveidojies lielāks niedrēm aizaugošs pārplūdums, kurā ligzdo paugurknābja gulbis *Cygnus olor*, bet niedrājā – **niedru lija *Circus aeruginosus***.

Paliņu pļavas pie Briedes ietekas nav meliorētas, bet tās ir mazākas. Tajās raksturīgākās atklāto vietu sugas ir līdzīgās Eiķinupē sastopamajam sugu kompleksam: tipiskākās sugas ir pļavu čipste *Anthus pratensis*, lukstu čakstīte *Saxicola rubetra*, dzeltenā cielava *Motacilla flava*, ceru ķauķi *Acrocephalus schoenobaenus*, purva ķauķi *Acrocephalus palustris* un kārkļu ķauķi *Locustella naevis*. Pļavas vidū esošajā krūmiem aizaugušajā vecupē un krūmainajā pļavas perifērijā sastop lakstīgalas *Luscinia luscinia*, brūnspārnu ķauķi *Sylvia communis*, upes ķauķi *Locustella fluviatilis* un niedru stērstes *Emberiza schoeniclus*. 2005. gadā pļavās konstatēta tikai 1 **grieze *Crex crex***, tomēr agrāk, iespējams sausākos gados, konstatēts lielāks to skaits – ap 5. 2004. gadā pļavā atrasts mazs (2 gaiļi) **ķikutu *Gallinago media*** riests, 2005. gadā tas arī bija aktīvs, bet ar mainīgu gaiļu skaitu (0 – 3 gaiļi). Pļavā dzirdēts arī **ormanītis *Porzana porzana***, tajā ligzdo arī mērkaziņas *Gallinago gallinago*.

Teritorijās, kas šaurā joslā stiepjas gar ezera abiem krastiem, ligzdo niedrājiem un krūmājiem raksturīgās sugas: niedru strazdi *Acrocephalus arundinaceus*, ezera ķauķi *Acrocephalus scirpaceus*, ceru ķauķi *Acrocephalus schoenobaenus*, niedru stērstes *Emberiza schoeniclus*. Šajā piekrastes joslā ligzdo arī lielākā daļa ar ezeru saistīto medījamo ūdensputnu, g.k. meža pīles *Anas platyrhynchos* un lauči *Fulica atra*. Niedrājus kā ligzdošanas vietu izmanto **niedru lija *Circus aeruginosus***, bet grīslājus - **ormanītis *Porzana porzana*** un dumbreālis *Rallus aquaticus*.

Pats ezers ir nozīmīgs kā caurceļojošo ūdensputnu, īpaši gulbju un zosu atpūtas vieta. Caurceļojošo ūdensputnu skaits ir vairāki tūkstoši. Ezerā medī **zivju ērglis *Pandion haliaetus***, kurš ligzdo ārpus lieguma.

Dabas liegumā kopā konstatētas 7 īpaši aizsargājamas putnu sugas (šajā sadaļā tās ir treknrakstā), no tām 5 sugas ir arī Putnu direktīvas I pielikuma sugas (4. pielik.).

2.4.2.2. *Bezmugurkaulnieki*

Dabas liegumā 2005. gadā pētītas spāres, tauriņi un ūdens bezmugurkaulnieki, kā arī apkopota agrākā informācija par teritorijā sastopamajiem bezmugurkaulniekiem.

Bezmugurkaulnieku grupu raksturojums

Spāres

Burtnieku ezers ar daudzajām tajā ietekošajām upēm un izteku Salacu veido daudzveidīgu ūdens biotopu kompleksu, kas nodrošina piemērotus apstākļus dažādu spāru attīstībai. 2005. gadā īpaši aizsargājamas spāru sugas liegumā netika konstatētas, bet tā kā biotopi ir piemēroti vairākām īpaši aizsargājamām spāru sugām, tās minētas dabas aizsardzības plānā. 2005. gadā dabas liegumā konstatētas 13 spāru sugas (2. pielik.).

Biotopu izvērtējums

Interesanti ūdens biotopi sastopami ezera A malā pie polderu dambja, kur mozaīkveida ainava ar mazākiem un lielākiem atklātā ūdens laukumiem veido piemērotus apstākļus dažādām, ekoloģiski pat ļoti atšķirīgām spāru sugām. Vietām ezera krastos augošās niedres veido plašas un vienveidīgas audzes, kas nav īpaši piemērotas spāru attīstībai.

Daudzas Burtnieku ezerā ietekošās upes to lejtecēs ir pārveidotas vai iztaisnotas un zaudējušas dabisko vērtību. Pārveidotie upju posmi kļuvuši līdzīgi grāvjiem, kas ievērojami samazina to nozīmi spāru attīstībai.

Palieņu pļavās veidojas interesants un savdabīgs ūdens biotops: pārplūdušās pļavas ezera krastos veido plašas seklūdens teritorijas, kas ir īpaši nozīmīgas pavasarī, kad notiek spāru izlidošana. Šeit ūdens pastiprināti uzsilst un ievērojami veicina spāru kāpuru attīstību un sekmē spāru izlidošanu. Tāpat pārplūdušajās pļavās veiksmīgi attīstās arī citi ūdens kukaiņi, kas pēc izlidošanas ir nozīmīga barība pieaugušajām spārēm. Šādi mitrāji, kaut arī vēlāk vasarā gandrīz pilnībā izzūstoši, ir nozīmīgi arī spāru attīstībai - sugām, kas dēj olas izzūstošās ūdenstilpēs vai pat mitrā augsnē tiešā ūdenstilpes tuvumā.

Spāru faunas raksturojums

Apkopojot literatūras datus un dabas lieguma „Burtnieku ezera pļavas” apsekošanā 2005. gada 30. jūlijā iegūtos rezultātus, izveidots saraksts ar 26 spāru sugām (skat. 2. pielikumu). Pārsvārā dominē bieži sastopamas stāvošu un lēni tekošu ūdeņu sugas. Literatūrā minētās DL novērotās retās un aizsargājamās sugas vairāk saistītas ar purvainajiem biotopiem, kā arī krasi atšķirīgajiem strauji tekošiem ūdeņiem ar nabadzīgu augāju. Ņemot vērā DL „Burtnieku ezera pļavas” esošo ūdens biotopu dažādību, konstatēto spāru sugu skaits varētu būt ievērojami lielāks.

Dabas lieguma apsekošanā konstatētas 13 spāru sugas. Lielākā daļa konstatēto spāru sugu ir Latvijā bieži sastopamas un Burtnieku ezera apkārtnē konstatētas arī iepriekš. Tikai viena suga – ziemasspāre *Sympecma paedisca* – šajā teritorijā iepriekš nav atrasta, un šīs sugas konstatēšana Latvijas Z daļā ir nozīmīga informācija spāres izplatības apzināšanai, jo līdz šim tās izplatība Latvijā tika saistīta tikai ar valsts centrālo un D daļu.

Viena no literatūrā minētajām spāru sugām *Somatochlora flavomaculata* ir Latvijā reta, un parasti tiek konstatēta atsevišķu īpatņu veidā pārpurvotās ūdenstilpēs.

Tauriņi

2005. gadā dabas lieguma pļavās konstatētas 126 tauriņu sugas no 28 dzimtām (3. pielik.). Netika konstatētas īpaši aizsargājamās tauriņu sugas, tomēr pļavu biotopi dabas liegumā ir piemēroti divām īpaši aizsargājamām tauriņu sugām - zirgskābeņu zilenītim *Lycaena dispar* un skabiosu pļavraibenim *Euphydrya aurinia*. Eiķinupes pļavās konstatēts baldriānu pļavraibenis *Melitaea diamina*, suga, kas sastopama mitrās pļavās galvenokārt Latvijas A daļā. Dabas lieguma teritorija vērtējama kā tauriņu sugām bagāta.

Ūdens bezmugurkaulnieki

Ūdens bezmugurkaulnieku fauna detāli pētīta 9 punktos (2. tab.).

2. tabula
Paraugu ņemšanas vietas

Nr. kartē	Punkts	Apsekots
1.	Briedes grīvā	30.07.2005.
2.	Briedes vecupē	30.07.2005.
3.	Ēķinupes grīvā	16.08.2005.
4.	Burtnieku ezera litorāle (1)	16.08.2005.
5.	Burtnieku ezera litorāle (2)	30.07.2005.
6.	Burtnieku ezera litorāle pie Burtniekiem (3)	16.07.2005.
7.	Burtnieku ezera litorāle pie laivu bāzes (4)	30.07.2005.
8.	Burtnieku ezera A litorāle (5)	16.08.2005.
9.	Poldera kanāli	30.07.2005. 16.08.2005.

Tā kā ūdens bezmugurkaulnieki labi raksturo upju un ezeru ūdeņu kvalitāti, tālāk seko ūdens bezmugurkaulnieku faunas raksturojums un ūdeņu izvērtējums pētījumu vietās.

Briedes grīvas ūdens bezmugurkaulnieku faunas raksturojums

Upes grunts piekrastē ir mozaikveidīga – vietām melnu dūņu un detrīta sanesumi, bet vietām - smilšaina. Krastā raksturīgas helofītu - grīšļu *Carex* sp., čemurainā puķu meldra *Butomus umbellatus*, vilkvālišu *Typha* sp. audzes. No pleistiskajiem (brīvi peldošajiem) ūdensaugiem raksturīga parastā mazlēpīte *Hydrocharis morsus - ranae*, parastā spirodela *Spyrodela polyrrhiza*, no iegrimušajiem – dzeltenās lēpes *Nuphar lutea*, no sakņotajiem - glīvenes *Potamogeton* spp.

Briedes grīvā raksturīgas lēni tekošu (potamāla tipa) upju makrozoobentosa organismu fauna, kas varētu raksturot upes ekoloģisko kvalitāti kā vidēji piesārņotu ar viegli noārdāmajām organiskajām vielām.

Raksturīga augsta maksteņu Trichoptera, gliemežu Gastropoda un gliemeņu Bivalvia faunas daudzveidība. Vidēja ir spāru Odonata sugu daudzveidība, sugas raksturīgas gan strauji tekošiem, gan lēni tekošiem ūdeņiem. No makstenēm konstatēti galvenokārt saprofitofāgi un fitofāgi, kas barojas ar aļģēm; gliemenes - barojas filtrējot, gliemeži – fitofāgi, barojas ar perifītiskajām aļģēm; organismu trofiskās grupas liecina par ūdens eitrofikāciju.

No aizsargājamām sugām konstatēta lielā dižmakstene *Sembris phalaenoides*; sugas populācija netiek apdraudēta.

Makrozoobentosa organismu populācijas blīvums ir augsts, augsta varētu būt arī to biomasa (sevišķi liela biomasa ir gliemjiem un gliemenēm), tādejādi nodrošinot barības bāzi zivīm un ūdensputniem.

Briedes vecupes ūdens bezmugurkaulnieku faunas raksturojums

Briedes vecupe vasaras mazūdens periodā vietām ir izžūstoša, pārējā daļā ūdens atrodas pastāvīgi. Grunts tumša, anaeroba; veģetācija: piekrastē raksturīgi grīšļu *Carex* sp. ciņi, vilkvāļīšu, kalmju *Acorus calamus*, purva skalbju *Iris pseudacorus* audzes, no brīvi peldošajiem makrofītiem – blīvas mazo ūdensziedu audzes, parastā mazlēpes; no sakņotajiem – vārpainā daudzlape *Myriophyllum spicatum*, parastā cirvene *Alisma plantago aquatica* un purva vārnkāja *Comarum palustre*.

Periodiski izžūstošajās vecupes daļās raksturīga nabadzīga makrozoobentosa fauna, nav sastopamas tādas organismu grupas kā makstenes un viendienītes Ephemeroptera, dažādm konstatētajām organismu grupām sastopami bija tikai nepieauguši īpatņi, piemēram, ūdens ēzelišiem *Asellus aquaticus* un ezera lielvāciņgliemežiem *Viviparus viviparus*.

Vecupes Z galā, kur pastāvīgi augsts ūdens līmenis, raksturīga tipiska limnofilā fauna. Sevišķi augsta ir fitofāgu - gliemežu faunas daudzveidība; sastopamas eitrofiem stāvošiem ūdeņiem raksturīgās sugas, kas liecina par bagātīgu perifītonu. Lielais saprofitofāgo ūdens ēzelišu blīvums liecina par intensīvu augu detritā veidošanos. Sastopami tipiski stāvošu eitrofu ūdeņu iemītnieki – stiklodi *Chaoborus flavicans*.

Augsta ir arī plēsīgo airvaboļu Dytiscidae un blakšu Heteroptera sugu daudzveidība, no kā var secināt, ka augsts ir fitofāgu (sevišķi algofāgu) un saprofitofāgu populāciju blīvums. Vecupe piemērota spāru kāpuru attīstībai un varētu būt piemērots biotops īpaši aizsargājamai divjoslu airvabolei *Graphoderus bilineatus*.

Ēķinupes grīvas ūdens bezmugurkaulnieku faunas raksturojums

Upes posms potamāla tipa. Inventarizācijas laikā upē bija paaugstināts ūdens līmenis, kas ietekmē organismu populāciju izplatību. Raksturīgi ūdens augu biotopi, no ūdens augiem sastopama upes kosa *Equisetum fluviatile*, ežgalvītes *Sparganium* sp., parastā bultene *Sagittaria sagittifolia* un Kanādas elodeja *Elodea canadensis*. Grunts mīksta, sastāv no dūņām un augu detritā.

Raksturīgas tipiskās potamofilās organismu grupas, kas galvenokārt barojas ar perifītonu un dažāda izmēra organiskajām daļiņām.

Organismu daudzveidība vērtējama kā vidēja, iespējams, ka to ietekmēja paaugstinātais ūdens līmenis inventarizācijas laikā. Konstatēta īpaši aizsargājama suga lielā dižmakstene *Semblis phalaenoides*.

Upe vērtējama kā vidēji piesārņota ar viegli noārdāmajām organiskajām vielām.

Burtnieku ezera litorāles ūdens bezmugurkaulnieku raksturojums

Burtnieku ezera litorāle (1) (4. punkts)

Krastā spēcīgi attīstīta niedrāju josla, piekrastē pleistonā masveidā sastopams trejdaivu ūdenszieds *Lemna trisulca*, raksturīgas parastās mazlēpes *Hydrocharis morsus - ranae* audzes; apmēram 40 cm dziļumā – parastā elša *Stratiotes aloides* audzes. Grunts mīksta, sastāv galvenokārt no smalka augu detritā un dūņām.

Konstatēta augsta fitofāgu – gliemežu sugu daudzveidība un plēsēju – blakšu un spāru sugu daudzveidība. Raksturīgs bija liels saprofitofāgo ūdens ēzelišu *Asellus aquaticus* blīvums, kas liecina par intensīvu augu izcelsmes detritā veidošanos. Vaboļu fauna samērā nabadzīga, taču varētu būt piemērots biotops platajai airvabolei *Dytiscus latissimus*, spriežot pēc biotopiem un tā, ka tika konstatēts šīs ģints vaboles pieaudzis īpatnis. Savukārt parastā elša audzes ir ļoti piemērots biotops īpaši aizsargājamās zaļās dižspāres *Aeshna viridis* kāpuru attīstībai. Piekrastē tika konstatēta reta suga

krastmalu medniekzirneklis *Dolomedes plantarius*, kura populācijai liegumā nav īpaši apdraudošu faktoru.

Burtnieku ezera litorāle (2) (5. punkts)

Pirms niedrāju joslas spēcīgi attīstīta brīvi peldošo un iegrimušo ūdens augu josla, piekrastē upes kosas *Equisetum fluviatile* audzes. Raksturīgas dzeltenās, trejdaivu ūdenszieda, parastās mazlēpes audzes. Vidējais dziļums piekrastē ir 30 – 40 cm, tātad pavasarī ūdens strauji uzsilst.

Konstatēta tipiska limnefilā makrozoobentosa fauna, kas ezera trofisko stāvokli raksturo kā eitrofu. Raksturīga augsta gliemežu, maksteņu, spāru kāpuru un airvaboļu sugu daudzveidība. Masveidā sastopams spolīte *Anisus vorticulus*; tikai šajā lieguma piekrastes punktā konstatēta *Valvata cristata* Raksturīgas galvenokārt saprofitofāgu un fitofāgu (algofāgu) populācijas, tām proporcionāli mazākas ir plēsēju, piemēram, blakšu, vaboļu un dēļu populācijas. Šajā punktā raksturīgas bija arī mazzsūdu *Oligochaeta* populācijas, kas liecina par to, ka šis punkts ir eitrofāks kā 4. punkts. Piemērots biotops spāru kāpuru un platās airvaboles attīstībai. Makrozoobentosa cenoze nodrošina barības bāzi ūdensputniem.

Burtnieku ezera litorāle pie Burtniekiem (3) (6. punkts)

Atšķirībā no iepriekšējiem punktiem, ūdenī nav niedru audžu un pleistisko ūdensaugu, piemēram, ūdensziedu; ūdens līmenis ir paaugstināts, applūduši ir piekrastē augošie grīšļi (plaši uzpludinājumi); piekrastē raksturīgas dzeltenās lēpes *Nuphar lutea*, dziļāk – glīvenes *Potamogeton* sp. Grunts ir smilšaina, sastāvā maz augu detritā, bet raksturīgas gliemežu čaulas. Ūdens duļķains, novērojama zilaļģu ziedēšana.

Raksturīga limofilā fauna, sugu daudzveidība zema, iespējams, paaugstinātā ūdens līmeņa ietekmē.

Atšķirībā no iepriekš apskatītajiem Burtnieka punktiem, maza ir ūdens ēzelišu populācija un augstāka eitrofikācija; vislielākā daudzveidība raksturīga gliemežiem, lielā skaitā tika atrasti jaunie gliemežu indivīdi. Punktā nav vaboļu attīstībai piemērotu biotopu. Bagātīga trīsuļodu populācija – masveidā tika atrastas „mājiņas” un uz ūdens virsmas ekzūviji.

Burtnieku ezera litorāle pie laivu bāzes (4) (7. punkts)

Piekrastē raksturīga helofītu audze ar niedrēm un kosām. Grunts cieta un akmeņaina, vietām smilšaina, klāta ar detritu.

Raksturīga samērā augsta gliemežu faunas daudzveidība. Dominē fitofāgi (algofāgi) un saprofitofāgi (7. pielik.). Kopumā fauna nav sugām bagāta.

Burtnieka Austrumu piekrastes (5) faunas raksturojums (8. punkts)

Grunts cieta, satur maz augu detritu. Piekrastē raksturīgas niedru audzes, ūdenī – meldru josla. Ūdens saduļķots un sakults – jo spēcīga valdošo vēju iedarbība; vērojama zilaļģu ziedēšana.

Uz ūdens virsmas masveidā redzami trīsuļodu ekzūviji, kas liecina par augstu populācijas blīvumu.

Sugu daudzveidība ļoti zema, salīdzinot ar ezera D piekrasti. Aizsargājamām sugām piemēroti biotopi netika konstatēti.

Poldera kanālu ūdens bezmugurkaulnieku faunas raksturojums

Kanāliem raksturīga smilšaina grunts ar dūņām un melnu augu detritu. Ūdenstilpes vietām ļoti seklas, pavasarī agri uzsilst.

Ļoti bagāta ūdens veģetācija. Piekrastē raksturīgas skrajās niedru audzes, no ūdens augiem sastopami trejdaivu ūdensziedi, mazie ūdensziedi *Lemna minor*, parastā mazlēpe, dzeltenā lēpe, parastā pūslene *Utricularia vulgaris*, Kanādas elodeja.

Ūdens dzidrs.

Raksturīga tipiska limnofilā fauna; konstatēta augsta airvaboļu, gliemežu un blakšu sugu daudzveidība. Masveidā sastopama blakts *Naucoris cimicoides*, diezgan bieži sastopama plakanā skorpionblakts *Nepa cinera* un mugurpelde *Notonecta glauca*. Atšķirībā no citiem piekrastes punktiem, konstatētas virpuļotājvaboles Gyrinidae Gen. sp..

Konstatēta Latvijas Sarkanās Grāmatas suga krastu medniekzirneklis *Dolomedes planatarius*. Piemērots biotops īpaši aizsargājama sugai platajai airvabolei *Dytiscus latissimus*.

Organismu populāciju blīvums augsts, liela biomasa, tāpēc piemērots barošanās biotops plēsīgajām zivīm un ūdensputniem.

Īpaši aizsargājamās sugas un Biotopu direktīvas II pielikuma sugas

Dabas liegumā konstatēta 1 īpaši aizsargājama bezmugurkaulnieku suga - **lielā dižmakstene *Semblis phalaenoides*** (4. pielik.).

Ļāvā pie Burtnieku parka atrasta īpaši aizsargājama suga un Biotopu direktīvas II pielikuma suga lapkoku praulgrauzis *Osmoderma eremita* (Lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* sugas aizsardzības plāns, 2005), kas visticamāk apdzīvo kādu no tuvākā apkārtnē esošajiem lielajiem ozoliem. Dabas liegumā patreiz nav sugai piemērotu koku, tāpēc suga netiek uzskatīta kā dabas liegumā dzīvojoša.

Poldera kanāls ir piemērots īpaši aizsargājamas sugas platās airvaboles *Dytiscus latissimus* eksistencei, kas ir arī Biotopu direktīvas II pielikuma suga, savukārt Briedes vecupe - divjoslu airvabolei *Graphoderus bilineatus* (Biotopu direktīvas II pielikuma suga). Vecupes piemērotas divām Biotopu direktīvas II pielikuma spāru sugām - raibgalvas purvuspārei *Leucorrhinia albifrons* un spilgtajai purvuspārei *Leucorrhinia pectoralis*. Ļāvu biotopi dabas liegumā ir piemēroti divām īpaši aizsargājamām tauriņu sugām - zirgskābeņu zilenītim *Lycaena dispar* un skabiosu pļavraibenim *Euphydrya aurinia*, kas ir arī Biotopu direktīvas II pielikuma sugas.

Sīkspāre *Nehallemia speciosa* raksturīga purvainiem, ar augiem bagātiem, stāvošiem ūdeņiem, ir reti sastopama. Par sugas izplatību ir maz datu, jo spāres ir grūti konstatējamas to sīko izmēru, mazkustīguma un apdzīvoto biotopu grūtās pieejamības dēļ. Sīkspāre konstatēta 1962. gada 5. jūlijā Burtnieku ezerā, detalizētāks atradnes apraksts nav minēts. Domājams, ka spāre meklējama purvainajos biotopos ezera Z daļā pie Eķinupes vai DA daļā pie Sedas upes ietekas Strautspāre *Cordulegaster annulata* sastopama ar augiem nabadzīgos strautos un nelielās strauji tekošās upītēs. Spāres parasti lido gar noēnotajiem krastiem. Par sugas izplatību Latvijā ir maz datu. Sugas 1♀ konstatēta pie Briedes upes lejteces 1942. gada 24. jūlijā. Lai gan Briedes upe tās lejtecē ir lēni tekoša un vietām stipri aizaugusi, tomēr tās straujteces posms ar kokiem apaugušiem un noēnotiem krastiem pie ietekai ezerā tuvākā tilta varētu būt piemērots strautuspārei *Cordulegaster annulata*.

Īpaši aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām piemēroti biotopi atrodas: Briedes upē un upes palienē, Eiķinupes palienē, vecupju, krūmāju un palieņu pļāvu fragmentu mozaikā lieguma ZA un poldera kanālā.

1.4.2.3. Zīdītāji

Tā kā dabas lieguma dabas aizsardzības prioritātes ir putni, biotopi un bezmugurkaulnieki, tad papildus pētījumi par zīdītājiem dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā netika plānoti.

1.4.3. Biotopi

Lielāko daļu teritorijas (70 %) aizņem mēreni mitras un slapjas pļavas, 23 % – krūmāji, meži, smilšakmens atsegumi u.c. biotopi, 5 % teritorijas aizņem ūdeņu biotopi, bet 2 % – purvi un citi mitrāju biotopi. Burtnieku smilšakmens atsegumi ir nelieli augšdevona Burtnieku svītas sarkani smilšakmens atsegumi tieši ezera pamatkrastā, kā arī nelielā graviņā, līdz 3 m augsti.

Gar Burtnieku ezera krastu izplatītākās koku sugas ir bērzi, baltalkšņi un melnalkšņi. Izplatītākie meža tipi: sausie meži – damaksnis un vēris; mitrie- niedrājs.

1.4.3.1. Pļavas, niedrāji un krūmāji

Dabas liegumā veikta Latvijas pļavu biotopu inventarizācija un kartēšana (10. pielik.). Dabas liegumā dominē augsto grīšļu un parastā miežubrāļa pļavas (E. 4.3.2.) un vīgriežu pļavas (E. 3.2.6.), samērā daudz ir atmatu pļavu (E. 2.2.), īpaši Eiķinupes apkārtnē (E. 2.2.). Fragmentāri sastopamas arī iesirmās ciskas pļavas (E. 4.3.1) un zilganās molīnijas pļavas (E. 3.3.1).

Pļavas veido mozaīkveida kompleksu, sausākas (mitrās un mēreni mitrās) pļavas sastopamas uz reljefa pacēlumiem.

Dabas liegumā iekļautās pļavas ir pēdējās atlikušās atklātās un relatīvi dabiskās pļavas Burtnieku ezera un tā pieteku Briedes un Ēķinupes krastos.

Konstatēti divi īpaši aizsargājami pļavu biotopi – Zilganās molīnijas *Molinia caerulea* pļavas, taču ļoti nelielā platībā – mazāk par 1 ha, un fragments ar biotopu Sausas pļavas kaļķainās augsnēs.

Biotopu direktīvas I pielikuma biotops **6450 Upju palieņu pļavas** aizņem 130,4 ha. Sastopams Briedes un Eiķinupes palienēs. Fragmenti ar pļavas pļavauzītes pļavu, kas atbilst biotopam **6210 Sausas pļavas kaļķainās augsnēs**, atrodams Eiķinupes apkārtnē. Neliels fragments **6410 Molīnijas pļavas uz kaļķainām, kūdrainām vai mālainām augsnēm** atrodas lieguma ZA. Liegumā atrodas arī 16,6 ha **6430 Eitrofas augsto lakstaugu audzes** (9.pielik.).

Niedrāji un amfībiskās augu sabiedrības

Ezera seklūdens joslā izveidojušies niedrāji (C. 1.5.: parastā niedre, parastais miežubrālis, ezera meldri) un augsto grīšļu ezeru krastmalu augājs (C. 1.4.). Prefi sūkņu stacijai un ezera krastā pie Eiķinupes ietekas sastop amfībiskās augu sabiedrības ar doņiem, pameldriem un plašo gundegu (C. 1.2.2.).

Zemo kārkļu krūmāji

Vietām ezera piekrastē izveidojušies kārkļu krūmāji ar atsevišķiem kokiem (F.6.1., F. 6.2.). Lielākoties tie izveidojušās pēc ūdens līmeņa pazemināšanas ezerā un pļavu apsaimniekošanas pārtraukšanas.

1.4.3.2. Meži

Dabas lieguma "Burtnieku ezera pļavas" teritorijā ietilpst arī nelielas meža platības. Tās veidojušās pēc ūdens līmeņa pazemināšanas Burtnieku ezerā, Silzemnieku poldera izveides un pļavu apsaimniekošanas pārtraukšanas.

Dabas lieguma „Burtnieku ezera pļavas” ZA malā meža platības, kuras pieguļ pļavu teritorijai apaugušas ar 50 gadu vecām bērzu audzēm, kuru sastāvā atrodas atsevišķi veci ozoli (4. kv. 2.nog.). Pēc inventarizācijas datiem 125 gadu veci. Atsevišķās vietās izveidojušās nelielas priežu audzes (6. kv. 31.nog., 661. kv. 1.nog.) Augšanas apstākļu tips - damaksnis, slapjais damaksnis. Tā kā šīs platības regulāri applūdušas, veidojot barības vielām bagātu augsni, tad priežu stumbru kvalitāte zema un tām raksturīga līkumainība un slikta atzarošanās. Arī daļa bērzu audžu regulāri applūst, ledus segas ietekmē veidojot pie sakņu kakla līkus stumbrus (4.kv. 2. nog.). Bērzu audzes, kuras atrodas virs applūšanas līmeņa veidojas kā kvalitatīvas audzes.

Dabas lieguma dienvidu daļā atrodas 477. kv. 16. un 19. nogabali. Pēc meža inventarizācijas datiem un dabā konstatētā tās ir vidēja vecuma (54 gadi) bērzu audzes ar nelielu melnalkšņu un baltalkšņu piemistrojumu. Mežaudzes atrodas uz kūdras augsnēm - liekņa un platlapju kūdrenis.

Īpaši aizsargājami biotopu veidi un Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi

Platībās, kurās ir veikta meža inventarizācija, meža biotopi ar dabas aizsardzības vērtībām nav. Kā vērtīgākie ir mežu biotopi, kas klasificējami kā **Nogāžu un gravu meži** (9. pielik.). Šīs platības saskaņā ar Meža likumu 3. pantu, atbilst meža kategorijai. Šīm platībām nav veikta meža zemju inventarizācija. Biotops atbilst Biotopu direktīvas I pielikuma biotopa **9180* Nogāžu un gravu meži** definīcijai.

1.4.3.3. Upes, grāvji, vecupes

Dabas liegumā atrodas Briedes, Eiķinupes un Sedas upes lejteces, kur vietām atrodas vecupes, kā arī šaura Burtnieku ezera litorāles josla, kas ietver arī poldera kanālu ezera A krastā. Palienu stipri izmainītas tur esošā grāvju tīkla dēļ. Grāvju tīkls visblīvākais ir Eiķinupes lejtecē. Kopējais grāvju garums dabas liegumā, ieskaitot poldera kanālu, ir aptuveni 7 km. Eiķinupes un Briedes lejteces ir taisnotas. Briede (saprobitātes indekss 1,82 – 1,99) un Ēķinupe (1,81) ir vidēji piesārņotas upes, bet Dūre (1,53) un Drona (1,60 -1,66) – tīras upes (LVA, 2002. Latvijas upju kvalitātes kartes). Ezera piekrastes un upju veģetācija raksturota sadaļā par ūdens bezmugurkaulniekiem.

Īpaši aizsargājams biotopu veids **Vecupes** sastopams lieguma ZA un Briedes palienē aizņem 11 ha un tas atbilst EP Biotopu direktīvas I pielikuma biotopa **3150 Dabīgi eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju** definīcijai.

1.4.3.4. Atsegumi un avoti

Dabas liegumā atrodas smilšakmens atsegumi. Pirmie atsegumi (no Burtnieku baznīcas skaitot) sākas ap 400 m no Burtnieku baznīcas kapsētas virzienā. Te tie ir tiko manāmi, taču pirms pašas kapsētas ir grava, kuras D malā ir ap 20 m garš, līdz 2,5 m augsts, svaigs atsegums, kurš turpina nogrūt. Tālāk, pāris simts metrus tālāk, ezera krastā pie kapsētas, redzami jau krietni senāki atsegumi. Šie atsegumi ir klāti ar ķērpjiem, aprakstīti, daudzi uzraksti ir seni. Atsegumā senāk bijusi arī ala, taču tagad tās vairs nav (<http://www.vgd.gov.lv>). Burtnieku smilšakmens atsegumi ir valsts nozīmes dabas piemineklis.

Avoti sastopami reti, stāvkrasta nogāzē tuvāk Burtnieku luterāņu baznīcai. **Smilšakmens atsegumi un Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi** ir īpaši aizsargājami biotopu veidi Latvijā, kā arī EP Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi – **7160 Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi** un **8220 Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi**.

1.5. Teritorijas sociālekonomiskais raksturojums

Dabas liegums (432 ha) aizņem aptuveni 2,3 % no Burtnieku pagasta platības (187,3 km² jeb 18730 ha). Burtnieku pagastā vēl atrodas ģeomorfoloģisks piemineklis "Bēršu drumlini". Viss Burtnieku pagasts atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā. Burtnieku pagastā mikroliegumi nav izveidoti.

Saskaņā ar zemes eksplikāciju, dabas liegumā lielāko daļu aizņem purvi un lauksaimniecības zemes, daudz ir arī ūdeņu (upju, grāvju, vecupju, ezera līču), mazāk mežu (aptuveni 20 ha klasificēti kā mežaudzes) un krūmāju.

Dabas liegumā "Burtnieka ezera pļavas" ir 37 zemes īpašnieki, pie tam lielākā daļa no tiem dzīvo Burtnieku pagastā, kas ir teritorijas apsaimniekošanai labvēlīgs faktors.

Dabas liegumu ietver galvenokārt intensīvās lauksaimniecības zemes, ciemi un viensētas (1. att.). Tieši ar liegumu robežojas Burtnieku muiža un parks, Burtnieku vecie kapi un Burtnieku luterāņu baznīca ar tai pieguļošo mācītājmuižas apbūves kompleksu, kas ir valsts nozīmes kultūras pieminekļi.

1.5.1. Demogrāfiskā analīze

Lai gan lieguma teritorija ir neapdzīvota, izņemot vienu atpūtas māju ezera austrumu krastā, liegumam blakus atrodas samērā blīvi apdzīvots Burtnieku ciems. Burtnieku pagastā dzīvo 1563 iedzīvotāji un tuvākā lielākā apdzīvotā vieta (~20 km) ir Valmiera (27521 iedzīvotāji) (<http://www.pmlp.gov.lv>).

Burtnieku pagastā, no 1563 iedzīvotājiem, 60 % ir darbspējas vecumā, 23 % virs darbspējas vecuma un 17% - līdz darbspējas vecumam (<http://www.pmlp.gov.lv>; dati uz 01.01.2005).

1.5.2. Teritorijas izmantošanas veidi

1.5.2.1. Dabas aizsardzība

Dabas aizsardzība ir teritorijas prioritārais izmantošanas veids, to nosaka teritorijas aizsardzības statuss. Pārējie teritorijas izmantošanas veidi jāorganizē tā, lai neciestu teritorijas dabas aizsardzības vērtības. Dabas lieguma robežas nav atzīmētas dabā ar MK noteikumos Nr.415 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārīgie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (22.07.2003) 1. pielikumā minētajām informatīvajām zīmēm, tātad patreiz dabas liegums nav dabā atpazīstams.

1.5.2.2. Lauksaimniecība

Teritorijas galvenais izmantošanas veids ir lauksaimniecība (pļaušana, ganīšana), īpaši tas attiecas uz Eiķinupes un Briedes upes ietekām.

Pēc Latvijas Dabas fonda veiktā "Pļavu inventarizācijas" projekta rezultātiem, dabas liegumā atrodas 132 ha bioloģiski vērtīgas pļavas, kas galvenokārt atrodas Briedes un Eiķinupes ieteku tuvumā, un gandrīz visa BVZ platība ir pieteikta (3. pielik.) LAD uz apakšpasākumu "Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos" (*Informācija no Lauku atbalsta dienesta*). Netālu no Burtnieku parka, Burtnieku zirgaudzētava gana zirgus, savukārt Eiķinupes rajonā pļavas tiek gan ganītas (zirgi), gan pļautas. Govis gana pļavās pie Burtnieku parka.

1.5.2.3. Tūrisms un atpūta

Tūrisma attīstība Burtnieku pagastā ietekmē arī dabas lieguma dabas vērtību stāvokli, tāpēc tālāk tiek apskatīta tūrisma infrastruktūra Burtnieku pagastā kopumā.

Burtnieku pagastā koncentrējas liels skaits gan kultūrvēsturisku, gan dabas pieminekļu³, kas sekmē apmeklētāju pieplūdumu, kā arī Burtnieku ezers kā laivošanas, peldēšanās, makšķerēšanas un vindsērfiga vieta ir populārs apmeklējuma objekts gan Burtnieku pagasta iedzīvotājiem, gan viesiem.

Burtnieku pagastā ir 56 dabas un kultūrvēsturiski apskates objekti – gan valsts, gan vietējas nozīmes (<http://celteka.lv>). Burtnieku ezers ir publisks ezers.

ESOŠĀ INFRASTRUKTŪRA

Peldvietas

Trīs vietas tiek izmantotas kā peldvietas – Burtnieku ciemā (ārpus DL), pie vecajiem Burtnieku kapiem un Silzemnieku poldera ziemeļrietumos. Peldvietas nav labiekārtotas. Peldvietā pie vecajiem Burtnieku kapiem ir padziļināts kanāls, veikta pameža izciršana ezera krasta nogāzē un veikta ezera krastu sakopšana zemes īpašumā "Ievlejas", ko veicis zemes īpašnieks. Dažviet vērojams piesārņojums ar sadzīves atkritumiem. Burtnieku teritorijas plānojums (I redakcija) paredz peldvietas iekārtošanu Burtnieku ciemā. Agrāk vēl viena peldvieta bija iepretim sūkņu stacijai ezera A krastā.

Laivu bāzes

Laivu bāze un kempings "Ezerpriedes" atrodas Burtnieka ezera austrumu krastā. Burtnieku pagasta teritoriālais plānojums paredz šajā vietā rekreācijas teritoriju, kur pieļaujama infrastruktūras objektu būve. Lai piekļūtu ezeram un uzsāktu laivošanu vai sērfošanu tiek izmantota ne tikai laivu bāze, bet arī pieeja ezeram Silzemnieku poldera ziemeļrietumos. Makšķernieki izmanto visas iespējamās vietas, pa kurām var piekļūt ezeram, ne tikai laivu bāzi.

Skatu vietas, takas

Dabas liegumā ir viena labiekārtota skatu vieta un divas daļēji labiekārtotas. Patreiz labiekārtots skatu punkts atrodas pie atpūtas bāzes "Ezerpriedes", kur ir izveidots skatu laukums ar noeju pie ezera. Ieteikums nomainīt kāpņu un skatu laukuma konstrukciju atbilstošu apkārtējai videi kā materiālu izmantojot koku.

Pie Burtnieku luterāņu baznīcas ezera pamatkrastā ir izveidota neliela skatu vieta, lapenīte, ar vienkāršām kāpnēm noejai no stāvkrasta uz ezeru, kur sākas taka gar krasta nogāzi, kur vietām atsedzas smilšakmens un izplūst avoti. Taku izveidoja VAK Burtnieku nodaļa 2002. gadā. Pašreiz taka ir aizaugusi ar krūmiem un nav izmantojama. Kā pozitīvs faktors jāmin tas, ka blakus pie baznīcas ir asfaltēta autostāvvietā, arī ceļš, kas ved līdz autostāvvietai no ceļa Puikule – Rencēni – Vēveri ir labā stāvoklī, ar asfalta segumu.

Lielāki smilšakmens atsegumi ir redzami pie Burtnieku vecajiem kapiem, blakus peldvietai. Ir norāde uz šiem smilšakmens atsegumiem pie valsts autoceļa Puikule – Rencēni – Vēveri. Diemžēl šai apskates vietai ir viens trūkums:

- atsegumus var apskatīt tikai ejot pa stāvkrasta augšu, gar kapiem, un praktiski tie nav no augšas redzami, īpaši vasarā, kad koki un krūmi ir salapojuši.

³ Informāciju par apskates objektiem skat. Burtnieku teritorijas plānojums, I redakcija, SIA „Reģionālie projekti”, 2005.

Kā trūkums abām apskates vietām jāmin tas, ka nav informācijas stendi, kas vēstītu par dabas vērtībām un atļautajām un aizliegtajām darbībām, apskatot dabas objektus.

Ar medībām saistītā infrastruktūra

Dabas lieguma ZA, kas atrodas a/s „VAS „LVM” Rietumvidzemes mežsaimniecības tiesiskajā valdījumā, atrodas medību tornis. Teritorija ietilpst medību kolektīva „Valmieras centrs” medījamās platībās.

Apskates objekti

Burtnieku pagastā ir izvietotas norādes par apskates objektiem³, tai skaitā smilšakmens atsegumiem, kas atrodas dabas liegumā pie vecajiem Burtnieku kapiem. Ir norādes uz viesu namiem un kempingiem, kā arī informatīvā plāksne pie kroga/viesnīcas „Rīts” par apskates objektiem un nakšņošanas iespējām Burtnieku pagastā.

Šobrīd vispopulārākā ekskursiju vieta ir Burtnieku zirgaudzētava, kas piedāvā tādas atpūtas iespējas kā ekskursijas pa zirgaudzētavu, pastaigas ar zirgiem, kā arī vizināšanos ar pajūgu (<http://burtnieki.com>). Visas aktivitātes notiek ārpus dabas lieguma. Visbiežāk pēc zirgaudzētavas apmeklējuma, cilvēki interesējas ko vēl varētu tuvākā apkārtnē apskatīt, un izvēlas kādu no kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem vai smilšakmens atsegumus.

Nakstmītnes

Burtnieku pagastā atrodas sekojošas nakstmītnes:

- „Enskāre” (12 gultas vietas, pirts, baseins, telts vietas);
- „Burtnieki” (8 gultas vietas);
- „Krastmaļi” (pirts, kamīnzāle 20 personām, istabas 6 personām + 15 papildvietas, vasaras nojume, ugunsкура vieta u.c.);
- „Ezerpriedes” (17 istabiņas, pirts, laivu noma, banketa zāle ar virtuvi, bērnu un sporta laukumi, telšu vieta, sauna);
- „Lazdkalni” – viesu nams;
- „Vieslavas”(viesu nams);
- „Briedes krogs” (telts vietas);
- Zirgaudzētavas viesu nams “Burtnieki” piedāvā 10 gultasvietas jumta istabiņās (1-vietīgi, 2-vietīgi, 3-vietīgi numuri mājā ar kafejnīcu un pirti);
- Viesnīca “Rīts”.

Citos projektos, plānojumos minētās tūrisma attīstības perspektīvas un veicamie pasākumi

Projekts “Domā globāli, rīkojies lokāli” paredz veicināt tūrisma pakalpojumu sniedzēju sadarbību ar vides speciālistiem un pašvaldībām ilgtspējīga tūrisma nodrošināšanai dabai nozīmīgās vietās, izveidot bukletus un izvietot informatīvās zīmes pie aizsargājamiem objektiem un sekmēt dabas un kultūrvēsturisko objektu sakārtošanu videi draudzīgā līmenī (<http://www.elap.lv>).

Burtnieku ezers minēts Valmieras rajona teritorijas plānojumā. Plāna I redakcijā kā *nacionālas nozīmes tūrisma attīstības teritorija* ir noteikta teritorija, kas iekļauj Burtnieku ezeru un tā apkārtni. Tieši Burtniekam ir vislielākā rekreācijas vērtība no tūrisma attīstības viedokļa.

Dūres āraines ainavu telpa, kas ietver arī dabas lieguma “Burtnieku ezera plavas” daļu ezera DA pusē, vietā, kur atrodas smilšakmens atsegumi, tiek vērtēta kā

visperspektīvākā un ainaviski pievilcīgākā tūrisma un rekreācijas teritorija Burtnieku pagastā. Ainavu telpā atrodas kultūras pieminekļi – Dūres muižas apbūve, Burtnieku muižas apbūves kompleksi, dabas piemineklis – Bēršu drumlinu lauks kā arī citi kultūrvēsturiski objekti (Burtnieku pagasta teritoriālais plānojums. I redakcija).

Burtnieku pagasta teritoriālais plāns piedāvā sekojošus svarīgākos uzdevumus Burtnieka ezera apsaimniekošanā saistībā ar tūrisma attīstību:

- **Ezera krastu sakopšana, attīrīšana, niedru pļaušana;**
- **Peldvietas izveide un iekārtošana;**
- **Jahtu/ laivu piestātnes izveidošana Burtnieku ciemā;**
- **Burtnieku muižas apbūves kompleksa iesaiste saimnieciskajā darbībā, ar mērķi izmantot to galvenokārt tūrisma un rekreācijas vajadzībām;**
- **Velomaršruta izveide apkārt Burtnieku ezeram, sadarbībā ar kaimiņu pašvaldībām;**
- **Tradīciju un sporta pasākumu "atdzīvināšana" Burtnieku pagastā, kas it īpaši vasaras periodā, piesaistītu lielāku tūristu/interesentu skaitu;**
- **Aktīva pagasta tūrisma produktu popularizēšana, informācijas izplatīšana.**

Burtnieku pašvaldība ir iesaistījies projektā, kas paredz velomaršuta un pārgājēju maršruta izveidi apkārt Burtnieka ezeram. Potenciālais veloceliņa maršruts nešķērso dabas liegumu, tas vietām sakrīt ar dabas lieguma robežu, jo tā maršruta pamatā ir esošais ceļu tīkls.

Burtnieku pagasta apmeklējums iekļauts ES PHARE finansētā projekta „Tūrisma attīstības epicentrs Latvijas – Igaunijas pierobežas reģionā” ietvaros izstrādātā „5 tūrisma maršrutu” Latvijas divu dienu maršrutā.

2001.gadā starptautiskās studentu apmaiņas programmas ietvaros četras Vidzemes augstskolas viesstudentes no Holandes izstrādāja projektu “Evaluation of nature friendly tourism potential within surroundings of Burtnieki”, kurā tika veikta esošās situācijas analīze un piedāvātas vairākas attīstības stratēģijas tūrisma jomā (<http://www.elap.lv>).

APMEKLĒTĀJU GRUPAS UN PAŠREIZĒJĀ TERITORIJAS NOSLOGOTĪBA (attiecībā uz ezeru un tuvāko tā apkārtni)

- 1) Organizētas ekskursijas – galvenokārt uz Burtnieku zirgudzētavu;
- 2) Īdens tūrisms, vindsērfings, makšķerēšana – kopējais cilvēku skaits nav zināms.
- 3) Peldēšanās – jūnijs- augusts, precīzs skaits nav zināms, vidēji varētu būt aptuveni 100 cilvēkapeklējumi mēnesī trijās peldvietās (Burtnieku ciems, pie Burtnieku vecajiem kapiem, poldera ZR).
- 4) Makšķernieki, zemledus makšķernieki, notiek zveja ar tīkliem – precīzs skaits nav zināms, apmeklē Burtnieku ezeru visu gadu.
- 5) Mednieki – precīzs skaits nav zināms – individuālās medības, medību kolektīvi “Valmieras centrs” un “Burtnieki”.
- 6) Autotūristi un velotūristi – precīzs skaits nav zināms, apmeklē teritoriju galvenokārt pavasarī un vasarā.

Jāatzīmē, ka putniem nozīmīgākās dabas lieguma daļas, Briedes un Eiķinupes ieteku apkārtnē, ir salīdzinoši mazāk apmeklētas.

1.5.2.4. Medības

Dabas liegumā, Briedes ieteka apkārtnē notiek medības uz aļņiem un mežacūkām. Teritoriju izmanto medību kolektīvs "Burtnieki". Medības notiek arī lieguma ZA daļā, Sedas apkārtnē, kur atrodas medību kolektīva "Valmieras centrs" medījamās platības. Rudenī ezerā notiek individuālās pīļu medības. Pašreiz projekta rīcībā nav informācijas, kas liecinātu, ka medības negatīvi ietekmē dabas vērtību saglabāšanos dabas liegumā.

1.5.2.5. Vides izglītība

Būtiska loma vides izglītībā un ekoloģiskajā audzināšanā Burtnieku pagastā ir vides aizsardzības kluba (VAK) Burtnieku nodaļas aktivitātēm. VAK Burtnieku nodaļa rīko talkas pie Burtnieku ezera, iesaistot tajā vietējo sabiedrību. Tās biedri aktīvi darbojas arī izstāžu organizēšanā galerijā, kas atrodas līdžās Burtnieku baznīcai un citviet. Šīs izstādes galvenokārt ir saistītas ar apkārtējās kultūrvides un dabas aizsardzības tematiku. Tāpat VAK Burtnieku nodaļa rīko arī lekcijas gan skolēniem, gan citiem interesentiem par dažādiem jautājumiem, kas saistīti ar apkārtējo vidi un ekoloģiju. Populāri skolēnu vidū ir radošo darbu konkursi, ko rīko VAK sadarbībā ar pagasta padomi, skolu un citām organizācijām un iestādēm.

Vides aizsardzības kluba Burtnieku nodaļai 1998.g.augustā piešķirts nevalstiskās organizācijas statuss. Nozīmīgākie darbības virzieni - dažādu paaudžu un profesiju garīga tuvināšanās, par kopīgās dzīvošanas pamatu atzīstot dabu, tās saudzēšanas un kopšanas nepieciešamību. Regulāri tiek rīkotas talkas Burtnieka krastu sakopšanai, sadarbībā ar skolu tiek rīkotas dažādas tikšanās, organizēta Putnu diena, Ūdens diena, meklēti avoti. Burtnieku ezera A krastā izveidota pastaigu taka (<http://www.liis.lv>).

Ne mazāka nozīme ir objektīvas informācijas pieejamībai gan pašvaldībām, gan zemes īpašniekiem par dabas vērtībām konkrētā teritorijā, par to saglabāšanai nepieciešamajiem pasākumiem un iespējām rast finansējumu šo pasākumu realizācijai. Šeit ļoti noderīgi ir gan informācija plašsaziņu līdzekļos, bukleti, plakāti, semināri u.tml.

1.5.2.6. LIFE Daba projekta "Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem" finansētās aktivitātes biotopu un sugu saglabāšanai

Dabas liegumā „Burtnieku ezera pļavas” 2005. gadā veiktas sekojošas aktivitātes palieņu pļavu biotopu un sugu saglabāšanai:

- Krūmu, koku izciršana - 30,2 ha;
- Aploka būve - 2000 m.

1.5.3. Sociālekonomiskais novērtējums

Dabas liegumam var izdalīt divas galvenās sociālekonomiskās vērtības –

- 1) dabas liegums kā rekreācijas teritorija, kas galvenokārt kalpo kā pieeja Burtnieku ezeram (peldēšanās, laivošana, vindsērfings, makšķerēšana, medības, nākotnē - braukšana ar jahtām)
- 2) dabas lieguma pļavas ir nozīmīgas bioloģiski vērtīgo zālāju īpašniekiem, kuri apsaimniekojot pļavas dabai draudzīgā veidā, var saņemt atbalsta maksājumus no LAD.

Jāatzīmē, ka viss Burtnieku ezers un tā apkārtnē ir izdalīta kā nacionālas nozīmes tūrisma attīstības teritorija (*Valmieras rajona teritorijas plānojums, I redakcija*). Dabas lieguma teritorija ir pievilcīga tūrisma attīstībai galvenokārt sava izvietojuma dēļ, jo ietver Burtnieka ezera piekrasti gandrīz visā Burtnieku pagasta teritorijā. Pagasta plānojums paredz jahtu/laivu piestātnes izveidošanu Burtnieku ciemā un peldvietas ierīkošanu pie ezera A krastā (ārpus dabas lieguma), kas piesaistītu vēl vairāk Burtnieku ezera un tā apkārtnes apmeklētājus (Burtnieku pagasta teritoriālais plānojums, 2005).

Dabas lieguma pļavas ir īpaši nozīmīgas SIA "Burtnieku zirgaudzētava", jo tajās ganās zirgi, kurus zirgaudzētava audzē pārdošanai Latvijā un uz ārzemēm. Burtnieku zirgaudzētavā audzētie zirgi ir slaveni ne tikai Latvijā, bet arī ārpus tās. Daudzi no šeit izaudzētajiem zirgiem vēlāk piedalās dažādās pasaules mēroga sporta sacensībās un gūst izcilus rezultātus. Dabas liegumā atrodas daļa no laivu bāzes un kempinga „Ezerpriedes”, tātad arī to īpašnieku ietekmējusi dabas lieguma izveide.

Teritorija Briedes upes apkārtnē un dabas lieguma ZA ir nozīmīga medībām, jo ietilpst medību kolektīvu „Valmieras centrs” un „Burtnieki” medību platībās. Tā kā Burtnieku ezerā medī ūdensputnus un makšķerē, tad dabas liegums ir nozīmīga vieta kā pieeja ezeram putnu medību laikā un makšķerēšanai.

Dabas lieguma nākotne lielā mērā ir atkarīga no visa Burtnieku pagasta attīstības. Burtnieku pagasta galvenās saimnieciskās darbības nozares ir lauksaimniecība, zirgkopība un lauku tūrisms (darbojas 6 viesu mājas). Lauksaimniecība kā zemes lietošanas veids ir 41% no pagastā esošajām zemēm; 31% no pagasta teritorijas aizņem meži. Ganības Burtnieku pagastā aizņem 950 ha lielas platības, pļavas 1968 ha. Paralēli lauksaimnieciskajai ražošanai zemniekiem pieaug interese par lauku tūrisma attīstību kā palīgienākumu veidu zemnieku saimniecībām. Pagasta ainaviskā pievilcība, Burtnieku ezers kā iecienīta makšķerēšanas vieta, interesantie kultūras un dabas pieminekļi, kā arī putnu vērošanas iespējas pie Burtnieku ezera ir labi priekšnoteikumi tūrisma attīstībai.

Nozīmīga loma Burtnieku pagasta attīstībā ir Burtnieku ezeram. Burtnieku ezers pēc platības ir ceturtais lielākais Latvijas ezers – 4007,4 ha. Krasta līnijas garums Burtnieku pagastā ir 24 km. Pagasta teritorijā Burtnieka piekrastē plaša zālaina josla un smilšaini sēkļi, kur labvēlīgi apstākļi zivju nārstam un ūdensputnu ligzdošanai. Burtnieka ezerā gan zvejo ar tīkliem, gan makšķerē.

Zemes izmantošana un zemes pārraudzības informācija liecina, ka Burtnieku pagastā apbūvēts ir mazāk kā 1% visas zemes. Aktīva dzīvojamo māju būvniecības pagastā nenotiek. Šobrīd zeme ar starpnieku palīdzību tiek pirktā un pārdota tikai atsevišķos gadījumos. Par pieprasījumu informācijas nav. Ņemot vērā zemes cenas Valmierā (no 3 līdz 10 Ls/m²), kā arī faktu, ka apbūvei piemērotu zemesgabalu pilsētā paliek arvien mazāk un pilsētai tuvējos pagastos zemes gabali pie pilsētas robežas maksā no 1 līdz 5 latiem par kvadrātmetru, kā arī ņemot vērā pagasta ainavisko pievilcību, zeme Burtnieku ezera piekrastē un Burtnieku ciema apkārtnē ar laiku

varētu kļūt pieprasīta. Teritorijas plānojumā ir paredzētas jaunas teritorijas individuālas apbūves attīstībai gan Burtnieku ciemā, gan ezera apkārtnē (Burtnieku pagasta teritoriālais plānojums, 2005).

II Teritorijas novērtējums

2.1. Teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un to ietekmējošie faktori

Dabas liegums ir neliela daļa no Burtnieku ezera baseina ekosistēmas un ietver tikai ezera vidus un D daļā ietekošo upju lejteces un ezera piekrastes niedrājus un grīšļu audzes līdz atklāta ūdens joslai Burtnieku pagasta teritorijā. Gan ūdens līmenis ezerā, gan upēs ir laika gaitā vairākkārt mainīties, upju lejteces ir taisnotas, izveidots Silzemnieku polderis, kā rezultātā Burtnieku ezera piekraste ir ieguvusi tādu stāvokli, kāds tas ir pašreiz. Dabas liegumā, Briedes un Eiķinupes lejtecē, atrodas pēdējās saglabājušās upju palieņu pļavas Burtnieku ezera piekrastē.

Nemot vērā to, ka Burtnieku ezers jau izsenis ir bijis iecienīta rekreācijas teritorija (peldēšanās, laivošana, makšķerēšana) un nākotnē, attīstoties infrastruktūrai, rekreācijas slodze pieaugs, svarīgs ir sabalansēts un objektīvs dabas lieguma zonējums, kas nodrošina gan dabas vērtību saglabāšanos, gan rekreāciju Burtnieku ezerā. Protams, liela nozīme dabas lieguma vērtību saglabāšanā ir visa ezera baseina apsaimes nodrošināšanai, it īpaši tas attiecas uz dažādu ķīmikāliju pielietojumu lauksaimniecībā, kā arī Silzemnieku poldera apsaimes nodrošināšanai, un ezera hidroloģiskajam režīmam.

Pašreiz neskaidrs ir jautājums par Burtnieku ezera A piekrastes attīstību, īpaši ārpus dabas lieguma, bet tas tieši var ietekmēt visa ezera stāvokli.

Ir bijuši pētījumi un diskusijas par poldera dambja nojaukšanu ezera A krastā un palieņu atjaunošanu Silzemnieku polderī, lai uzlabotu Burtnieku ezera ekoloģisko stāvokli. Šobrīd nekādi konkrēti lēmumi šajā jautājumā nav pieņemti. Svarīgs ir arī jautājums par sūkņu stacijas darbības finansēšanu. Tā kā Silzemnieku polderis ir valsts nozīmes lauksaimniecības zemes, sūkņu stacijas darbību pagaidām finansē valsts. Taču ņemot vērā to, ka lielākā daļa poldera netiek izmantota lauksaimniecībā, varētu būt, ka nākotnē šis valsts finansējums tiek pārtraukts. Tas nozīmē, ka nākotnē iespējams jāmeklē cits finansu avots, ja ir nepieciešams saglabāt patreizējo ūdens līmeni polderī.

Savukārt, ja saglabājas patreizējā situācija, loģisks kļūst jautājums par infrastruktūras attīstību ezera piekrastē.

2.2. Biotopi kā dabas aizsardzības vērtība, to sociālekonomiskā vērtība un tos ietekmējošie faktori

2.2.1. UPES

Dabas aizsardzības vērtības

Briede, Seda un Eiķinupe ir galvenās dabas vērtības dabas liegumā (neskaitot Burtnieku ezeru, kurš ir ārpus dabas lieguma), jo upes

- Veido un lielā mērā arī uztur palieņu pļavas un tur dzīvojošās augu un dzīvnieku sugas, tai skaitā retās un aizsargājamās;
- Pilda ekoloģiskā koridora funkcijas augu un dzīvnieku migrācijā;
- Nodrošina pazemes, lietus, sniega un ledus ūdeņu aizplūšanu no upes baseina un no dabas lieguma;
- Meandrējot veido vecupes, kas ir dzīvotne ūdenstilpēm raksturīgām augu un dzīvnieku sugām.

Protams, arī mazajām upītēm, kas ietek Burtnieku ezerā, ir nozīme Burtnieku ezera un tā apkārtnes hidroloģijā.

Sociālekonomiskās vērtības

Pazemes un virszemes ūdeņu novadīšanu, ko veic Burtnieku ezerā ietekošās upes, ir nozīmīga apkārtnes lauksaimniecībā un mežsaimniecībā, jo no ūdens noteces ir atkarīgs, kad varēs sākt dažādas lauksaimnieciskās vai mežsaimnieciskās darbības gan liegumā, gan tā apkārtnē.

Ietekmējošie faktori

Upju funkcionēšanu un tātad arī visu lieguma vērtību saglabāšanos ietekmē vai ir ietekmējis:

- upju iztaisnošana lejtecēs;
- meliorācija liegumā un tā apkārtnē,
- Burtnieku ezera ūdens līmeņa pazemināšana, poldera izveide.

2.2.2. PĻAVAS UN EZERA PIEKRASTES NIEDRĀJI

Dabas aizsardzības vērtības

- Pļavas un niedrāji ir dzīvotne un/vai barošanās vieta virknei augu un dzīvnieku sugu, tai skaitā retu un aizsargājamu;
- Dabas liegumā ir 132 ha bioloģiski vērtīgu zālāju, un lielākā daļa pļavu atbilst EP Biotopu direktīvas I pielikuma biotopu – 6450 Upju palieņu pļavas, 6430 Eitrofas augsto lakstaugu audzes, 6210 Sausas pļavas kaļķainās augsnēs un 6410 Molīnijas pļavas uz kaļķainām, kūdrainām vai mālainām augsnēm definīcijai (9. pielik.);

Sociālekonomiskās vērtības

- Visas dabas liegumā esošās pļavas ir iekļautas bioloģiski vērtīgo zālāju skaitā, par kuru apsaimniekošanu zemes īpašniekiem vai lietotājiem ir iespēja saņemt subsīdiju maksājumus no Lauku atbalsta dienesta (skat. 1.1.2. sadaļu);
- Pļavas Burtnieku ciemā ir izsenis iecienīta vasaras atpūtas vieta – tiek kurināti uguns kuri utt.

Ietekmējošie faktori

Pozitīvi tieši ietekmējošie faktori

- Lielākā daļa pļavas tiek atkal apsaimniekotas (pļautas, ganītas) kopš 2005. gada.

Negatīvi tieši ietekmējošie faktori

- Meliorācija un upju taisnošana

Meliorācija sekmē ūdens ātrāku aizplūšanu uz Eiķinupi, kā rezultātā palu laikā pļavās straujāk krītās ūdens līmenis, kas savukārt veicina pļavu aizaugšanu ar krūmiem un kokiem. Upju taisnošana arī paātrina ūdensnoteci uz ezeru, kā arī taisnotas upes nav piemērotas virknei bezmugurkaulnieku sugu.

- Pļavu apsaimniekošanas pārtraukšana

Sakarā ar pāreju no padomju saimniecībām un kolhoziem uz privātīpašumu, daļa pļavu 1980-to gadu beigās vairs netika apsaimniekotas, kas sekmēja pļavu aizaugšanu.

- Niedrāju un pļavu nekontrolēta dedzināšana

Pavasaros notiek nekontrolēta niedrāju un pļavu dedzināšana, ko grūti ierobežot. Niedrāju dedzināšana apdraud apkārtējās mājas.

Netieši ietekmējošie faktori

- Zemes īpašnieku informētība par iespējam pieteikties subsīdiju maksājumiem un interese pieteikties šiem maksājumiem Lauku atbalsta dienestā

Zemes īpašnieki ir informēti par iespējam saņemt subsīdiju maksājumus no Lauku atbalsta dienesta. 2005. gadā Burtnieku pagastā dabas liegumos „Vidusburtnieks” un „Burtnieku ezera pļavas” BDUZ pieteiktās platības bija 403,27 ha (LAD).

Indikators: pļavu platības, kas pieteiktas Bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošanai LAD

- pašvaldības interese veicināt dabas vērtību saglabāšanos pagasta teritorijā
- Burtnieku pagasta pašvaldība ir Latvijas Dabas fonda projekta LIFE04NAT/LV/000198 “Paliēņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem” partneri un piedalās projekta realizācijā.

2.2.3. MEŽI

Dabas aizsardzības vērtības

Dabas lieguma mežiem ir sekojošas dabas aizsardzības vērtības:

- Augu un dzīvnieku sugu, tai skaitā retu un aizsargājamu, dzīvotne vai barošanās vieta;
- Dabas liegumā ir ~ 3 ha īpaši aizsargājamu meža biotopu - Nogāžu meži, kas ir arī ES aizsargājams biotops 9180* Nogāžu un gravu meži (9. pielik.),
- Nogāžu mežiem ir augsta ainaviskā vērtība,
- Meži ir nozīmīgs skābekļa avots.

Jāatzīmē, ka meži nav dabas lieguma galvenā vērtība. Tas izskaidrojams ar to, ka lielākā daļa lieguma mežu ir jauni, tie veidojušies aizaugot pļavām. Visnozīmīgākie ir nogāžu meži ezera A krastā, kuru saglabāšanai nav nepieciešama nekāda apsaimniekošana.

Sociālekonomiskās vērtības

Tieši izmantojamās vērtības

- Meži kā koksnes resursi;

Dabas liegumā meži aizņem aptuveni 20 ha, kas to īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem varētu būt naudas ieguves avots, tāpēc aktuāls ir jautājums par kompensācijām privāto mežu īpašniekiem par ierobežojumiem mežsaimnieciskajā darbībā.

Netieši izmantojamās vērtības

Meži liegumā un tā apkārtnē kopā ar pļavu un ezera krastmalu augāju veido medījamo dzīvnieku dzīves vietu.

Tieši ietekmējošie faktori

Dabas lieguma mežus ietekmē ūdens līmeņa svārstības Burtnieku ezerā.

- Nobiru izbēršana nogāzē

No kapiem novāktās nobiras tiek bērtas ezera krasta nogāzē, lai kavētu tās nobrukšanu, jo pretējā gadījumā daļa no kapiem varētu noslidēt ezera palienē. Šādi nostiprināšanas darbi tiek veikti jau izsenis. Diemžēl kopā ar nobirām dažreiz nogāzē tiek mestas pudeles un citi sadzīves atkritumi. Tā kā pašreiz stāvkrasta nogāze ir jau apaugusi ar veģetāciju, tai skaitā kokiem un krūmiem, eksperta viedoklis ir, ka nobiru bērsana nogāzē būtu jāpārtrauc.

2.2.4. SMILŠAKMENS ATSEGUMI UN AVOTI

Smilšakmens atsegumi un avoti atrodas Burtnieku ezera A krastā, posmā starp vecajiem Burtnieku kapiem un Burtnieku luterāņu baznīcu. Atsegumi ir valsts nozīmes dabas piemineklis „Burtnieku smilšakmens atsegumi”. Smilšakmens atsegumi un avoti ir īpaši aizsargājams biotopu veids.

Pie kapiem nogāzē tiek bērtas nobiras ar mērķi apturēt stāvkrasta eroziju. Lai gan eksperta viedoklis ir, ka šobrīd nobrukuma process nevarētu būt apdraudošs faktors, jo nogāze ir jau apaugusi ar lakstaugiem, krūmiem un kokiem, kā arī ezera palienē ir izveidojusies krūmu josla, kas pasargā nogāzi no tiešas ezera ūdeņu un ledus iedarbības.

Pie sociālekonomiskajām vērtībām attiecībā uz visu liegumu var pieskaitīt:

- Dabas liegums kā rekreācijas objekts

Pateicoties dabas lieguma izvietojumam Burtnieku ezera krastā, liegums ir nozīmīga rekreācijas teritorija, galvokārt kā piekļūšanas vieta Burtnieku ezeram, jo liegumā neietilpst Burtnieku ezera atklātās ūdens platības. Dabas liegumā jau atrodas laivu bāze „Ezerpriedes”, vismaz divas vietas tiek izmantotas kā peldvietas (pie vecajiem Burtnieku kapiem, poldera ZR), ir vairāki laivu ceļi. Ja tiks izveidota pludmale ezera A krastā, tad dabas lieguma nozīme rekreācijā palielināsies vēl vairāk.

- Dabas liegums kā medījamo dzīvnieku uzturēšanās vieta

Medījamie dzīvnieki (aļņi, stirnas, brieži, bebri, mežacūkas, pīles) izmanto gan dabas liegumā esošās pļavas, mežus un krūmājus, gan arī teritorijas ārpus lieguma kā dzīves un barošanās vietu.

- Dabas vērtības kā zinātnisko pētījumu objekts

Dabas lieguma augu un dzīvnieku valsts ir nozīmīgs pētījumu objekts, īpaši tas attiecas uz putniem un bezmugurkaulniekiem.

2.4. Teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums, iesaistīto pušu intereses

Dabas vērtību saglabāšanai nepieciešams uzturēt atklātas palieņu pļavu platības, ir jābūt ūdens plūsmai upēs, kas nodrošina palu veidošanos.

Dabas liegumā atrodas astoņi Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi – 6450 Upju palieņu pļavas, 6430 Eitrofas augsto lakstaugu audzes, 6210 Sausas pļavas kaļķainās augsnēs, 6410 Molīnijas pļavaas uz kaļķainām, kūdrainām vai mālainām augsnēm, 3150 Dabīgi eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju, 9180* Nogāžu un gravu meži, 8220 Smilšakmens atsegumi un 7160 Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi. Konstatētas 7 īpaši aizsargājamas putnu sugas, no kurām 5 ir Putnu direktīvas I pielikuma sugas un viena īpaši aizsargājama bezmugurkaulnieku suga. Dabas lieguma biotopi ir piemēroti 9 īpaši aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām, tai skaitā 5 sugas ir iekļautas Biotopu direktīvas II pielikumā.

Balstoties uz īpaši aizsargājamo sugu un biotopu sastopamību valstī un citur Eiropā, noteiktas dabas aizsardzības prioritātes dabas liegumā. Augstākā prioritāte ir sugām un biotopiem, kuri Latvijā ir reti un lokāli izplatīti vai iekļauti Biotopu direktīvas vai Putnu direktīvas pielikumos, un tātad to saglabāšanai dabas liegumam ir vislielākā nozīme. Tie ir:

- Pļavās ligzdojošie putni, īpaši grieze un ķikuts,
- Upju palieņu pļavas,
- Smilšakmens atsegumi.

Kā pozitīvs un īpaši svarīgs faktors dabas vērtību saglabāšanā jāmin zemes īpašnieku iespēja pieteikties un saņemt subsīdiu maksājumus no LAD par bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošanu, kas bija galvenais iemesls pļavu apsaimniekošanas atsākšanai un Burtnieku pagasta padomes sadarbība ar Latvijas Dabas fonda projektu LIFE04NAT/LV/000198 "Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem" un UNDP/GEF projektu "Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā". Sadarbības rezultātā zemju īpašniekiem ir iespēja slēgt līgumus ar LDF un saņemt finansējumu no LIFE Daba projekta krūmu izciršanai palieņu pļavās, aploka izveidošanai, kā arī tiks izgatavoti informācijas stendi un uzcelts skatu tornis sadarbībā ar UNDP/GEF projektu.

Analizējot dabas lieguma apsaimniekošanā iesaistīto pušu intereses (skat. 3. tab.), būtiskas pretrunas netika konstatētas, izņemot to, ka zemes īpašuma „Ievlejas” īpašnieks nevēlas, ka caur viņa īpašumu notiek pieeja ezeram, jo apmeklētāji, kas nāk peldēties un atpūsties uz ezeru, atstāj sadzīves atkritumus ezera piekrastē. Konkrētā vieta ir populāra peldvieta. Tomēr jāatzīmē, ka Burtnieku ezers ir publisks ezers un piekļūšanu tam nedrīkst ierobežot. Šo jautājumu varētu atrisināt labiekārtotu peldvietu izveidošana citviet ezera piekrastē.

Lielākā daļa dabas vērtību ir saistīta ar pļavām Briedes, Eiķinupes un Sedas lejtecēs un ezera stāvkrastu posmā no vecajiem Burtnieku kapiem līdz Burtnieku luterāņu baznīcai. Savukārt publiskās pludmales izveidošana un labiekārtošana un laivu bāzes „Ezerpriedes” infrastruktūras attīstība plānota tādās dabas lieguma vietās, kur nav sastopamas nozīmīgas dabas vērtības. Vēl viena publiska pludmale plānota arī ārpus dabas lieguma Burtnieku ciemā.

Vietās, kur koncentrējas dabas vērtības, Burtnieku pagasta teritorijas plānojumā nav paredzēta infrastruktūras attīstība. Dabas aizsardzības plāna izstrādes dalībnieki iesaistījās Burtnieku pagasta teritorijas plānojuma izstrādē. Ir skaidrs, ka dabas vērtību saglabāšana dabas liegumā ir atkarīga arī no ārpus dabas liegumam esošajām aktivitātēm, īpaši tas attiecas uz Burtnieku ezera apsaimniekošanu, kā arī no lauksaimnieciskās darbības Burtnieku ezera sateces baseinā.

3. tabula.

Ieinteresētās puses un to intereses un pienākumi dabas liegumā "Burtnieku ezera pļavas" un iespējamais ieguldījums dabas vērtību saglabāšanā

Ieinteresētā puse	Intereses un/vai pienākumi teritorijā	Iespējamais vai esošais ieguldījums dabas aizsardzības plāna īstenošanā vai ietekme uz dabas vērtību saglabāšanu
Burtnieku pagastu padome	Pārstāvēt iedzīvotāju intereses, sekmēt pagasta attīstību Attīstīt rekreācijas un tūrisma infrastruktūru pie Burtnieku ezera	Ir LIFE04BAT/LV/000198 projekta „Palieņu pļavu atjaunošana ES sugām un biotopiem” partneri Var sekmēt DAP ieviešanu
Burtnieku pagasta iedzīvotāji	Dabas liegums kā pieeja ezeram, lai peldētos, brauktu ar laivu, makšķerētu. Gūt ekonomisku labumu no teritorijas apmeklētājiem, piedāvājot dažādus tūrisma pakalpojumus pagastā	Apmeklējot dabas liegumu dabai draudzīgā veidā, sekmē dabas vērtību saglabāšanos.
Privāto zemju īpašnieki	Apsaimniekot pļavas (ganīt, pļaut) un mežus Saņemt subsīdijas par BVZ apsaimniekošanu, saņemt kompensācijas par ierobežojumiem mežsaimnieciskajā darbībā Atsevišķi zemes īpašnieki nevēlas, ka viņu īpašums tiek izmantots kā piekļūšanas vieta ezeram	Apsaimniekojot pļavas un mežus dabai draudzīgā veidā veicina dabas vērtību saglabāšanos
SIA „Burtnieku zirgaudzētava”	Ganīt zirgus dabas lieguma pļavās	Apsaimniekojot pļavas dabai draudzīgā veidā veicina dabas vērtību saglabāšanos
Laivu bāze un kempings „Ezerpriedes”	Nodrošināt kvalitatīvu atpūtu Burtnieku ezera krastā	Attīstot dabai draudzīgu atpūtu dabas liegumā un tā apkārtnē tiek sekmēta dabas vērtību saglabāšanās
Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts	Administrēt dabas liegumu, piedalīties dabas aizsardzības plāna sagatavošanā un ieviešanā	Administrēt dabas liegumu, piedalīties dabas aizsardzības plāna sagatavošanā un ieviešanā
Vides ministrija	Nodrošināt dabas aizsardzības likumdošanu, saglabāt dabas aizsardzības vērtības	Var atbalstīt sagatavotos projektus dabas aizsardzības plāna ieviešanai
Dabas aizsardzības pārvalde	Pārraudzīt dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitu un ieviešanu	Var atbalstīt un finansēt sagatavotos projektus dabas aizsardzības plāna ieviešanai, Var sniegt informāciju par citiem finansu avotiem dabas aizsardzība plāna realizācijai
Valmieras rajona reģionālās vides pārvaldes Dabas aizsardzības daļa	Pārraudzīt dabas aizsardzības likumdošanas normu ievērošanu	Var atbalstīt sagatavotos projektus dabas aizsardzības plāna ieviešanai Seko līdzi dabas aizsardzības plāna sagatavošanai un ieviešanai
a/s „VAS „LVM”” Rietumvidzemes mežsaimniecība	Veikt mežsaimniecisko darbību, saglabāt dabas vērtības DL;	Var finansēt un arī realizēt atsevišķus dabas aizsardzības plāna pasākumus attiecībā uz valsts mežiem Apsaimniekojot mežus liegumā un tā apkārtnē dabai draudzīgā veidā sekmē dabas vērtību saglabāšanos

Dabas aizsardzības plāns dabas liegumam "Burtnieku ezera plavas", laika posmam 2005.-2015.

3. tabula (turpinājums)

Valsts meža dienests, Valmieras virsmežniecība, Rencēnu mežniecība	Pārraudzīt dabas aizsardzības likumdošanas normu ievērošanu meža zemēs	Var atbalstīt sagatavotos projektus dabas aizsardzības plāna ieviešanai Piedalās un seko līdzi dabas aizsardzības plāna ieviešanai Var sniegt informāciju par medījamo dzīvnieku skaitu lieguma apkārtnē
Latvijas Dabas fonds, LIFE Daba projekts	Sagatavot DAP un sekmēt tā realizāciju	Var realizēt dabas aizsardzības plāna ieviešanas atsevišķus pasākumus vai sekmēt to realizāciju
Zinātnieki	Veikt pētījumus dabas liegumā	Var veikt pētījumus, kas nepieciešami dabas aizsardzības plāna sagatavošanai un īstenošanai
Medību kolektīvi "Valmieras centrs" un „Burtnieks”, individuālie mednieki	Medības uz lielajiem zīdītājiem, rudenī putnu medības	Medījot dzīvniekus dabai saudzīgā veidā, veicina dabas vērtību saglabāšanos
LVĢMA	Nodrošināt Nacionālo Bioloģiskās daudzveidības monitoringu valstī	Informācija par īpaši aizsargājamo sugu populāciju stāvokli un īpaši aizsargājamo biotopu stāvokli dabas liegumā
Teritorijas apmeklētāji – atpūtnieki, dabas tūristi	Peldēties, braukt ar laivu, nākotnē - ar jahtu, iepazīties ar apkārtnes dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām	Apmeklējot dabas liegumu dabai draudzīgā veidā, sekmē dabas vērtību saglabāšanos.
Makšķernieki	Makšķerēt upēs un Burtnieku ezerā	Apmeklējot dabas liegumu dabai draudzīgā veidā, sekmē dabas vērtību saglabāšanos.
Valmieras rajona padome	Koordinēt un pārraudzīt rajona attīstību	Var sekmēt un atbalstīt dažādu projektu ieviešanu,

Apzīmējumi

DAP – dabas aizsardzības plāns; DL – dabas liegums; LVĢMA – Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra

III Teritorijas saglabāšanas mērķi

3.1. Teritorijas apsaimniekošanas ideālais jeb ilgtermiņa mērķis

Dabas liegumā dominē atklātas palieņu pļavas, sastopami ezera piekrastes niedrāji, nogāžu meži un dabas liegumā ir labai draudzīgs tūrisms un atpūta.

3.2. Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi plānā apskatītajam apsaimniekošanas periodam (2005. - 2015.)

Institucionālie aspekti

3.2.1. Dabas lieguma robežas ir atpazīstamas dabā,

Dabas vērtības

3.2.2. Atklātas upju palieņu pļavas aizņem vismaz 135 ha,

3.2.3. Atjaunotas vismaz 40 ha aizaugušās upju palieņu pļavas,

3.2.4. Saglabātas īpaši aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu populācijas,

3.2.5. Saglabāti nogāžu meži vismaz 3 ha platībā,

3.2.6. Saglabātas liegumā ligzdojošo īpaši aizsargājamo putnu sugu populācijas vismaz to patreizējā lielumā,

3.2.7. Saglabāti smilšakmens atsegumi un avoti to patreizējā stāvoklī.

Apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings

3.2.8. Iegūta informācija par pļavās ligzdojošo putnu populācijas skaitliskajām izmaiņām pēc apsaimniekošanas pasākumu (pļavu pļaušanas, ganīšanas, krūmu ciršanas) veikšanas.

Sabiedrības izglītošana un informēšana, tūrisms un atpūta

3.2.9. Plašākai publikai ir pieejama informācija par dabas lieguma dabas vērtībām un to saglabāšanai nepieciešamajiem apsaimniekošanas pasākumiem,

3.2.10. Lielākā daļa pļavu īpašnieku ir pieteikušies atbalsta maksājumam BDUZ Lauku atbalsta dienestā.

3.2.11. Dabas liegumā ir labai draudzīgs tūrisms un atpūta un tas negatīvi neietekmē dabas vērtību saglabāšanos.

Monitorings

3.2.12. Regulāri iegūta informācija par Biotopu direktīvas I pielikuma biotopu, II pielikuma sugu un Putnu direktīvas I pielikuma sugu saglabāšanās stāvokli dabas liegumā.

IV Apsaimniekošanas pasākumi

4.1. Apsaimniekošanas pasākumi

Apsaimniekošanas pasākumi plānoti laika periodam no 2005. līdz 2015. gadam. Pasākumi sakārtoti 7 tematiskās grupās: A. Institucionālie aspekti, B. Dabas vērtību saglabāšana, C. Apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings, D. Sabiedrības izglītošana un informēšana, E. Tūrisms un atpūta, F. ES nozīmes sugu un biotopu stāvokļa monitorings, G. Organizatoriskie pasākumi (tikai tekstā). 4. tabulā ir apkopoti visi ieteiktie apsaimniekošanas pasākumi, sniegta atsauce uz šī pasākuma nepieciešamības pamatojumu iepriekšējās nodaļās, novērtēta pasākuma steidzamība (prioritāte) un vēlamais izpildes termiņš, kā arī nepieciešamie resursi un pasākuma potenciālais finansētājs.

4. tabula.

Apsaimniekošanas pasākumu kopsavilkums

<i>Pasākums</i>	<i>Pamatojums</i>	<i>Prioritāte un izpildes termiņš, potenciālais izpildītājs</i>	<i>Nepieciešamie resursi un potenciālais finansētājs</i>	<i>Izpildes indikatori</i>	<i>Skatīt pielikumu</i>
A. Institucionālie aspekti					
1. Speciālo dabas lieguma informatīvo zīmju izvietošana dabā	1.1.1.	II – vidēji prioritāri 2006./2007. ZBR	8 - 20 Ls 1 zīme DAP	Dabas lieguma robežas ir atpazīstamas dabā	11
2. Iekļaut teritorijas plānojumā dabas lieguma zonējumu	1.1.1.	I – prioritāri 2006	Burtnieku pagastu pašvaldība	Dabas lieguma zonējums iekļauts Burtnieku pagasta teritorijas plānojumā	-
B. Dabas vērtību saglabāšana					
1. Pļavu pļaušana vai ganīšana	2.2.2.	I – prioritāri Katru gadu Zemes īpašnieki vai nomnieki	98Ls/ha LAD	Dabas liegumā ir vismaz 135 ha atklātu pļavu	11
2. Krūmu izciršana palieņu pļavās vismaz 40 ha	2.2.2.	I – prioritāri Zemes īpašnieki vai nomnieki	* ⁴ LIFE Daba projekts	Izcirsti 40 ha krūmu	11
3. Viena ganību aploka ierīkošana pie Eiķinupes	2.2.2.	I - prioritāri Zemes īpašnieki vai nomnieki 2005/2006	1960 Ls LIFE Daba projekts	Dabas liegumā ir ierīkots ganību aploks 2 km garumā, vismaz 1,4m augstumā	11
4. Pirmreizējā pļaušana vismaz 60 ha pļavu	2.2.2.	I-prioritāri Zemes īpašnieki vai nomnieki	* LIFE Daba projekts	Dabas liegumā ir veikta pirmreizējā pļaušana vismaz 60 ha	11
5. 3 ha nogāžu mežos nenotiek mežsaimnieciskā darbība, tajos netiek izbērti atkritumi	2.2.3. 2.2.4.	I - prioritāri Zemes īpašnieki, pašvaldība Visu laiku	0 Ls	Nogāžu meži attīstās netraucēti un dabiski, atkritumi tiek bērti konteineros	-
6. Kontrolēta niedrāju un pļavu dedzināšana	2.2.2.	I – pieļaujams Zemes īpašnieki vai nomnieki	0 Ls	Veidojas niedrāju, pļavu mozaīka	11
C. Apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings					
Īpaši aizsargājamo ligzdojošo putnu uzskaitē	1.1.2.	I – prioritāri 1 x gadā katru gadu Ornitologs	200 Ls gadā LIFE Daba projekts pirmos 3 gadus	Informācija par ligzdojošo putnu populāciju apkopota atskaitē	-

⁴ Izmaksas atkarīgas no pasākuma komplikētības konkrētā vietā. LIFE Daba projekta laikā finansējumu pasākuma realizācijai iespējams saņemt no projekta, pēc tam tas jāmeklē citos finansu avotos.

4. tabula (turpinājums)

D. Sabiedrības izglītošana un informēšana					
<i>Pasākums</i>	<i>Pamatojums</i>	<i>Prioritāte un izpildes termiņš, potenciālais izpildītājs</i>	<i>Nepieciešamie resursi un potenciālais finansētājs</i>	<i>Izpildes indikatori</i>	<i>Skatīt pielikumu</i>
1. Bukleta par palieņu pļavu dabas vērtībām un to apsaimniekošanu izdošana	1.1.1. 1.5.2.5.	II – vidēji prioritāri LIFE Daba projekts	1000 Ls LIFE Daba projekts	Buklets izdots un izplatīts ieinteresētajām pusēm	-
2. Bukleta par DL „Burtnieku ezera pļavas” izdošana	1.1.1. 1.5.2.5.	II – vidēji prioritāri 2006/2007 LIFE Daba projekts	700 Ls LIFE Daba projekts	Buklets izdots un izplatīts ieinteresētajām pusēm	-
3. Informēt sabiedrību par dabas lieguma vērtībām un apsaimniekošanu	1.1.1. 1.5.2.5.	I – prioritāri regulāri LIFE Daba projekts	LIFE Daba projekts	Regulāras publikācijas presē un internetā	-
E. Tūrisms un atpūta					
1. Uzcelt skatu torni Eišķinupes pļavās	1.5.2.3. 1.5.2.5.	II - pieļaujams UNDP/GEF projekts	14 000 Ls UNDP/GEF projekts	Dabas liegumā atrodas skatu tornis	12
2. Izveidot dabas taku un izvietot dabā 10 stājstendus, 2 informatīvos standus (ārpus dabas lieguma)	1.5.2.3. 1.5.2.5.	II - vidēji prioritārs UNDP/GEF projekts	80 - 100 Ls 1 stājstends Taka ~ 1000 Ls UNDP/GEF projekts	Blakus dabas liegumam ir dabas taka ar izglītojošām zīmēm, kas ved uz skatu torni dabas liegumā	12
3. Izvietot dabā divus informatīvos standus (blakus DL)	1.5.2.3. 1.5.2.5.	II- vidēji prioritārs Ieinteresētā puse	500 Ls 1 stends	Dabā izvietoti 2 informatīvie stendi, uz robežas ar dabas liegumu	12
4. Uzcelt skatu torni ezera A krastā	1.5.2.3. 1.5.2.5.	II –pieļaujams Ieinteresētā puse sadarbībā ar Burtnieku pagasta pašvaldību	14 000 Ls	Uzcelts skatu tornis ezera A krastā	12
5. Izveidot dabas taku Burtnieku ezera A krastā	1.5.2.3. 1.5.2.5.	II - vidēji prioritārs Ieinteresētā puse	300 Ls/ha – koku, krūmu izciršanai 8 -10 Ls/1m – koka laipu segumam 50 -100 Ls gadā trepju uzturēšanai 30 - 100 Ls gadā lapenes uzturēšanai LVAF	Izveidota dabas taka Burtnieku ezera A krastā	12
6. Izcirst kokus, krūmus ezera A krastā, z/ī kadastra Nr.96480040009	1.5.2.3.	II - pieļaujami Zemes īpašnieks	100 Ls/ha	No ceļa redzama Burtnieku ezera ainava	12
F. ES nozīmes sugu un biotopu stāvokļa monitorings					
Biotopu direktīvas I pielikuma biotopu un II pielikuma sugu un Putnu direktīvas I pielikuma sugu monitorings	1.1.2.	II – vidēji prioritārs LVĢMA	500 Ls gadā LVĢMA	Regulāri tiek iegūta informācija par ES nozīmes sugu un biotopu stāvokli dabas liegumā	-

Paskaidrojumi saīsinājumiem tabulā un tālāk tekstā

DAP – Dabas aizsardzības pārvalde

LIFE Daba projekts - projekts LIFE04NAT/LV/000198 “Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem”

LVGMA - Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra

LVAf - Latvijas Vides aizsardzības fonds

DL - dabas liegums

UNDP/GEF projekts - projekts "Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā"

ZBR - Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts

A. Institucionālie aspekti

1. **Informatīvās zīmes aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai**, kādas tās ir saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 415 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" (balta ozola lapa uz zaļa fona), kopumā nepieciešamas 12 vietās (11. pielik.). Ieteicamais izmērs - 150x150 mm.

2. Pasākums nepieciešams, lai pagasta plānojumā būtu atspoguļotas dabas aizsardzības prasības. **Dabas lieguma zonējumu parāda Burtnieku pagasta teritorijas plānojumā.**

B. Dabas vērtību saglabāšana

1. Pļavu pļaušana vai ganīšana.

Pasākums nepieciešams, lai saglabātu dabas vērtības pļavās. Lielākā daļa pļavu dabas liegumā ir izdalītas kā bioloģiski vērtīgās pļavas, kurām vēlams vēlā pļaušana (pēc 10. jūlija) vai ekstensīva ganīšana. Patreiz dabas liegumā tiek ganītas (zirgi, govīs) gandrīz visas bioloģiski vērtīgās pļavas.

Pasākumu veic zemes īpašnieki, saņemot atbalsta maksājumus no LAD. Plānošanas periodā līdz 2006. gadam atbalsta maksājums par BDUZ ir 138 EUR/ha (97 Ls/ha) gadā.

2. Krūmu izciršana pļavās vismaz 40 ha

Dabas liegumā atrodas ar krūmiem, kokiem aizaugušas palieņu pļavas, kuras nepieciešams atjaunot. Izcērtot krūmus, tie jānocērt atstājot ne vairāk kā 5 cm virs zemes. Krūmu ciršana jāveic ziemā vai vēl rudenī un nocirstie krūmi no pļavām ir jānovāc. Jānocērt arī krūmi gar grāvjiem. Nākamajos divos gadus jāpļauj atvases.

Izmaksas atkarīgas no krūmu biežības konkrētā zemes gabalā.

Pasākumu veic zemes īpašnieki. 2005. gadā krūmu izciršanu finansēja LIFE Daba projekts.

3. Viena ganību aploka ierīkošana pie Eiķinupes

Plānots ganīt Burtnieku zirgaudzētavas zirgus aplokā, kurš tiktu izveidots pļavās pie Eiķinupes. Aploka garums ir 2000 m, tas ir vismaz 1,4 m augsts un to veido no impregnētiem baļķiem un drāšu pinuma. Pasākumu veic SIA „Burtnieku zirgaudzētava” un to finansē LIFE Daba projekts. Pasākums veicams 2005/2006. gadā.

4. Pirmreizējā pļaušana vismaz 60 ha

Atklātās vietās, kur pļavas nav ilgstoši pļautas, veicama pļavu pirmreizējā pļaušana. Pirmreizējā pļaušana ir darbietilpīgs process, jo ir izveidojies biezs kūlas segums, kas apgrūtina pļaušanu. Šo pasākumu var veikt arī vietās, kur ir izcirsti krūmi.

Pasākumu veic zemes īpašnieki. LIFE Daba projekta laikā finansējumu iespējams saņemt no projekta. Nākotnē finansējumu iespējams pieprasīt Dabas aizsardzības pārvaldē, Latvijas Vides aizsardzības fondā vai citviet.

Izmaksas ir dažādas, atkarībā no tā vai pļaušana notiek mehanizēti, sienu pēc tam sasmalcinot vai ar rokām un sienu izvācot.

5. 3 ha nogāžu mežos nenotiek mežsaimnieciskā darbība, tajos netiek bērti atkritumi

Nogāžu mežos, kas atrodas Burtnieku ezera austrumu krastā, blakus vecajiem kapiem, nav nepieciešama mežsaimnieciskā darbība, lai saglabātu tur esošās dabas vērtības. Pasākumu veic zemes īpašnieki. Atkritumus ieteicams bērt konteineros, kas būtu izvietoti pie vecajiem Burtnieku kapiem.

6. Kontrolēta dedzināšana

Pasākuma mērķis ir veidot daudzveidīgu pļavu un niedrāju biotopu mozaīku.

Kontrolēta dedzināšana pieļaujama vietās (nemeža zemēs), kur pļavās izcirsti biezi saauguši krūmi vai vietās, kur nav iespējama pļaušana vai ganīšana, kā arī lielākajās vienlaidu niedru platībās. Kontrolēta dedzināšana nav pieļaujama pļavās uz kūdras augsnēm.

Dedzināšana veicama vēlu rudenī (novembrī) vai agri pavasarī (aprīlī).

Pasākumu veic zemes īpašnieks, iepriekš saskaņojot darbību ar Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu.

C. Apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings

1. Īpaši aizsargājamo ligzdojošo putnu uzskaitē nepieciešama, lai varētu spriest kā veiktie apsaimniekošanas pasākumi ietekmē ligzdojošo putnu skaitu dabas liegumā.

Pasākumu veic ornitologs pēc maršruta metodes divas reizes sezonā katru gadu vismaz piecus gadus pēc kārtas. LIFE Daba projekta laikā pasākumu finansē LIFE Daba projekts. Pēc tam pasākuma potenciālais finansētājs varētu būt LVĢMA.

D. Sabiedrības izglītošana un informēšana

1. Bukleta par palieņu pļavu dabas vērtībām un to apsaimniekošanu izdošana.

Pasākums nepieciešams, lai informētu plašāku sabiedrību par palieņu pļavu dabas vērtībām, to apsaimniekošanu. Bukletu sagatavo un izplata LIFE Daba projekts ar sadarbības partneriem. Buklets ir izdots 2005. gadā un tiek izplatīts.

2. Bukleta par dabas liegumu "Burtnieku ezera pļavas" izdošana

Pasākums nepieciešams, lai informētu plašāku sabiedrību par dabas liegumā "Burtnieku ezera pļavas" esošajām dabas vērtībām – putniem, pļavām, mežiem un par iespējām to apmeklēt. Bukletu sagatavo un izplata LIFE Daba projekts ar sadarbības partneriem. Plānots bukletu izdot 2006/2007. gadā. Iespējams, ka būs viens buklets, kas ietvers informāciju gan par dabas liegumu "Burtnieku ezera pļavas", gan par dabas liegumu "Vidusburtnieks".

3. Informēt sabiedrību par dabas lieguma vērtībām un apsaimniekošanu plašsaziņu līdzekļos

Pasākums nepieciešams, lai informētu plašāku sabiedrību par dabas vērtībām palieņu pļavās un veiktajiem pasākumiem šo vērtību saglabāšanā, LIFE Daba projekta norises gaitu. Ne visi apkārtnes iedzīvotāji apmeklē informatīvās un uzraudzības grupas sanāksmes, tāpēc regulāra informācija Valmieras rajona avīzē varētu sniegt šo informāciju plašākai sabiedrībai. Rakstos publicē intervijas ar zemes īpašniekiem, projektu vadītājiem un tas ļauj cilvēkiem sekot līdzi notikumiem dabas aizsardzībā savā apkārtnē.

Pasākums veicams regulāri, vizmaz vienu reiz ceturksnī projekta LIFE Daba laikā, pēc tam – atkarībā no aktivitātēm dabas liegumā.

Pasākumu veic LIFE Daba projekts sadarbībā ar projekta partneriem, žurnālistiem.

E. Tūrisms un atpūta

Tā kā dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, infrastruktūras izveidošanai ieteicams vadīties pēc Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātam izstrādātā vienotā stila vadlīnijām, kas nosaka ieteicamos stendu izmērus, izmantojamās materiālus, kā labāk izvietot tekstu, kādiem logo noteikti jābūt uz stendiem utt. Attiecībā uz skatu torņu celtniecību arīdzan ieteicams konsultēties ar Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrāciju, jo citās rezervāta īpaši aizsargājamās dabas teritorijās jau ir celti skatu torņi un ir pieejami torņu konstrukciju rasējumi.

1. Uzcelt skatu torni Eiķinupes pļavās

2. Izveidot dabas taku un izvietot dabā 2 informācijas stendus, 10 stājstendus (ārpus dabas lieguma)

Pasākumi nākotnē dotu iespēju lieguma apmeklētājiem gan novērot putnus un vērot pļavu ainavu no laba skatu punkta, gan uzzināt par dabas lieguma un tā apkārtnes vērtībām. Dabas takas aptuvenais garums – 1 km.

Pasākumus realizē UNDP/GEF projekts sadarbībā ar Burtnieku pagasta pašvaldību un zemes īpašniekiem. Orientējoši – 2006. gadā. Nākotnē pašvaldībai jāplāno arī objektu uzturēšanas izmaksas.

3. Izvietot dabā divus informatīvos stendus

Pasākums nepieciešams, lai sniegtu dabas lieguma apmeklētājiem informāciju par dabas lieguma atrašanās vietu, apmeklēšanas noteikumiem un sastopamajām dabas vērtībām ezera A krastā.

Viens informācijas stends būtu stāvlaukumā pie Burtnieku luterāņu baznīcas (ārpus dabas lieguma), bet otrs - blakus plānotajam skatu tornim uz poldera dambja ezera A krastā (uz robežas ar dabas liegumu). Informatīvo stendu sagatavošanu veic ieinteresētā puse.

4. Uzcelt skatu torni ezera A krastā

Skatu tornis uz poldera dambja ezera A krastā dotu iespēju pārredzēt lielu daļu Burtnieku ezera, novērot putnus, kā arī, ja nākotnē ezera A krastā būtu izveidota pludmale, to varētu izmantot kā novērošanas torni cilvēku drošībai. Celtniecību veic zemes īpašnieks vai kāda cita ieinteresētā puse sadarbībā ar zemes īpašnieku.

Pēc torņa uzcelšanas jāplāno arī tā uzturēšanas izmaksas.

5. Izveidot dabas taku Burtnieku ezera A krastā

1930-ajos gados iecienīta pastaigu vieta bija gar Burtnieku ezera A krastu, kur varēja vērot gan ezera ainavu, gan smilšakmens atsegumus. Pašreiz ezera piekraste ir aizaugusi ar krūmiem un kokiem. VAK Burtnieku nodaļa bija izveidojusi nelielu dabas taku netālu no Luterāņu baznīcas. Dabas aizsardzības plāns paredz takas atjaunošanu un pagarināšanu līdz pat Burtnieku vecajiem kapiem dienvidu virzienā, un līdz Dūres upei – ziemeļu virzienā. Taka paredzēta, izcērtot kokus un krūmus ezera piekrastē, kā arī mitrākajās vietās ierīkojot koka seguma laipas vai apaļas koka ripas. Aptuveni 100m būtu jānosedz ar koka segumu, bet precīzi tas būs zināms pēc krūmu, koku izciršanas. Takas kopējais garums - aptuveni 2,2 km.

Lai būtu iespējams ejot pa taku vērot ne tikai ezera stāvo krastu, bet arī ezera ainavu, nepieciešams izcirst arī krūmus ezera palienē. Kopā krūmi, koki būtu jāizcirst aptuveni 15 ha no Burtnieku vecajiem kapiem līdz Dūres upei.

Risks – pie lielāka ūdens līmeņa var sākties ezera stāvo krastu izskalošana. Pašreiz krūmu josla aiztur ledu un ūdeņus.

Lai izvairītos no riska, ka ezerā sāk ieskalot vecos Burtnieku kapus, ieteicams posmā gar kapiem (aptuveni 150 m) krūmus palienē tomēr neizcirst.

Jāņem vērā, ka pēc krūmu izciršanas, katru gadu ir jācērt atvases, tātad šeit nepieciešami regulārs finansējums.

Pie Burtnieku Luterāņu baznīcas ir izveidotas nelielas trepes nokāpšanai līdz ezera palienei. Tās ir regulāri jāatjauno ar koka pakāpieniem un margām. Kāpņu garums – aptuveni 20m. Blakus kāpnēm ezera pamatkrastā, ārpus dabas lieguma, ir neliela koka lapene – skatu punkts. Lapeni nepieciešams regulāri atjaunot.

Taku var ierīkot pa posmiem – vispirms izveidot taku posmā no Burtnieku vecajiem kapiem līdz Luterāņu baznīcai, vēlāk to pagarināt līdz Dūres upei.

Pirms pasākuma veikšanas, dabisko meža biotopu eksperts atzīmē ezera piekrastē atstājamus kokus.

6. Izcirst kokus, krūmus ezera A krastā, z/ī kadastra Nr.96480040009

Pasākums nepieciešams, lai braucot pa ceļu Puikule-Rencēni-Vēveri būtu iespējams vērot Burtnieku ezera ainavu. Koku josla atrodas uz robežas ar dabas liegumu.

Pasākums veicams, izcērtot kokus, krūmus (galvenokārt tie ir vidēja vecuma un jauni baltalkšņi, melnalkšņi, ievas), kas šaurā joslā saauguši gar nelielu strautiņu, kas ietek ezerā. Vēlams izcirst arī krūmus, kokus gar grāvi, kas perpendikulārs ezeram. Spriežot pēc 1930-o gadu topogrāfiskajām kartēm, šajā posmā kokaudzes nav bijušas. Ieteicamais cirtes veids – cita cirte.

Pasākumu veic zemes īpašnieks vai cita ieinteresētā puse saskaņā ar zemes īpašnieku.

F. ES nozīmes sugu un biotopu stāvokļa monitorings

Pasākums nepieciešams, lai regulāri iegūtu informāciju par EP Biotopu direktīvas I Pielikuma biotopu un II pielikuma sugu un Putnu direktīvas I pielikuma sugu populāciju stāvokli dabas liegumā saskaņā ar Biotopu un Putnu direktīvas prasībām.

Mērķa sugas varētu būt ķikuts, grieze, no biotopiem – 6450 Upju palieņu pļavas, 9180* Nogāžu meži, 8220 Smilšakmens atsegumi, 7160 Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi, 3150 Dabīgi eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju.

Potenciālais monitoringa biežums varētu būt vienu reizi 6 gados, bet putniem – katru otro gadu. Tomēr gan monitoringa objektu saraksts, gan intervāls ir vēlreiz rūpīgi jāanalizē pirms šāda veida monitoringa uzsākšanas, ņemot vērā tā brīža situāciju un prioritātes.

G. Organizatoriskie pasākumi

Lai būtu iespējams nākotnē izveidot publisku pludmali ezera A krastā, uzlabot laivu bāzes „Ezerpriedes” infrastruktūru, dabas aizsardzības plāns un dabas lieguma individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi paredz tajos krasta posmos izdalīt dabas parka zonu, kurā šādas darbības ir pieļaujamas.

Agrāk ezera A krastā ir jau bijusi publiskā pludmale. Tā izzudusi, izveidojot Silzemnieku polderi.

Attiecībā uz lapu, zaru, atkritumu izbēršanu nogāzē pie vecajiem Burtnieku kapiem, Burtnieku pagasts plāno izvietot atkritumu konteinerus pie vecajiem kapiem, lai atkritumi netiktu bērti nogāzē.

4.2. Zonējuma priekšlikums

Dabas liegumam ieteicamas divas zonas: dabas lieguma un dabas parka zona (13. pielik.).

Dabas lieguma zona (396,5 ha) izveidota, lai saglabātu dabas lieguma dabas vērtības un nodrošinātu to apsaimniekošanu.

Dabas parka zona (35,5 ha) izveidota, lai sekmētu dabai draudzīga tūrisma un atpūtas attīstību dabas liegumā.

Dabas lieguma zonu platības aprēķinātas digitāli pēc poligonu izmēriem.

V Plāna ieviešana un atjaunošana

5.1. Plāna ieviešanas praktiskie aspekti

Saskaņā ar likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 25. pantu, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts veic dabas lieguma pārvaldi. Galvenie pasākumu realizētāji ir zemes īpašnieki un Burtnieku pašvaldība.

LIFE Daba projekta ietvaros (2005. - 2008.) tiek finansēti vairāki apsaimniekošanas pasākumi, tai skaitā pļavu atjaunošana, izcērtot krūmus un kokus, aploka ierīkošana, bukletu izdošana. UNDP/GEF projekta ietvaros tiek finansēta viena skatu torņa celtniecība pie Eiķinupes, dabas takas ierīkošana, 2 informatīvo stendu un 9 stājstendu izgatavošana. Pārējiem pasākumiem finansējums jāmeklē citviet.

5.2. Plāna atjaunošana

Dabas lieguma "Burtnieku ezera pļavas" dabas aizsardzības plāns izstrādāts 10 gadiem - laika periodam līdz 2015. gadam. Plāna atjaunošana veicama 2015. gadā, izvērtējot veikto apsaimniekošanas pasākumu efektivitāti un papildus pasākumu nepieciešamību.

Nepieciešamības gadījumā dabas aizsardzības plānu var papildināt un mainīt (balstoties uz apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitoringa rezultātiem). Apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings balstās uz pasākumu izpildes indikatoriem, kas uzskaitīti 4. tabulā IV nodaļā. Lai mainītu dabas aizsardzības plānā paredzētos pasākumus vai dabas aizsardzības plāna mērķus nepieciešams izveidot darba grupu, pieaicinot ekspertus, kas sniegtu atzinumu par to, kādas izmaiņas ir nepieciešamas un kā tās ietekmēs dabas lieguma dabas vērtības. Ieteicams pieaicināt ekspertus, kas piedalījušies dabas aizsardzības plāna izstrādē (skatīt dabas aizsardzības plāna ievadā).

5.3. Nepieciešamie grozījumi teritorijas plānojumos

5.4. Individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts

Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā tika sagatavots sekojošs individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts.

Dabas lieguma "Burtnieku ezera pļavas" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka dabas lieguma "Burtnieku ezera pļavas" (turpmāk – dabas lieguma) aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamos un aizliegtos darbības veidus dabas liegumā, kā arī dabas lieguma apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izveidošanas kārtību.
2. Dabas liegumā ir spēkā arī citos normatīvajos aktos noteiktās vides aizsardzības prasības.
3. Dabas liegumu dabā apzīmē ar speciālām informatīvām zīmēm, kuru paraugs un lietošanas kārtība noteikti šo noteikumu 1.pielikumā. Informatīvo zīmju izveidošanu (sagatavošanu) un izvietošanu nodrošina [Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācija](#).
4. Dabas liegumā aizliegts:
  - 4.1. ierīkot jaunus atkritumu poligonus un izgāztuves;
  - 4.2. . (svītrots ar MK 26.10.2004. noteikumiem nr.898);
  - 4.3. bez attiecīgas atļaujas vai iepriekšējas rakstiskas saskaņošanas ar [Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrāciju](#):
    - 4.3.1. veikt darbības, kas izraisa pazemes ūdeņu, gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu līmeņa maiņu,

- 4.3.2. veikt arheoloģiskās izpētes darbus;
- 4.3.3. izsniegt zemes dzīļu izmantošanas atļauju (licenci).

5. Ja par vides aizsardzību atbildīgā valsts vai pašvaldības institūcija atbilstoši tās kompetencei pieņem pārvaldes lēmumu, ka kādai darbībai ir vai var būt būtiska negatīva ietekme uz dabas liegumu, tās ekosistēmām vai dabas procesiem tajā, vai darbība ir pretrunā ar dabas lieguma izveidošanas un aizsardzības mērķiem un uzdevumiem, šo darbību veikt aizliegts.

6. Zemes īpašniekiem (lietotājiem) aizliegts savā īpašumā (lietojumā) ierobežot apmeklētāju pārvietošanos pa ceļiem, takām, ūdenstecēm un ūdenstilpēm, kas norādīti attiecīgās aizsargājamās teritorijas dabas aizsardzības plānā (turpmāk – dabas aizsardzības plāns) un paredzēti dabas lieguma apskatei.

7. Jebkāda veida reklāma dabas liegumā dabā izvietojama pēc saskaņošanas ar Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 26.10.2004. noteikumiem nr.898)

8. Informāciju par dabas lieguma īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēm un īpaši aizsargājamiem biotopiem drīkst izplatīt tikai ar **Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācijas** rakstisku atļauju.

9. Dabas liegumā izdalītas divas zonas:

- 9.1. Dabas lieguma zona (396,5 ha),
- 9.2. Dabas parka zona (35,5 ha).

10. Dabas lieguma zonā aizliegts:

~~16.1.~~ 10.1. veikt jebkādas darbības, par kurām saskaņā ar šo noteikumu 5.punktu pieņemts lēmums, ka tām ir vai var būt:

- ~~16.1.1.~~ 10.1.1. būtiska negatīva ietekme uz dabiskajiem biotopiem, savvaļas dzīvnieku, augu un sēņu sugām un to dzīvotnēm vai savvaļas dzīvnieku populāciju vairošanos, atpūtu un barošanos, kā arī pulcēšanos migrācijas periodā;
- ~~16.1.2.~~ 10.1.2. negatīva ietekme uz īpaši aizsargājamiem biotopiem, īpaši aizsargājamām sugām un to dzīvotnēm;

~~16.2.~~ pārvietoties ar ūdens motocikliem un motorjahtām, izņemot valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu pārvietošanos, pildot dienesta pienākumus;

~~16.3.~~ 10.2. lietot ūdensputnu medībās šāviņus, kas satur svīnu;

~~16.4.~~ 10.3. pļaut virzienā no lauka malām uz centru;

~~16.5.~~ 10.4. veikt zemes transformāciju, izņemot skatu torņu celtniecību šo noteikumu X. pielikumā noteiktajās vietās (skat. X. pielik.), izņemot zemes transformāciju (pēc rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju) nacionālo parku dabas lieguma zonās un zemes transformāciju (pēc saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi) šo noteikumu 16.28.2.apakšpunktā minēto darbību veikšanai;

~~16.6.~~ ierīkot purvos dzērveņu plantācijas;

~~16.7.~~ nosusināt purvus;

~~16.8.~~ 10.5. dedzināt sauso zāli un niedres, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto dabas apsaimniekošanas pasākumu veikšanai šo noteikumu X. pielikumā norādītajās vietās (skat. X. pielik.).

~~16.9.~~ 10.6. cirst kokus galvenajā cirtē un rekonstruktīvajā cirtē;

~~16.10.~~ 10.7. cirst kokus kopšanas cirtē (izņemot slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus saskaņā ar šo noteikumu 16.29.apakšpunktu un citiem normatīvajiem aktiem), ja valdauzdes vecums pārsniedz:

- ~~16.10.1.~~ 10.7.1. priežu un ozolu audzēm – 60 gadus
- ~~16.10.2.~~ 10.7.2. egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm – 50 gadus;
- ~~16.10.3.~~ 10.7.3. apšu audzēm - 30 gadus;

~~16.11.~~ 10.8. no 15.aprīļa līdz 31.jūlijam veikt mežsaimniecisko darbību un krūmu ciršanu, izņemot meža ugunsdrošības pasākumus, meža atjaunošanu ar rokas darbarīkiem un bīstamo koku (koku, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību, tuvumā esošās ēkas vai

infrastrukturāras objektus) ciršanu un novākšanu;

~~46.12.~~ **10.9.** atzarot augošus kokus mežaudzēs, izņemot koku atzarošanu skatu punktu ierīkošanai un uzturēšanai, kā arī satiksmes drošībai uz vispārējās lietošanas ceļiem;

~~46.13.~~ **10.10.** cirst nokaltušus kokus un izvākt kritušus kokus, kritālas vai to daļas, kuru diametrs resnākajā vietā ir lielāks par 25 cm, izņemot bīstamo koku novākšanu;

~~46.14.~~ **10.11.** nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem, mopēdiem, motorolleriem, pajūgiem un zirgiem pa meža un lauksaimniecības zemēm, ja tas nav saistīts ar šo teritoriju apsaimniekošanu vai uzraudzību vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;

~~46.15.~~ **10.12.** ierīkot nometnes un celt teltis ārpus īpaši norādītām vietām;

~~46.16.~~ **10.13.** kurināt ugunscurus ārpus īpaši norādītām vai speciāli ierīkotām vietām;

~~46.17.~~ **10.14.** rīkot autosacensības, motosacensības, ūdensmotosporta un ūdensslēpošanas sacensības, kā arī rallijus, treniņbraucienus un izmēģinājuma braucienus;

~~46.18.~~ **10.15.** ierīkot savvaļas augu, sēņu un dzīvnieku, kā arī to produktu pārdošanas un iepirkšanas punktus;

~~46.19.~~ izmantot speciālas vākšanas palīgierīces savvaļas ogu un sēņu lasīšanā;

~~46.20.~~ **10.16.** uzstādīt vēja ģeneratorus;

~~16.21.~~ pieļaut suņu atrašanos brīvā dabā bez pavadas un uzpurņa, izņemot medības un valsts robežas apsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktos gadījumus un kārtību;

~~46.22.~~ **10.17.** iegūt derīgos izrakteņus;

~~46.23.~~ **10.18.** bojāt vai iznīcināt (arī uzarot vai kultivējot) palieņu, terašu un meža pļavas un lauces, izņemot medijamo dzīvnieku piebarošanas lauces;

~~46.24.~~ **10.19.** sadalīt zemes īpašumus zemes vienībās, kas mazākas par 10 hektāriem;

~~46.25.~~ **10.20.** veikt darbības, kas izraisa augsnes eroziju;

~~46.26.~~ **10.21.** ierīkot jaunas iežogotas savvaļas dzīvnieku sugu brīvdabas audzētavas;

~~46.27.~~ **10.22.** celt un ierīkot jaunus aizsprostus un citas ūdens regulēšanas ietaises, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto biotopu atjaunošanas pasākumu veikšanai un rakstiski saskaņots ar Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrāciju;

~~46.28.~~ **10.23.** bez rakstiskas saskaņošanas ar Ziemeļvidzemes Biosfēras rezervāta administrāciju:

~~46.28.1.~~ **10.23.1** organizēt brīvā dabā masu sporta, izklaides un atpūtas pasākumus, kuros piedalās vairāk nekā 50 cilvēku;

~~46.28.2.~~ **10.23.2.** veikt ceļu (arī sliežu ceļu), inženierkomunikāciju un citu inženierbūvju restaurāciju, renovāciju vai rekonstrukciju;

~~46.28.3.~~ **10.23.3.** ierīkot izziņas, atpūtas un tūrisma infrastruktūras objektus, izņemot objektus šo noteikumu X. pielikumā atzīmētajās vietās;

~~46.28.4.~~ atjaunot un ieaudzēt mežu;

~~46.28.5.~~ **10.23.4.** mainīt zemes lietošanas mērķi, izņemot no krūmiem uz pļavām vai ganībām;

~~46.28.6.~~ **10.23.5.** vākt dabas materiālus kolekcijām;

~~46.28.7.~~ **10.23.6.** veikt zinātniskos pētījumus;

~~46.28.8.~~ **10.23.7.** ierīkot jaunas un paplašināt esošās ūdenstransporta līdzekļu bāzes;

~~46.29.~~ **10.24.** cirst slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus kopšanas cirtē, sanitārajā cirtē un galvenajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma bez rakstiskas saskaņošanas ar Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrāciju.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 26.10.2004. noteikumiem nr.898)

~~17.~~ Būvniecība dabas liegumā pieļaujama atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumam, ievērojot normatīvajos aktos un dabas aizsardzības plānā (ja tāds ir) noteikto kārtību un ierobežojumus.

(MK 26.10.2004. noteikumu nr.898 redakcijā)

Pašvaldība, kurai nav teritoriālā plānojuma (arī detālā plānojuma), šo noteikumu 17., 19. un 21.punktā minētajos gadījumos jebkuru būvniecības ieceri rakstiski saskaņo ar reģionālo vides pārvaldi. Reģionālā vides pārvalde pirms lēmuma pieņemšanas pieprasa atzinumu no aizsargājamās teritorijas administrācijas (ja tāda ir). Ja reģionālā vides pārvalde:

~~31.1.~~ saskaņo būvniecības ieceri, minētā būvniecības iecere nododama publiskai apspriešanai;

~~31.2.~~ nesaskaņo būvniecības ieceri, pašvaldība to noraida.

(MK 26.10.2004. noteikumu nr.898 redakcijā)

11. Dabas parka zonā aizliegts:

~~18.4.~~ 11.1. veikt jebkādas darbības, par kurām saskaņā ar šo noteikumu 5.punktu pieņemts lēmums, ka tām ir vai var būt:

~~18.4.1.~~ 11.1.1. būtiska negatīva ietekme uz dabiskajiem biotopiem, savvaļas dzīvnieku, augu un sēņu sugām un to dzīvotnēm vai savvaļas dzīvnieku populāciju vairošanos, atpūtu un barošanos, kā arī pulcēšanos migrācijas periodā;

~~18.4.2.~~ 11.1.2. negatīva ietekme uz īpaši aizsargājamiem biotopiem, īpaši aizsargājamām sugām un to dzīvotnēm;

~~18.2.~~ pļaut virzienā no lauka malām uz centru; (**dabas parka zonā nav pļavu, kuras būtu jāpļauj**)

~~18.3.~~ nosusināt purvus;

~~18.4.~~ 11.2. dedzināt sauso zāli un niedres, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto dabas apsaimniekošanas pasākumu veikšanai un rakstiski saskaņots ar Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācijai;

~~18.5.~~ **cirst kokus kailcirtē un rekonstruktīvajā cirtē; (dabas parka zonā nav meža zemes)**

~~18.6.~~ 11.3. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem, mopēdiem, motorrolleriem un pajūgiem pa meža un lauksaimniecības zemēm, ja tas nav saistīts ar šo teritoriju apsaimniekošanu vai uzraudzību ~~vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;~~

~~18.7.~~ 11.4. kurināt ugunsiskus ārpus īpaši norādītām vai speciāli ierīkotām vietām;

~~18.8.~~ izmantot speciālas vākšanas palīgierīces savvaļas ogu un sēņu lasīšanā;

~~18.9.~~ 11.5. uzstādīt vēja ģeneratorus;

~~18.10.~~ pieļaut suņu atrašanos brīvā dabā bez pavadas un uzpurņa, izņemot medības un valsts robežas apsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktos gadījumus un kārtību;

~~18.11.~~ 11.6. sadalīt zemes īpašumus zemes vienībās, kas mazākas par 10 hektāriem;

~~18.12.~~ 11.7. celt un ierīkot jaunus aizsprostus un citas ūdens regulēšanas ietaises, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto biotopu atjaunošanas pasākumu veikšanai un rakstiski saskaņots ar Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrāciju;

~~18.13.~~ 11.8. bez rakstiskas saskaņošanas ar Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrāciju:

~~18.13.1.~~ 11.8.1. organizēt brīvā dabā masu sporta, izklaides un atpūtas pasākumus, kuros piedalās vairāk nekā 50 cilvēku;

~~18.13.2.~~ 11.8.2. **veikt zemes transformāciju un mainīt zemes lietošanas mērķi, izņemot krūmu un koku ciršanu palieņu pļavās, pludmales labiekārtošanu, atpūtas vietu ierīkošanu bez pastāvīgu būvju celtniecības šo noteikumu X. pielikumā atzīmētajās vietās (skat. X. pielik.);**

~~18.13.3.~~ 11.8.3. veikt ceļu (~~arī sliežu ceļu~~), inženierkomunikāciju un citu inženierbūvju restaurāciju, renovāciju vai rekonstrukciju;

~~18.13.4.~~ 11.8.4. ierīkot izziņas, atpūtas un tūrisma infrastruktūras objektus, **izņemot šo noteikumu X pielikumā atzīmētos objektus norādītajās vietās;**

~~18.13.5.~~ 11.8.5. ierīkot jaunas iežogotas savvaļas dzīvnieku sugu brīvdabas audzētavas;

~~18.13.6.~~ 11.8.6. rīkot autosacensības, motosacensības, ūdensmotosporta un ūdensslēpošanas sacensības, kā arī rallijus, treniņbraucienus un izmēģinājuma braucienus;

~~18.14.~~ **cirst kokus sanitārajā cirtē un galvenajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma bez rakstiskas saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi, izņemot koku ciršanu aizsargājamās teritorijās, kurām ir izveidota administrācija, kas izsniedz koku ciršanas apliecinājumus; (jo dabas parka zonā nav mežaudžu)**

~~18.15.~~ **veicot kopšanas cirti, izcirst valdošās koku sugas valdaudzes kokus (izņemot augšanā atpalikušos, slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus), ja valdošās koku sugas vecums pārsniedz:**

Dabas aizsardzības plāns dabas liegumam "Burtnieku ezera pļavas", laika posmam 2005.-2015.

18.15.1. priežu un ozolu audzēm — 60 gadus;

18.15.2. egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm — 50 gadus;

18.15.3. apšu audzēm — 30 gadus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 26.10.2004. noteikumiem nr.898)

~~19. Būvniecība dabas parkā pieļaujama atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumam, ievērojot normatīvajos aktos un dabas aizsardzības plānā (ja tāds ir) noteikto kārtību un ierobežojumus.~~

(MK 26.10.2004. noteikumu nr.898 redakcijā)

Literatūras saraksts

- Dabas aizsardzības plāns Latvijai, WWF project 4568: Conservation plan for Latvia. Final report, 1992. Rīga: LU Ekoloģiskais centrs, 141.
- Eberhards G., Kalniņa L., Zagorska I. 2003. Senais Burtnieku ezers un akmens laikmeta apdzīvotās vietas. – Arheoloģija un etnogrāfija, 21. laidiens. Rīga, Latvijas Vēstures institūta apgāds, 27.-40. lpp.
- Eipurs I. 1998. Salaca. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 5. sēj. Rīga, Preses nams, 30.-31. lpp.
- Kalniņa A. 1995. Klimatiskā rajonēšana. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 2. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 245. lpp.
- Nikodemus O., Kūmiņš R., Zvaigzne E. 1998. Augšņu karte. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 6. sēj. Rīga, Preses nams.
- Račinskis E., Stīpniece A. 2000. Burtnieks. – Putniem starptautiski nozīmīgās vietas Latvijā. Rīga, LOB, 98.-100. lpp.
- Račinskis E. 2004. Burtnieka pļavas. – Eiropas Savienības nozīmes putniem nozīmīgās vietas Latvijā. Rīga, LOB, 120.-121. lpp.
- Ramans K., Zelčs V. 1995. Fizioģeogrāfiskā rajonēšana. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 2. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 74.-76. lpp.
- Tidriķis A. 1994. Burtnieks. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 1. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 175.-176. lpp.
- Zelčs V. 1994. Burtnieka drumlinu lauks. Burtnieka līdzenums. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 1. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 173.-175. lpp.
- Табака Л. В. 1979. Общая характеристика растительного покрова и геоботанические микрорайоны. – Флора и растительность Латвийской ССР. Северо-Видземский геоботанический район. Рига, Зинатне, 5-17 с.
- Спурис З. Д. 1956. Стрекозы Латвийской ССР. Рига: Изд-во АН ЛатвССР, 96 с.
- Spuris Z. 1963. Jaunas ziņas para spāru izplati Latvijā. – Latvijas Entomologs, 7:21-40. lpp.
- Spuris Z. (red.) 1998. Latvijas Sarkanā grāmata. Retās un apdraudētās augu un dzīvnieku sugas. 4. sēj. Bezmugurkaulnieki. Rīga, LU Bioloģijas institūts, 388 lpp.

Nepublicēti materiāli

- Auniņš, A. 1999. Ķikuta aizsardzības pasākumu plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība. Projekta atskaite.
- Auniņš A. 2003. Lauku biotopu monitorings. *Pļavu un lauksaimniecības zemju monitoringa rokasgrāmata*. Rīga, LVA, 27-37.
- Burtnieki 1985. Burtnieku pagasta (p/s "Burtnieki") ierīkoto meliorācijas sistēmu plāns. 1985. g., pēc 1984. g. dešifrēšanas materiāliem, mērogs 1 : 10 000
- Burtnieku pagasta teritoriālais plānojums. I redakcija. SIA "Reģionālie projekti" Data Form 2004. NATURA 2000 Standard Data Form. Site code: LV0532700. VĢMA datu bāze.
- EMERALD 2003. Projekta "Latvijas īpaši aizsargājamo teritoriju sistēmas saskaņošana ar EMERALD/NATURA 2000 aizsargājamo teritoriju tīklu" lauka darba anketas. Projekta norises laiks 2001-2004. gads, izpildītājs Latvijas Dabas fonds, finansētājs DANCEE.
- Keišs, O. 1999. Griezes aizsardzības pasākumu plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība. Projekta atskaite.
- Pļavu projekts 2002. Projekta "Pļavu inventarizācija Latvijā" datu bāze. Projekta norises laiks 2000.-2002. gads, izpildītāji: Latvijas Dabas fonds,

Dabas aizsardzības plāns dabas liegumam "Burtnieku ezera pļavas", laika posmam 2005.-2015.

Nīderlandes Karaliskā dabas aizsardzības biedrība, finansētāji:

Nīderlandes valdība, PIN-MATRA fonds.

Opermanis, O., Kabucis, I., Auniņš, A. 1997. CORINE Biotopes projekts Latvijā.

1994 – 1997. Darba metodika un rezultāti.

M.Kalniņa npublicētie dati par spāru novērojumiem DL „Vidusburtnieks” 2005. gada 25. jūnijā.

Interneta adreses

www.dap.gov.lv

www.likumi.lv

www.lva.gov.lv

www.pmlp.gov.lv

Pielikumi

Dabas aizsardzības plāna izstrādes gaita

- I pielikums. Pirmās informatīvās sanāksmes dalībnieku saraksts un protokols. Aptaugas anketa.
- II pielikums. Pirmās uzraudzības grupas sanāksmes protokols un dalībnieku saraksts.
- III pielikums. Otrās uzraudzības grupas sanāksmes protokols un dalībnieku saraksts.
- IV pielikums. Dabas aizsardzības plāna sabiedriskās apspriešanas protokols un dalībnieku saraksts.
- V pielikums. Izraksts no Burtnieku pagasta padomes sēdes protokola.
- VI pielikums. Uzraudzības grupas pēdējās sanāksmes protokols un dalībnieku saraksts.

Dabas aizsardzības plāns

Tabulas

- 1. pielikums. Zemes īpašuma veidi un funkcionālais zonējums dabas liegumā "Burtnieku ezera pļavas".
- 2. pielikums. Dabas liegumā „Burtnieku ezera pļavas” konstatētās spāru sugas.
- 3. pielikums. Dabas liegumā „Burtnieku ezera pļavas” konstatētās tauriņu sugas.
- 4. pielikums. Īpaši aizsargājamās putnu un bezmugurkaulnieku sugas dabas liegumā „Burtnieku ezera pļavas”

Kartes

- 5. pielikums. Zemes īpašuma veidi dabas liegumā "Burtnieku ezera pļavas".
- 6. pielikums. Bioloģiski vērtīgās pļavas (BVZ) dabas liegumā "Burtnieku ezera pļavas".
- 7. pielikums. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Burtnieku ezera apkārtnē.
- 8. pielikums. Īpaši aizsargājamās un retās bezmugurkaulnieku sugas dabas liegumā „Burtnieku ezera pļavas”
- 9. pielikums. Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi dabas liegumā „Burtnieku ezera pļavas”
- 10. pielikums. Dabas liegumā „Burtnieku ezera pļavas” sastopamie biotopi
- 11. pielikums. Apsaimniekošanas pasākumi dabas liegumā „Burtnieku ezera pļavas”
- 12. pielikums. Dabas lieguma „Burtnieku ezera pļavas” tūrisma infrastruktūra
- 13. pielikums. Dabas lieguma „Burtnieku ezera pļavas” funkcionālais zonējums

I pielikums

Informatīvās sanāksmes par LIFE 04 NAT/LV/000198 "Palieņu pļavu atjaunošana" un dabas aizsardzības plāna izstrādi dabas liegumam "Burtnieku ezera pļavas" uzsākšanu Burtnieku pagastā, 28.02.2005

Dalībnieku saraksts

Nr.p.k.	Vārds, Uzvārds	Organizācija vai saimniecība, ko pārstāv
1	Inga Račinska	LDF
2	Jānis Reihmanis	LDF
3	Andris Klepers	LDF
4	Ainārs Auniņš	LDF
5	Liene Salmiņa	LDF
6	Kristīne Galauska	Dabas aizsardzības pārvalde
7	Regīna Devīte	Z/s "Igaši"
8	Anita Vētra	"Ievlejas"
9	Juris Jurašs	"Briedeskrogs -1"
10	Dainis Upmacis	"Dukuri -1"
11	Jānis Jurašs	Agronomu biedrība
12	I. Daugule	"Kļaviņas"
13	Lita Ozerniska	Burtnieku pagasta padome
14	Dzidra Grīnberga	Z/s "Adzeliēši"
15	Aina Švalbe	"Mieļas"
16	Aldis Liepiņš	Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts
17	Laura Zvingule	Projekts "Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā"
18	Jānis Gailis	LDF

PIRMĀS INFORMATĪVĀS SANĀKSMES

Par projekta LIFE 04 NAT/LV/0000198 "Palieņu pļavu atjaunošana"
(Restoration of Latvian floodplains for EU priority species and habitats)
uzsākšanu

PROTOKOLS

Valmieras rajona
Burtnieku pagastā

2005.gada 28.februārī

Sanāksmes sākums plkst.11⁰⁰

Sanāksmi vada – projekta vadītāja I.Račinska

Protokolē – Jānis Reihmanis

Sanāksmes dalībnieki – skat. dalībnieku saraksts

Darba kārtība:

1. Ievads par projektu, I.Račinska.
2. Ievads par Natura 2000 vietām un Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (ĪADT) apsaimniekošanas noteikumiem, I.Račinska.
3. Kopsavilkums par ĪADT "Burtnieku ezera pļavas" un "Vidusburtnieks", A.Klepers.
4. Dabas aizsardzības plānu izstrādes būtība un procedūra, K.Galauska.
5. PAUZE.
6. Kopsavilkums par ĪADT "Burtnieku ezera pļavas" DAP izstrādes procesu un darbībām, L.Salmiņa
7. Kopsavilkums par veicamajām darbībām ĪADT "Burtnieku ezera pļavas" un "Vidusburtnieks", A.Auniņš.
8. Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts. A. Liepiņš.
9. Informācija par projektu "Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā" . L. Zvīgule

Uzstāšanās laikā jautājumi netika uzdoti. Vairāki sanāksmes dalībnieki uzdeva jautājumus pēc oficiālās sanāksmes beigām.

Aptaujas anketa

1. Jūsu īpašums atrodas dabas liegumā

(lūdzu pasvītrojiet, kurā dabas liegumā atrodas Jūsu īpašums)

- a) "Burtnieku ezera pļavas"
- b) "Vidusburtnieks"
- c) gan dabas liegumā "Burtnieku ezera pļavas", gan dabas liegumā "Vidusburtnieks"

2. Dabas liegumā Jums atrodas:

Lūdzu pasvītrojiet Jūsu situācijai atbilstošo atbilžu variantu. Ja Jums ir īpašumi abos dabas liegumos, lūdzu pierakstiet pretī attiecīgajam atbilžu variantam arī dabas lieguma nosaukumu

- a) 0, 1 – 5 ha
- b) 6 – 10 ha
- c) vairāk nekā 10 ha
- d) nezinu cik daudz no mana īpašuma atrodas dabas liegumā

3. Patreiz Jūs savā īpašumā, kas atrodas dabas liegumā

- a) pļaujat
- b) ganiet lopus (lūdzu, uzrakstiet cik un kādus)

-
- c) nedarū neko
  - d) veicu citas darbības (lūdzu uzrakstiet, kādas)
-

4. Vai Jūs savā īpašumā esošajās pļavās vislabprātāk

- a) pļautu
  - b) ganītu
  - c) nedarītu neko
  - d) manā īpašumā, kas atrodas dabas liegumā, nav pļavu
  - e) veiktu citas darbības (lūdzu uzrakstiet, kādas)
-

5. Vai Jūs esat ieinteresēts savu īpašumu apsaimniekot turpmāk

- a) Jā
- b) Nē
- c) Vislabprātāk savu zemes īpašumu iznomātu
- d) Vislabprātāk savu zemes īpašumu pārdotu

6. Vārds, Uzvārds, telefons, zemes īpašuma nosaukums vai kadastra numurs

---

PALDIES PAR ATSAUCĪBU!

II pielikums

Dabas aizsardzības plāna izstrādes dabas liegumam "Burtnieku ezera pļavas"
pirmās uzraudzības grupas sanāksmes protokols un dalībnieku saraksts

Darbības vieta: Briedes krogs, Burtnieku pagasts

Laiks: 26.09.2005, 10.00 – 11.45.

Sanāksmes dalībnieki:

1. Liene Salmiņa (LDF)
  2. Inga Račinska (LDF)
  3. Gundega Freimane (DAP)
  4. Zane Garsele (kempings "Ezerpriedes")
  5. Uldis Balodis (Valmieras RVP)
  6. Baiba Bišopa (Valmieras RVP)
  7. Lita Ozerinska (Burtnieku pagasta padome)
  8. Kaspars Skuja (Ziemeļvidzemes reģionālais attīstības fonds)
  9. Baiba Lazdiņa (Ziemeļvidzemes reģionālais attīstības fonds)
  10. Māris Drukmanis (SIA "Veris MA" valdes loceklis)
  11. Kaspars Beriņš (Valmieras virsmežniecība)
  12. Guntars Kampernovs (AS LVM)
  13. Māris Rušiņš (AS LVM)
  14. Ieva Nikoleta Dāboliņa (Valmieras rajona padomes Attīstības daļa)
  15. Jānis Jurašs (Burtnieku zirgaudzētava)
  16. Māris Rika (Burtnieku pagasta priekšsēdētājs)
  17. Andis Grīnbergs ("Meteni")
  18. Dzidra Grīnberga (z/s "Adzelvieši")
  19. Laura Jukāme (DAP)
  20. Dainis Ozols (Ziemeļvidzemes BR)
  21. Zenta Skrastiņa (Burtnieku pagasta deputāte)
- Protokolā lietoti dalībnieku vārdu un uzvārdu iniciāļi.

L.S.:

Labdien! Par darba kārtību. 1) par to, kas līdz šim izdarīts – LDF; 2) apsaimniekošanas pasākumu apspriešana; 3) par zonējumu – kur plānot stingru, kur neitrālo zonu; 4) vienoties, kur nākamreiz tikties. Tā būs interaktīva saruna. Ja radīsies interese sanāksmes nobeigumā varēs aizbraukt pie ezera un konkrēto vietu aplūkot.

Kā tagad izskatās – ir pabeigti darbi, teritoriju ir novērtējuši putnu, bezmugurkaulnieku eksperti, kartēti biotopi. No biotopiem skatījās ne tikai īpaši aizsargājamās, bet arī ES nozīmes. Inventarizēti krūmāju un mežu biotopi. Noteikts kāda veida pļavas ir sastopamas. Daļa datu ir apkopots. Pa punktiem ir sagatavots vispārējs apraksts. Sagatavots plāna 1., 2., un 3. daļu melnraksts.

Šodien ir pirmā uzraudzības grupas sanāksme. Vēlāk tiks izsludināta publiskā apspriešana. Plāna izstrāde būtu jāpabeidz līdz 31. decembrim.

Dabas lieguma kopējā platība aizņem 432 ha (līdz ezera ūdenim, ietverot lielāko daļu niedrāju).

I.N.D:

Ja niedrājs iekšā, tad to nevar pļaut?

L.S: Var, ja uzskata, ka vajag. Tas viss jāizrunā.

Dabas liegumā vislielākās platības aizņem pļavas ar piekrastes niedrājiem un augsto grīšļu audzes. Grīšļu sabiedrības vairāk teritorijas A daļā. Teritorijā vērojami arī upju lejteču posms ar vecupēm, nelieli mežu gabaliņi teritorijas A daļā – pie vecajiem kapiem, nogāžu mežu gabaliņi. Lielākā daļā pieder LVM. Nedaudz sastopam arī avoksnāji, kur ir arī smilšakmens atsegumi.

Antropogēnie biotopi: laivu ceļi, kanāli, grāvji, Eiķinupes lejtece, zemes ceļi, daļa no laivu bāzes kempinga, sakņu dārzi. Teritorijas Z daļā - medību tornis.

Dabas vērtības: 7 īpaši aizsargājamās putnu sugas, 10 īpaši aizsargājamās bezmugurkaulnieku sugas. Putni sastopami vairāk pļavās (ķikuts, ap 10 pāriem griezes, niedru lija, purvu pūce). Bezmugurkaulnieki – reti tauriņi. Sastopamas 5 putnu direktīvas 1. pielikuma sugas un 3 biotopu direktīvas 2. pielikuma sugas.

Netika konstatēta neviena reta augu suga, taču iespējams, ka nākotnē tās var izaugt.

Īpaši aizsargājamo biotopu veidi: nogāžu un gravu meži, smilšakmens atsegumi, minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi (no vecajiem kapiem līdz Luterāņu baznīcai).

Biotopu direktīvas 1. pielikuma biotopi: upju palieņu pļavas, eitrofas augsto lakstaugu audzes, nogāžu un gravu meži, smilšakmens atsegumi, minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi. Nedaudz arī zilganās molīnijas pļavas (pie poldera) un sausas pļavas kaļķainās augsnēs (pie Eiķinupes) (<1ha).

Bezmugurkaulnieki dzīvo palieņu pļavās - vecupas un ezeru krastmalas josla.

Lielākās vērtības – Briedes, Eiķinupes lejtecē. Stāvais krasts – posmā luterāņu baznīca - vecie kapi.

Tas īsumā viss par dabas vērtībām. Varbūt jums kas piebilstams? Pāriesim pie apsaimniekošanas pasākumiem.

Pļavas vai nu jāpļauj vai jāgana (ekstensīvi). Eiķinupes lejtecē plānots veidot aploku.

I.N.D.: Kādi zirgi, savvaļas?

L.S.: Burtnieku zirgaudzētavas zirgi.

I.N.D.: Kam tā zeme pieder?

Zenta: Agronomu biedrībai.

L.S.: Vēl var pieteikties krūmu ciršanai, lai būtu pēc iespējas vairāk klaju platību, lai palielinātos putnu skaits. Tas par pļavu apsaimniekošanu.

Par mežiem. Ieteicams veikt kopšanas cirtes, atstājot ozolus. Gribētu dzirdēt mežsaimnieku viedokli.

K.B.: Pagaidām neko nedarīt, varētu kopšanas cirtes vēlāk. Kopts jau ir iepriekšējos gados.

L.S.: Bez apsaimniekošanas atstāt nogāžu mežus. Arī R pusē, mežos uz pārmitrām augsnēm nedarīt neko. Vai ir kāds viedoklis par R krastu?

I.N.D.: aizaug.

Zenta: Tā daļa pieder agronomu biedrībai. Kā sakopt atsegumus?

L.S.: To mēs izrunāsim. No ainaviskā viedokļa 60 m garumā izcirst melnalkšņus ezera DR, lai pavērtos skaists skats. Tas nebūtu zaudējums.

Sanāksmes dalībnieki atbalsta priekšlikumu.

Dz.G.: Kāds prieks, ja aug krūmi?

M.R.: Vai var cirst?

K.B.: Aizsargjosla 500 m.

I.N.D.: Galvenais pareizā laikā nocirst, pēc Jāņiem vecā mēnesī.

L.S.: Par tūrismu, atpūtu un medībām. Daļa no infrastruktūras veido laivu bāze un kempings "Ezerpriedes".

Z.G.: Tiek plānots kempingu palielināt. Cik liela daļa ir liegumā?

L.S.: Jāskatās kadastrī, pēc sanāksmes jāprecizē. Kā ir ar krūmu izciršanu?

I.N.D.: Krūmus var izcirst.

L.S.: Par infrastruktūru. Peldvietas – pašlaik pie kanāla, kapiem un poldera ZR.

M. R.: 2 vietas ezeram, kur ir peldvietas.

A.G.: izmainīja kanālu, tur vairs nevar nokļūt, izmainīja tiltu.

L.S.: Liegumā 2 vietas, kas nav labiekārtotas.

Tālāk, kas plānots: jahtu osta un peldvietas ārpus dabas lieguma. Vai vajag vēl 1 peldvietu?

M.R.: Pie poldera.

Dz.G.: ir paņemts nomā, bet nezinām ko darīt.

K.S.: kur baltā smilts, atjaunot un sakārtot, labs variants - cilvēki varēs izvēlēties.

M.R.: Applūstoša zona.

Dz.G.: Ūdens plūst no sūknētavas ezerā. Taisīja rekonstrukciju – palaida ūdeni pa kanālu – tecēja peldvietā, sabojāja pludmali, nebija piebraucamā ceļa, slapjš.

L.S.: Vai tur ko var darīt?

K.S.: Jāatrisina, kur nolikt mašīnu.

L.S.: Mašīnas ārpus dabas liegum abūtu jānovieto.

K. S.: Pie poldera.

G. F.: Vai pludmalei ir plānojums, kam jāuzņemas atbildība par to?

M.R.: Ir kopējs projekts ar igauņu ezeru.

I.N.D.: Prasības vairs nav tik drastiskas, izdevīgāk ir uzņemt atbildību.

I.R.: Kas ir ielānots pagasta augšējai daļai?

K.S.: Kā dabas pamatne.

L.S.: Par medībām nebija papildus priekšlikumu. Ir informēta ornitoloģijas biedrība. Medības veic medību kolektīvi „Valmieras centrs” (ezera A) mednieki un „Burtnieks”(pārējā teritorija) mednieki, vēl individuālie mednieki uz pīlēm.

M. R.: Mednieki neievēro noteikumus.

L.S.: Nākotnē varbūt būtu labi Eiķinupes grāvīšus aizbērt. Kāds Jūsu viedoklis?

Dz.G.: Nāk avoti, un būs tāpat viss slapjš.

M. R.: Zirgi iet dzert, iestieg, aiziet bojā.

Zenta: Visu nevajag aizbērt

J.J.: Ar ko aizbērt? Būtu labi, ja aizbērtu. Agrāk, kad nebija grāvju, zirgi neslīka.

M. R.: Taisīt pārejas, bet nevarēs ierobežot.

D.O.: Ar buldozeru aizbērt.

M. R.: Labāk atstāt kā ir.

L.S.: Hidroloģiskā izpēte varbūt nav vajadzīga?

J.J.: Taisīt žogu?

I.R.: Tas būs jāatjauno, dārgāk nekā aizbērt. Galvenais lai paliene būtu mitra.

Dz. G.: Bebri.

M. R.: Likums paredz, ka bebri jānīdē ārā.

L.S.: Dabas tūrisms. 2 skatu vietas, 2 apskates objekti. 1. Smilšakmens atsegumi pie kapiem, 2. Skatu vieta, taka gar atsegumiem pie Burtnieku luterāņu baznīcas.

M.R.: Mēs gribam sakārtot taku pie kapiem. Pie baznīcas neviens nebrauks skatīties. Baznīcas zeme pieder vienam labticīgajam, viņš nelaiž pie lapenes – Drobiševa kungs. Baznīcai ar labticīgajiem jānokārto īpašuma tiesības.

K. S.: Varētu kā perspektīvo objektu.

M. R.: plānot var, bet likumā jāmaina kā baznīcām atgūt īpašuma tiesības. Pamatīgas nesaskaņas.

I.N.D.: No ezera puses var piebraukt, agrāk bija populārs maršruts.

Z.G.: Kādreiz bijusi taka augšā.

Zenta: Vai uz leju nav labāk? Pa leju no skatu laukuma līdz veciem kapiem. No peldvietas uz baznīcu var aiziet.

I.N.D.: Visur skaistu skatu varēs redzēt.

L.S.: Vajag 2 informācijas standus. Pie baznīcas otrā pusē, pie avotiem

I.N.D.: Pie krodziņa "Rīts".

Z.G.: Pie Burtnieku baznīcas.

...(diskusijas par stendiem)

L.S.: Skatu vieta pie laivu bāzes.

Z.G.: Kā ir ar finansējumu?

I.R.: Pašvaldības var apvienoties veidot kādu lielāku tūrisma projektu.

I.N.D.: Pētījumu ir daudz bijis.

I.R.: Naudu var dabūt arī no LVAF.

L.S.: Plānotā infrastruktūra. Skatu tornis pie Ēķinupes pļavām – projekts - celt torni mežmalā.

M.R.: Tornis aplokā.

L.S.: Skatu tornis un stendi par vērtībām, 4 informācijas stendi, taka Burtnieku ciemā ārpus dabas lieguma, ko finansē UNDP/GEF projekts. Vai vēl kādas idejas?

M.R.: Vēl viens novērošanas tornis pie poldera, atpūtas zonā.

Dz.G.: Pie sūkņa stacijas.

I.N. D.: Vienu pie Rūjas.

I.R.: Visiem nepietiek finansējuma.

I.N.D.: Kas notiktu, ja polderi nojauktu.

..... (diskusijas par Burtnieku ezera līmeņa pacelšanu pakāpeniski un poldera dambja nojaukšanu)

D.O.: Pļavas paliktu slapjākas, pludmale neizmainītos, aizaugtu ar mežu.

L.S.: Jautājumi par zonējumu. Stingrā – Eiķenupe, Briedes lejtece, pārējās neitrālā vai dabas parka zona.

Inga: Visu neitrālajā zonā nevarēs.

D.O.: Ir bijušas diskusijas par ezera ūdens līmeņa atjaunošana. 20 gadu laikā, pakāpeniski.

Dz.G.: Pļavas būs zem ūdens.

L.S.: Nav reāli.

M.R.: Bet pieminēt vajag pa cik cm gadā mainīt.

G.F.: Par zonējumu. Ja tik daudz rekreācijas var tikt mainīts teritorijas statuss no dabas lieguma uz dabas parku, kas arī vairāk atbilstu teritorijas izmantošanai.

L.S.: Kad nākošo uzraudzības grupas sanākumi rīkot? Tad jābūt noteiktam zonējumam.

I.N.D.: Oktobra beigās.

Uzraudzības grupa vienojas, ka nākamā sanāksme būs 31. oktobrī plkst 10:00 Briedes krogā.

Sanākumi vadīja:
Protokolēja:

Liene Salmiņa
Anna Mežaka

III pielikums

Dabas aizsardzības plāns dabas liegumam "Burtnieku ezera pļavas"

Otrā uzraudzības grupas sanāksme

Darbības vieta: Briedes krogs, Burtnieku pagasts

Laiks: 31.10.2005, 10.05 – 12.05.

Sanāksmes dalībnieki:

1. Liene Salmiņa (LDF)
2. Ainārs Auniņš (LDF)
3. Gundega Freimane (DAP)
4. Zane Garsele (kempings "Ezerpriedes")
5. Uldis Balodis (Valmieras RVP)
6. Baiba Bišopa (Valmieras RVP)
7. Kaspars Skuja (Ziemeļvidzemes reģionālais attīstības fonds)
8. Baiba Lazdiņa (Ziemeļvidzemes reģionālais attīstības fonds)
9. Māris Drukmanis (SIA "Vēris MA" valdes loceklis)
10. Laila Šestakovska (AS „LVM” Rietumvidzemes mežsaimniecība)
11. Jānis Jurašs (Burtnieku zirgaudzētava)
12. Dzidra Grīnberga (z/s "Adzelvieši")
13. Dainis Ozols (ZBR)
14. Teiksmā Puriņa (Burtnieku VAK)
15. Ainārs Veilands ("Meldrūsi" īpašnieks)
16. Madars Zariņš (Valmieras virsmežniecība)

L.S.: Labdien! Darba kārtība – 1) dabas vērtību apsaimniekošana, 2) infrastruktūra, 3) zonējums, 4) individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.

Apsaimniekošana: lielākās dabas vērtības ir pļavas, putni. Būtiska loma ir pļaušanai ganīšanai. Pašlaik jau daļēji ganās govīs, zirgi. Plānots viens aploks pie Eiķinupes. Krūmu un koku izciršana ezera A krastā. Pirmreizējā pļaušana - otrā pusē Eiķinupei. Ainārs A.: Arī pie Briedes upes varētu pļaut.

Infrastruktūra:

Jau ir kempings un laivu bāze A – krastā

Plānotas 2 takas (1 jau ir procesā). Otrā taka pa ezera leju gar vecajiem kapiem, varētu līdz Dūres upei. Četri informācijas stendi. Viens pie smilšu atsegumiem.

T.P.: Varbūt stendu pie baznīcas. Baznīca būtu ar mieru.

L.S.: Svarīgi, lai tornis būtu uz pacēluma. A – krastā pludmale, 4 informācijas stendi plus jau esošais stends pie kafējnīcas "Rīts". Pludmalē svarīgi, lai mašīnas stāvētu augšā uz poldera nevis palienē.

A. V.: Vai privātie var taisīt torni?

L.S.: Jā.

A. A.: Uz to attiecas parastie būvniecības noteikumi.

L.S.: Cik augsti plānoti torņi?

D.O.: 4 m.

K.B.: Svarīgi kāds tornis izskatās.

Ainārs A.: Svarīga atrašanās vieta.

K.B.: Lai tie būtu saistīti ar vidi. Var ielikt pagasta saistošajos noteikumos. Labāk, ja ir kopēja skice, vienoti elementi.

G.F.: ZBR tiek izstrādāts projekts par torņiem.

D.O.: Svarīgi no kāda materiāla tiek taisīts tornis.

K.B.: Svarīgi kādu skici arhitektam dot – vai jau iestrādātu, vai no nulles. Svarīgi kā lētāk. Projektēšanas izmaksas.

- L.Š.: Svarīgs tehniskais projekts. Ir zināms arhitekts – varētu slēgt līgumu.
L.S.: Laba doma.
Ainārs A.: Diez vai plāna budžets atļautu slēgt šādu līgumu.
Ainārs V.: Stils un materiāli svarīgi.
K.B.: Tornis varētu būt kā pielikums apbūves noteikumiem.
L.S.: Svarīgs stils, materiāls un augstums.
L.S.: Tas par infrastruktūru, vai vēl kaut kas? (rāda karti: pludmale, skatu torņi).
Svarīgas arī informācijas zīmes ar ozola lapiņu. Zīmes izliek ZBR.
D.O.: Grūti teikt kā būs ar finansēm.
Ainārs A.: Kam ir jāizliek?
Baiba: Pašvaldībai vai ZBR.
L.S.: (Rāda potenciālo dabas taku). Krūmus izņemt ārā. Pašā palienē neņemt, jo ledus grauž krastu.
T.P.: Vai krūmi neaizugs?
Dz.G.: Nav ledāja. To nosaka valdošie vēji.
T.P.: Ledus pie kapiem bija 1982. gadā. Palienē bijušas pļavas.
D.O.: Arī pludmales bijušas.
Ainārs V.: krūmi aiztur netīrumus.
T.P.: Krūmi jātīra. Ja krūmi, neko neredz.
Ainārs V.: Tikai vai katrs saimnieks regulāri cirtīs.
L.S.: Par dabas lieguma zonējumu. Svarīgs zonējums, lai varētu visas šīs darbības veikt. Pašlaik ir dabas lieguma zona, bet kur pludmale un kempings – dabas parka zonas. Zonējums ir ciešā saistībā ar individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem (tiek lasīti noteikumi).
G.F.: Svarīgi noteikumos atzīmēt, kas mainās un kas nemainās.
L.S.: Ir atsevišķi nosacījumi IAAN uz dabas parkiem un liegumiem. Izsvītrots – par pārvietošanos ar motorizētiem transportlīdzekļiem (nav vajadzīgs šīs punkts). Par zemes transformāciju – tā dabas lieguma zonā aizliegta, izņemot torņus noteiktās vietās.
G.F.: Svarīgi tagad pateikt un izdomāt, kas vēl tuvākajā laikā plānots.
Laila: Ja krūmājs mainās par pļavu, kā ir ar lietošanu?
Ainārs A.: Ko attīra no krūmiem tās pašas bijušās lauksaimniecības zemes vien ir.
L.S.: 16.28.5. Izņemot krūmus un kokus palieņu pļavās.
K.B.: Kā tas iet kopā ar apbūves noteikumiem?
G.F.: Te nav apbūves. Šeit apbūves noteikumi nav saistīti.
K.B.: Jāsalīdzina Burtnieku pagasta padomes noteikumi ar MK noteikumiem.
Ainārs V. Kā privātais var iztīrīt brīvu joslu laivai (2 – 3 m), kur ir 0,50 – 0,60 m ūdens, ļoti sekls.
G.F.: Tagad svarīgi to pateikt.
Ainārs V.: Tieši pretī dabas parka zonai.
G.F.: Varbūt var pagarināt parka zonu?
D.O.: Galvenais, lai nebojātu ainavu!
G.F.: Laivu ceļu būtu grūti taisīt. Tie arī nav vajadzīgi šajā gadījumā.
L.S.: Par sausās zāles dedzināšanu. Vai tas ir vajadzīgs? Jāatstāj?
T.P.: Dedzina niedres, tas ir kā sporta veids.
M.Z.: Mežniecība liek, lai uzrauga, tāpat nevar nekā izdarīt.
T.P.: Kūdra deg.
M.Z.: Svarīgi, lai agri dedzinātu.
G.F.: Kontrolētā dedzināšana.
T.P.: Kā ar sodu?
L.S.: Ir paredzēts sods.
M.Z.: Sods līdz 500Ls.
T.P.: Svarīga audzināšana.

L.S.: Varbūt uz stenda papildus ievietot informāciju - aizliegt dedzināt, būs sods...

A.A.: Paredzēt kontrolēto dedzināšanu.

M.Z.: Medības nav jāpiesaka, ezeram publiskā pieeja.

L.S.: Par mežiem – aizliegta galvenā cirte, kopšanas cirtes ar ierobežojumiem.

U.B.: Pie Briedes ceļa teltis ceļ labajā krastā, bet tas nav liegums.

A.V.: Vai jauks nost dambi? Kad to darīs, tad mainīs arī pļavu.

L.S.: aizliegta suņu vešana bez pavadas, iegūt derīgos izrakteņus. 16.24. paliek.

16.28. izņemot objektus, kas ir pielikumā (pludmale, stendi, torņi).

Dabas parka zona. 18.1, 18.3. varbūt ņemt ārā. 18.5. – ņemt ārā. 18.12. (saskaņā ar ZBR), 18.13. (kā liegumam plus izņemot koku un krūmu ciršana palieņu pļavās, pludmales atpūtas vietu ierīkošana). Pārbaudīt – bez pastāvīgu būvju celtniecības.

G.F.: Tikai vasarā vai arī būves bez pamatiem.

L.S.: Izsvītroti visi punkti saistībā ar mežiem attiecībā par dabas parka zonu, jo to nav.

L.S.: Tagad tiek veidots dabas aizsardzības plāna gala variants. Beigās būs publiskā apspriešana.

Sanāksmi vadīja:

Protokolēja:

Liene Salmiņa

Anna Mežaka

1. pielikums

Dabas liegumā "Burtnieka ezera pļavas" esošie zemes īpašuma veidi un funkcionālais zonējums

Īpašuma nosaukums	Kadastra numurs	Īpašuma veids	Zona
Kalnieši	96480010065	privātipašums	Dabas lieguma
Valsts meži	96480010079	valsts	Dabas liegums
Adzelveiši	96480010024	privātipašums	Dabas liegums
Kalnieši	96480010080	privātipašums	Dabas liegums
Dukuri	96480010081	privātipašums	Dabas liegums
Krastmala	96480010100	pašvaldības	Dabas parka
Laivu bāze	96480020018	privātipašums	Dabas parka
Ezermala	96480020070	privātipašums	Dabas parka
Saulrieti	96480020068	privātipašums	Dabas liegums
Līņi	96480020069	privātipašums	Dabas liegums
Meldri	96480020004	privātipašums	Dabas parka
Dūres	96480020006	privātipašums	Dabas parka
Avoti	96480040017	privātipašums	Dabas parka
Lezdkalni	96480040068	privātipašums	Dabas liegums
Mācītājmuiža	96480040067	Luterāņu baznīca	Dabas liegums
Ievlejas	96480040070	privātipašums	Dabas liegums
Dambji	96480040008	privātipašums	Dabas liegums
Mieļas	96480040039	privātipašums	Dabas liegums
Luteri-1	96480040044	Pareizticīgo baznīca	Dabas liegums
Auziņas	96480040009	privātipašums	Dabas liegums
Kļaviņas	96480100017	privātipašums	Dabas liegums
Briedeskrogs	96480100077	privātipašums	Dabas liegums
Kalēji	96480100019	privātipašums	Dabas liegums
Vanagi	96480100020	privātipašums	Dabas liegums
Alejas	96480100015	privātipašums	Dabas liegums
Puriņi	96480100004	privātipašums	Dabas liegums
Negurskas	9648010002	privātipašums	Dabas liegums
Eiķenmala	9648010009	SIA	Dabas liegums
Metēņi	96480100030	privātipašums	Dabas liegums
Eiķene	96480100029	privātipašums	Dabas liegums
Madaras	96480070047	privātipašums	Dabas liegums
Madaras	96480070002	privātipašums	Dabas liegums
Kalmes	96480070003	privātipašums	Dabas liegums
Burtnieks	96480070013	SIA	Dabas liegums
Burtnieks	96480070068	SIA	Dabas liegums
Burtnieks	96480070007	SIA	Dabas liegums
Viesturi	96480060010	privātipašums	Dabas liegums
Sapaļi	96480060030	privātipašums	Dabas liegums
Laija	96480060012	privātipašums	Dabas liegums
Melderi	96480060029	privātipašums	Dabas liegums
Žoļi	96480060089	privātipašums	Dabas liegums
Burtnieks	96480060016	SIA	Dabas liegums
Pļavmalnieki	96480060086	privātipašums	Dabas liegums
Dzērves	96480060071	privātipašums	Dabas liegums
Burtnieks	96480060015	SIA	Dabas liegums
	96480100080		Dabas liegums
	96480060093		Dabas liegums

2. pielikums

Dabas liegumā „Burtnieku ezera pļavas” konstatētās spāru sugas

N. p. k.	Suga	Burtnieku ezera apkārtnē konstatētās spāru sugas pēc literatūras un nublicētiem datiem				DL „Burtnieku ezera pļavas” apsekošana 2005. gada 30. jūlijā				Aizsardzības statuss
		Burtnieku ez.	Briedes upes lejgals	Burtnieki, parka dīķi	DL „Vidusburtnieks”	Briedes upe pie tilta Burtnieku ez. Z galā	Briedes upe pie ietekas Burtnieku ez.	Burtnieku ez. A krasts pie laivu pietātnes	Burtnieku ez. ZA krasts pie poldera	
1.	<i>Calopteryx splendens</i>		26.07.1953.			30.07.2005.	30.07.2005.			
2.	<i>Calopteryx virgo</i>		26.07.1953.			30.07.2005.				
3.	<i>Lestes sponsa</i>	27.07.1953.	26.07.1953.	25.07.1953.		30.07.2005.		30.07.2005.	30.07.2005.	
4.	<i>Lestes dryas</i>			25.07.1953.			30.07.2005.		30.07.2005.	
5.	<i>Sympetma paedisca</i>									
6.	<i>Platycnemis pennipes</i>		26.07.1953.			30.07.2005.				
7.	<i>Nehalennia speciosa</i>	05.07.1962.								MK Nr.396 I. pielikums
8.	<i>Ischnura elegans</i>	27.07.1953.								
9.	<i>Erythromma najas</i>	04.07.1962. 05.07.1962.								
10.	<i>Enallagma cyathigerum</i>	27.07.1953. 04.07.1962		25.07.1953.						
11.	<i>Coenagrion armatum</i>	05.07.1962.								
12.	<i>Coenagrion hastulatum</i>	04.07.1962.								
13.	<i>Coenagrion pulchellum</i>	27.07.1953. 05.07.1962.		25.07.1953.			30.07.2005.	30.07.2005.		
14.	<i>Coenagrion puella</i>	04.07.1962.		25.07.1953.			30.07.2005.	30.07.2005.	30.07.2005.	
15.	<i>Onichogomphus forcipatus</i>		26.07.1953.							
16.	<i>Aeshna grandis</i>	27.07.1953.	26.07.1953.	25.07.1953.				30.07.2005.		
17.	<i>Aeshna juncea</i>	?								
18.	<i>Aeshna cyanea</i>			25.07.1953.						
19.	<i>Cordulegaster annulatus</i>		24.7.1942.							MK Nr.396 I. pielikums
20.	<i>Somatochlora metallica</i>	27.07.1953. 05.07.1962.					30.07.2005.			
21.	<i>Somatochlora flavomaculata</i>	27.07.1953.				30.07.2005.	30.07.2005.			
22.	<i>Libellula quadrimaculata</i>	05.07.1962.								
23.	<i>Sympetrum flaveolum</i>	27.07.1953.		25.07.1953.						
24.	<i>Sympetrum vulgatum</i>	27.07.1953.								
25.	<i>Sympetrum sanguineum</i>		26.07.1953.	25.07.1953.		30.07.2005.				
26.	<i>Sympetrum danae</i>			25.07.1953.		30.07.2005.				
*	<i>Leucorrhinia albifrons</i>				25.06.2005.					MK Nr.396 I. pielikums 92/43/EEC IV piel.ikums
*	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>				25.06.2005.					MK Nr.396 I. pielikums 92/43/EEC II, IV pielikums

*sugas konstatētas ārpus DL „Burtnieku ezera pļavas” teritorijas

(iekrāsoti DL „Burtnieku ezera pļavas” 2005. gada 30. jūlija apsekošanas rezultātā)

3. pielikums.
Dabas liegumā „Burtnieku ezera pļavas” konstatētas tauriņu sugas
(2005. gada pētījumu rezultāti, N. Savenkovs)

Micropterigidae

Micropterix aruncella (Scopoli, 1763)

Nepticulidae

Stigmella lapponica (Wocke, 1862)

Stigmella sorbi (Stainton, 1861)

Adelidae

Nemophora degeerella (Linnaeus, 1758)

Cauchas fibulella (Denis et Schiffermüller, 1775)

Prodoxidae

Lampronia rupella (Denis et Schiffermüller, 1775)

Incurvariidae

Incurvaria praelatella (Denis et Schiffermüller, 1775)

Incurvaria oehlmanniella (Hübner, 1796)

Tischeriidae

Tischeria ekebladella (Bjerkander, 1795)

Tineidae

Nemapogon cloacellus (Haworth, 1828)

Psychidae

Dahlica triquetrella (Hübner, 1813)

Taleporia tubulosa (Retzius, 1783)

Psyche casta (Pallas, 1767)

Bucculatricidae

Bucculatrix frangutella (Goeze, 1783)

Gracillariidae

Gracillaria syringella (Fabricius, 1794)

Calybites phasianipennella (Hübner, 1813)

Paromix sp.

Callisto denticulella (Thunberg, 1794)

Phyllonorycter salictellus (Zeller, 1846)

Phyllonorycter dubitellus (Herrich-Schäffer, 1855)

Phyllonorycter strigulatellus (Lienig & Zeller, 1846)

Phyllonorycter platanoidellus (Joannis, 1920)

Yponomeutidae

Yponomeuta evonymella (Linnaeus, 1758)

Argyresthia goedartella (Linnaeus, 1758)

Argyresthia retinella Zeller, 1839

Argyresthia semifusca (Haworth, 1828)

Ypsolophidae

Ochsenheimeria urella (Fischer von Röslerstamm, 1842)

Plutellidae

Plutella xylostella (Linnaeus, 1758)

Glyphipterigidae

Glyphipterix simplicella (Stephens, 1834)

Glyphipterix forsterella (Fabricius, 1781)

Glyphipterix thrasonella (Scopoli, 1763)

Lyonetiidae

Leucoptera sinuella (Reutti, 1853)

Lyonetia clerkella (Linnaeus, 1758)

Depressariidae

Depressaria depressana (Fabricius, 1775)

Agonopterix heracliana (Linnaeus, 1758)

Elachistidae

Elachista albifrontella (Hübner, 1817)

Elachista canapennella (Hübner, 1813)

Elachista monosemiella Rössler, 1881

Elachista argentella (Clerck, 1759)

Elachista pollinariella Zeller, 1839

Elachista utonella (Frey, 1856)

Oecophoridae

Denisia stipella (Linnaeus, 1758)

Stathmopoda pedella (Linnaeus, 1761)

Batrachedridae

Batrachedra praeangusta (Haworth, 1828)

Coleophoridae

Coleophora serratella (Linnaeus, 1758)

Coleophora spinella (Schranck, 1802)

Coleophora lusciniapennella (Treitschke, 1833)

Coleophora trifolii (Curtis, 1832)

Coleophora mayrella (Hübner, 1813)

Coleophora glaucicolella Wood, 1892

Coleophora otidipennella (Hübner, 1817)

Coleophora alticolella Zeller, 1849

Coleophora virgaureae Stainton, 1857

Coleophora peribenanderi, Toll, 1843

Coleophora trochilella (Duponchel, 1843)

Coleophora tanaceti Mühlig, 1865

Momphidae

Mompha epilobiella (Denis et Schiffermüller, 1775)

Gelechiidae

Isophrictis striatella (Denis et Schiffermüller, 1775)

Metzneria metzneriella (Stainton, 1851)

Monochroa tenebrella (Hübner, 1817)

Bryotropha similis (Stainton, 1854)

Bryotropha senectella (Zeller, 1839)

Bryotropha terrella (Denis et Schiffermüller, 1775)

Teleiodes proximella (Hübner, 1796)

Syncopacma cinctella (Clerck, 1759)

Helcystogramma rufescens (Haworth, 1828)

Acompsia cinerella (Clerck, 1759)

Sesiidae

Synanthedon scoliaeformis (Borkhausen, 1789)

Synanthedon sphecoformis (Denis et Schiffermüller, 1775)

Synanthedon culiciformis (Linnaeus, 1758)

Tortricidae

Pandemis cerasana (Hübner, 1786)

Syndemis musculana (Hübner, 1799)

Aphelia viburnana (Denis et Schiffermüller, 1775)

Aphelia paleana (Hübner, 1793)

Clepsis senecionana (Hübner, 1819)

Adoxophyes orana (Fischer von Röslerstamm, 1834)

Capua vulgana (Frölich, 1828)

Eulia ministrana (Linnaeus, 1758)

Cnephasia stephensiana (Doubleday, 1849)

Cnephasia asseclana (Denis et Schiffermüller, 1775)

Acleris aspersana (Hübner, 1817)

Aethes rubigana (Treitschke, 1830)

Aethes smeathmanniana (Fabricius, 1781)

Cochylis dubitana (Hübner, 1799)

Celypha striana (Denis et Schiffermüller, 1775)

Olethreutes lacunana (Denis et Schiffermüller, 1775)

Olethreutes rivulana (Scopoli, 1763)

Hedya nubiferana (Haworth, 1811)

Orthotaenia undulana (Denis et Schiffermüller, 1775)

Apotomis capreana (Hübner, 1817)

3. pielikums (turpinājums)

Bactra lancealana (Hübner, 1799)
Bactra lacteana Caradja, 1916
Ancylis subarcuana (Douglas, 1847)
Ancylis badiana (Denis et Schiffermüller, 1775)
Ancylis apicella (Denis et Schiffermüller, 1775)
Epinotia tetraquetra (Haworth, 1811)
Epinotia tedella (Clerck, 1759)
Epinotia nisella (Clerck, 1759)
Epiblema foenella (Linnaeus, 1758)
Epiblema cirsiana (Zeller, 1843)
Eucosma hohenwartiana (Denis et Schiffermüller, 1775)
Eucosma cana (Haworth, 1811)
Lathronympha strigana (Fabricius, 1775)
Dichrorampha petiverella (Linnaeus, 1758)
Dichrorampha flavidorsana Knaggs, 1867
Dichrorampha plumbagana (Treitschke, 1830)
Dichrorampha obscuratana (Wolff, 1955)
Dichrorampha simpliciana (Haworth, 1811)
Dichrorampha gueneana Obraztsov, 1953
Dichrorampha agilana (Tengström, 1848)
Dichrorampha plumbana (Scopoli, 1763)
Choreutidae
Anthophila fabriciana (Linnaeus, 1767)
Epermeniidae
Epermenia illigerella (Hübner, 1813)
Pterophoridae
Platyptilia gonodactyla (Denis et Schiffermüller, 1775)
Stenoptilia pterodactyla (Linnaeus, 1761)
Stenoptilia veronicae Karvonen, 1932
Stenoptilia bipunctidactyla (Scopoli, 1763)
Pyralidae
Elophila nymphaeata (Linnaeus, 1758)
Nymphula stagnata (Donovan, 1806)
Chrysoteuchia culmella (Linnaeus, 1758)
Crambus lathoniellus (Zincken, 1817)
Crambus perlellus (Scopoli, 1763)
Agriphila straminella (Denis et Schiffermüller, 1775)
Platytes cerussella (Denis et Schiffermüller, 1775)
Scoparia pyralella (Denis et Schiffermüller, 1775)
Dipleurina lacustrata (Panzer, 1804)

4. pielikums.

Dabas liegumā "Burtnieku ezera pļavas" konstatētās īpaši aizsargājamās putnu un bezmugurkaulnieku sugas

Sugas nosaukums	LV	PDI/ BDII	MIK	Biotops	Sastopamība dabas liegumā
Putni					
Purva pūce <i>Asio flammeus</i>	+	-	+	pļavas	ļoti reti
Vistilbes <i>Lymnocyptes minimus.</i>	+	-	+	pļavas	ļoti reti
Zivju ērglis <i>Pandion haliaetus</i>	+	+	+	ligzdo mežā	barojas
Ormanītis <i>Porzana porzana</i>	+	+	-	pļavas	3 p
Grieze <i>Crex crex</i>	+	+	-	pļavas	10 p
Ķikuts <i>Gallinago media</i>	+	+	+	pļavas	3 p
Niedru lija <i>Circus aeruginosus</i>	+	+	-	niedrāji	+
Bezmugurkaulnieki					
Platā airvabole <i>Dytiscus latissimus*</i>	+	-	-	Ūdenstilpes, lēni tekošas ūdenstece	*
Divjoslu airvabole <i>Graphoderus bilineatus*</i>	+	-	-	Ūdenstilpes, lēni tekošas ūdenstece	*
Krastmalu medniekzirneklis <i>Dolomedes planatarius</i>	-	-	-	Ūdensteču un tilpju krastu veģetācija	samērā bieži
Lielā dižmakstene <i>Sembris phalaroides</i>	+	-	-	Ūdenstilpes, lēni tekošas ūdenstece	samērā bieži
Sīkspāre <i>Nehalennia speciosa*</i>	+	-	-	Purvaini, aizauguši ūdeņi	*
Strautspāre <i>Cordulagaster annulatus*</i>	+	-	-	ūdenstece	*
Raibgalvas purvspāre <i>Leucorhinia albifrons*</i>	+	-	-	Purvaini, aizauguši ūdeņi	*
Spilgtā purvspāre <i>Leucorhinia pectoralis*</i>	+	+	-	Purvaini, aizauguši ūdeņi	*
Zirgskābeņu zilenītis <i>Lycaena dispar*</i>	+	+	-	Atklātas pļavas	*
Skabiosu pļavraibenis* <i>Euphydrya aurinia</i>	+	+	-	Atklātas pļavas	*

Apzīmējumi

LV – Latvijā īpaši aizsargājama suga (MK noteikumi Nr. 396 (14.11.2000) "Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo sugu sarakstu")

BDII – Biotopu direktīvas II pielikuma augu suga

PDI - Putnu direktīvas I pielikuma suga

MIK – suga, kurai nepieciešamības gadījumā izveidojams mikroliegums (MK noteikumi Nr. 45 (30.01.2001) "Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi

* - suga netika konstatēta 2005. gadā, bet dabas liegumā ir sugai piemērots biotops